

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra antropologie a zdravotní vědy

Diplomová práce

Bc. Hana Prušáková

Pedagogika – veřejná správa

**Vzdělávací aspekt edukačního manuálu pro pracovníky
matričních úřadů**

Olomouc 2016

vedoucí práce: Mgr. Petr Zemánek, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Vzdělávací aspekt edukačního manuálu pro pracovníky matričních úřadů“ vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

V Olomouci dne: 31. března 2016

Podpis

Děkuji Mgr. Petru Zemánkovi, Ph.D., za odborné vedení diplomové práce, poskytování rad a materiálových podkladů k práci.

OBSAH

ÚVOD	6
1 CÍL PRÁCE	8
2 TEORETICKÉ POZNATKY	9
2.1 Zákon o matrikách	10
2.1.1 Matriční události	13
2.1.2 Zvláštní matrica	32
2.1.3 Matriční skutečnosti	32
2.2 Prováděcí vyhláška	39
2.3 Václav Henych. Komentář k zákonu o matrikách.....	47
2.3.1 Zápisy do matričních knih	50
2.3.2 Technický způsob vedení matrik	61
2.3.3 Matrica v praxi podle Jaroslavy Ježkové	63
2.4 Matrikář	66
2.5 Další vzdělávání matrikářů	68
2.6 Výzkumy v oblasti vzdělávání úředníků	70
2.6.1 Vzdělávání úředníků v České republice	70
2.6.2 Vzdělávání úředníků na Slovensku.....	72
3 METODIKA PRÁCE.....	75
3.1 Metodika výzkumu	75
3.1.1 Teoreticko-praktická příprava.....	75
3.1.2 Výzkumné problémy	75
3.1.3 Charakteristika výzkumného souboru	77
3.1.4 Použitá metoda.....	77
3.1.5 Organizace výzkumu	79
4 Výsledky	81
4.1 Předvýzkum	81
4.2 Vyhodnocení výzkumu	81

5 DISKUSE.....	119
ZÁVĚR.....	125
Souhrn	127
Summary	128
REFERENČNÍ SEZNAM	129
Seznam použité literatury	129
Seznam použitých symbolů a zkratk	136
Seznam obrázků.....	137
Seznam příloh	138
PŘÍLOHY	

ÚVOD

Matriky jsou jednou z nejstarších evidencí narození, uzavření manželství, vzniku registrovaného partnerství a úmrtí. Zároveň pod tímto názvem můžeme uvést jednotlivé matriční knihy a dále pak matriční úřady, které tuto státní evidenci vedou.

Jednou ze základních a nezbytných činností, které matriční úřady vykonávají, jsou zápisy do matričních knih. Tyto zápisy jsou upraveny legislativou, která přesně stanoví rozsah zapisovaných údajů, jejich podobu a v současné době i způsob vedení zápisů pomocí výpočetní techniky. Legislativa jasně uvádí, na základě jakých podkladů lze zápisy provádět a zároveň údaje, které jsou do jednotlivých knih zapisovány. Od těchto pravidel se nelze odchýlit, což vychází právě z důležitosti, která je této evidenci přikládána. Účinností nového občanského zákoníku došlo v oblasti rodinného práva ke změnám, které se týkají také postupů matrikářů při zápisech do matričních knih.

Tématem diplomové práce, týkající se zjišťování vzdělávacího aspektu edukačního manuálu z oblasti zápisů do matrik, navazuji na svoji bakalářskou práci, ve které jsem se zabývala činností matrik a vzděláváním matrikářů.

Vycházela jsem z výsledků výzkumného šetření, které jsem provedla ve své bakalářské práci, kdy jsem charakterizovala činnost matrik a ve výzkumné části jsem se zaměřila na vzdělávání úředníků na úseku matrik, na jejich vzdělávací potřeby a podmínky, které mají pro svůj rozvoj a doplnění informací a znalostí. Z tohoto výzkumného šetření vyplynulo, že ne každý matrikář v rámci ČR má potřebné podmínky pro svůj profesní rozvoj a nejsou tak zohledněny jeho vzdělávací potřeby. Vypracovala jsem proto stručný edukační manuál pro pracovníky matričních úřadů k problematice zápisů do matrik, které lze považovat co do četnosti, spolu s vydáváním matričních dokladů, za stěžejní činnost matrikáře.

V teoretické části práce jsem podrobně zhodnotila zákon o matrikách a prováděcí vyhlášku k tomuto zákonu z hlediska vzdělávacích potřeb matrikářů v souvislosti s jinými právními předpisy, ze kterých zákon o matrikách vychází při úpravě zápisů do matričních knih, včetně jejich technického provedení. Jako doplnění dané základní legislativy jsem využila při tvorbě edukačního manuálu odbornou literaturu, kterou je komentář k zákonu o matrikách autora Václava Henycha (2015). Komentář k zákonu je vhodným podkladem pro vzdělávání matrikářů, neboť obsahuje nejaktuálnější informace z této oblasti. Dále jsem legislativu doplnila praktickou

příručkou Jaroslavy Ježkové (2012), ze které je možné čerpat zejména informace, týkající se technického způsobu provádění zápisů včetně praktických ukázek zápisů a textů dodatečných záznamů. Tato praktická příručka vychází z praxe matričního pracovníka.

V praktické části práce jsem zjišťovala, zda je edukační manuál z hlediska vzdělávacích potřeb pro matrikáře vhodný a zda může pomoci matrikáři při jeho dalším profesním vzdělávání a při výkonu jeho profese. Zjišťovala jsem, zda je vhodnou pomůckou jak pro začínající matrikáře, pro matrikáře, kteří se připravují na zkoušku odborné způsobilosti, tak i pro matrikáře, kteří na své pozici pracují již více let. Ověřovala jsem, jaké vzdělávací materiály při svém průběžném vzdělávání využívají, jakým způsobem je získávají a v jakých oblastech své činnosti se vzdělávají. Dále jsem zjišťovala, zda existují oblasti v jejich činnosti, které potřebují doplnit a přivítali by další studium.

Jednotlivá zjištění mohou vést k analýze vzdělávacích potřeb matrikářů a stanovení vhodných postupů jejich zaměstnavatelů i metodických orgánů při průběžném vzdělávání úředníků. Práce není určena jen pro začínající matrikáře, ale i pro matrikáře, kteří na své pozici pracují léta, neboť současný trend ve veřejné správě směřuje k častým legislativním změnám a s tím souvisejí i nové pracovní postupy a činnosti úředníků. Práce může obohatit také veřejnost o základní informace v oblasti zápisů do matričních knih, na základě kterých jsou vydávány matriční doklady.

1 CÍL PRÁCE

Cílem diplomové práce je zhodnotit vzdělávací aspekt edukačního manuálu pro vzdělávání matrikářů a ověřit, prostřednictvím kvantitativního dotazování pomocí techniky dotazníku, vhodnost edukačního manuálu pro vzdělávání matrikářů v oblasti zápisů do matrik, pro přípravu na zkoušku z odborné způsobilosti a také jeho vhodnost pro použití při práci matrikáře.

Díličními cíli je ověřit, jaké zdroje matrikáři pro získávání informací využívají a jaké vzdělávací materiály mají k dispozici v rámci dalšího vzdělávání i běžné každodenní práce. V neposlední řadě je také cílem ověřit potřebu vzdělávání matrikářů v dalších oblastech jejich činnosti.

Ke splnění hlavního cíle práce bylo zformulováno několik pracovních hypotéz, které jsou ověřovány výsledky výzkumného šetření. Z jednotlivých dílčích cílů vycházejí výzkumné problémy, které byly zformulovány do příslušných výzkumných otázek. Přesné znění zformulovaných hypotéz a výzkumných otázek je uvedeno v podkapitole 3.1.2 Výzkumné problémy.

Výzkumné problémy orientované na obsah vzdělávání matrikářů, jejich další vzdělávání i potřebu vzdělávacích materiálů v oblastech matriční činnosti, mohou vést ke zkvalitnění přístupu metodických orgánů a také institucí, které další profesní vzdělávání na tomto úseku poskytují.

2 TEORETICKÉ POZNATKY

Zápisy do matričních knih a jejich technický způsob provádění je jednou ze základních činností matrikářů. Jsou prováděny na základě podkladů, které matrikář vede jako sbírku listin.

Jak uvádí Podhola: „*Matriky jsou hlavním pramenem poznání životních příběhů našich předků. V Čechách bylo o vedení matrik rozhodnuto na pražské synodě roku 1605, na Moravě na olomoucké synodě již roku 1591. Pravidelné vedení katolických matrik se však v našich zemích datuje až od čtyřicátých až šedesátých let 17. století.*“¹

Základní pojem „matrika“ lze charakterizovat více způsoby. Mnohojazyčný demografický slovník uvádí že: „*o každé události přirozené měny (kromě potratů a rozvodů) je pořizován matriční doklad a zároveň záznam do speciálně pro tyto účely vedených knih, které se nazývají matriky.*“²

Zákon o matrikách charakterizuje matriku jako: „*státní evidenci narození, uzavření manželství, vzniku registrovaného partnerství a úmrtí fyzických osob na území České republiky, nebo k nimž došlo v cizině, jde-li o státní občany České republiky a dále uzavření manželství, k nimž došlo v cizině, byl-li život snoubence přímo ohrožen a nejde-li o občany České republiky. Matrika se dělí na matriku narození, pro kterou se vede kniha narození, matriku manželství, pro kterou se vede kniha manželství, matriku partnerství, pro kterou se vede kniha partnerství a matriku úmrtí, pro kterou se vede kniha úmrtí.*“³

Henych pak k pojmu matrika uvádí: „*Běžně se termín „matrika“ používá pro označení úřadu, který danou činnost zabezpečuje, o státní evidenci, ve které se vedou zákonem stanovené údaje nebo knihu, do níž se dané údaje zapisují.*“⁴

Z těchto charakteristik matriky vyplývá, že se jedná o evidenci přirozené měny, která souvisí přímo s demografickou reprodukcí nebo se změnami rodinného stavu osob. Statistika

---

¹ PODHOLA, Jan. Matriky. *Genea: Genealogické stránky* [online]. Genea, 2012 [cit. 2015-10-25]. Dostupné z: <http://www.genea.cz/informace/badani-v-archivu/matriky/>

² PAVLÍK, Zdeněk a Květa KALIBOVÁ. *Mnohojazyčný demografický slovník: Český svazek*. 2. vydání. Praha: Česká demografická společnost, 2005. 184 s. ISBN 80-239-4864-4. s. 37.

³ § 1 – 2 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách, jménu a příjmení s poznámkami a souvisejícími předpisy*. Praha: IFEC, 2002. 696 s. ISBN 80-86412-19-9. s. 12.

přirozené měny je založena právě na zápisech v matrikách a na jejich základech se vyplňují statistická hlášení, která jsou zasílána statistickým orgánům.⁵

Evidence matričních události a skutečností je vedena od roku 2006 souběžně pomocí výpočetní techniky, kdy tyto záznamy musí být naprosto shodné se zápisy do matrik, neboť z nich vyplývají.

Matrikáři při své činnosti využívají především platnou legislativu, metodické pokyny Ministerstva vnitra ČR, které vycházejí mimo jiné i z kontrolní činnosti ministerstva a krajských úřadů a dále pak komentáře k zákonům či podklady, které získají na školeních, seminářích či přípravě k ZOZ. Nejdůležitější je, aby tyto informace byly v souladu s platnou legislativou a zohledňovaly jednotlivé změny, ke kterým dochází.

Teoretická část práce prezentuje nejnovější a aktuální studijní materiál pro matrikáře, ze kterého bylo vycházeno při tvorbě edukačního manuálu pro zápisy do matričních knih.

2.1 Zákon o matrikách

Základním právním pramenem pro činnost matrikářů při vedení matrik je bezesporu zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o matrikách“).

Je právním předpisem, který řeší základní problematiku vstupního registru pro všechny ostatní registry veřejného práva. Od roku 2002 byl novelizován 22 zákony. Z nichž zásadní novelou prošel v souvislosti s nabytím účinnosti nového občanského zákoníku od 01. 01. 2014.⁶

Zákon vedení matričních knih a provádění související agendy výslovně označuje za výkon státní správy.⁷ Jedná se o výkon státní správy nepřímé, kdy obce a kraje vykonávají státní správu v přenesené působnosti na základě zmocnění zákonem. Matriční úřady při výkonu činnosti na úseku matrik vychází z ustanovení obsažených v ústavních zákonech, zákonech, mezinárodních

---

⁵ PAVLÍK, Zdeněk a Květa KALIBOVÁ. *Mnohojazyčný demografický slovník: Český svazek. 2. vydání.* Praha: Česká demografická společnost, 2005. 184 s. ISBN 80-239-4864-4. s. 37 – 38.

⁶ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 17 – 18.

⁷ § 3 odst. 6 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

smlouvách, předpisech Evropské unie, podzákoných právních předpisech i ve směrnících vydaných ministerstvy.⁸

Dalším a významným právním předpisem k provádění zápisů je občanský zákoník, který s účinností od 01. 01. 2014 upravuje rodinné právo. Problematika rodinného práva byla před účinností občanského zákoníku upravena částečně v občanském zákoníku a především v zákoně o rodině. Začlenění rodinného práva do kodexu je v souladu s tím, že občanský zákoník na první místo klade člověka a jeho osobní poměry.⁹ Zákon o matrikách ve svých ustanoveních odkazuje na tento zvláštní právní předpis.

Příslušnost matričních úřadů k zápisům

Matriční úřad vede matriční knihy a dále sbírky listin pro obec, v níž má sídlo a pro obce, které patří do jeho správního obvodu, který je vymezen prováděcím právním předpisem a dále pro území vojenského újezdu. Matriční knihy pro zápisy narození, uzavření manželství, vznik partnerství a úmrtí občanů,¹⁰ ke kterým došlo v cizině, vede jediný úřad v republice a to je Úřad městské části Brno-střed, nazývaný zvláštní matrika.¹¹

Zákon o matrikách stanoví příslušnost matričního úřadu při narození a úmrtí správním obvodem, kde k matriční události došlo a dále upravuje situace, kdy nelze zjistit např. místo úmrtí a narození, nebo k němuž dojde v dopravním prostředku. Zvláštní postup je upraven pro případ prohlášení fyzické osoby za mrtvou, zde příslušnost k zápisu podle zákona připadá pouze na Úřad městské části Praha.¹²

Ke sňatkům upravuje mimo jiné možnost snoubenců požádat matriční úřad o povolení uzavření manželství mimo stanovenou dobu či stanovené místo uzavření manželství, které jsou stanoveny radou obce. K manželství je dále upravena příslušnost matričního úřadu k vydání osvědčení, že snoubenci splnili všechny požadavky pro uzavření církevního sňatku.¹³

---

⁸ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. Praha: ASPI, 2004. 380 s. ISBN 80-7357-060-2. s. 17.

⁹ BEZOUŠKA, Petr a Lucie PIECHOWICZOVÁ. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny*. Olomouc: ANAG, 2013. 375 s. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7263-819-2. s. 105.

¹⁰ Občan – je myšleno občan České republiky.

¹¹ § 3 odst. 1 – 5 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹² § 10 – 11 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹³ § 13 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Na rozdíl od uzavírání manželství, které je možné uzavřít před jakýmkoli matričním úřadem, zákon stanoví příslušnost k zápisu registrovaného partnerství registrujícím úřadům, které jsou stanoveny prováděcí vyhláškou.¹⁴

Zápisy narození, uzavření manželství, vzniku partnerství a úmrtí

Zákon o matrikách v Díle 2 rozlišuje jednotlivé zápisy a stanoví náležitosti, které zápis obsahuje, včetně podkladů, na základě kterých se zápisy provádí.

Zákon přímo stanoví způsob provedení zápisů, kdy jsou prováděny rukopisně do předem svázaných matričních knih. Veškeré zápisy, tedy matriční události, matriční skutečnosti i změny a opravy se vedou souběžně pomocí výpočetní techniky. Zápisy musí být prováděny v úřední místnosti po obdržení podkladů pro zápis. Je stanovena lhůta k provedení zápisu na 30 dnů od obdržení podkladů. Zákon dále stanoví matričnímu úřadu povinnost zabezpečení ochrany jak technického vybavení, tak matričních knih před jejich zneužitím, zničením či zcizením. Údaje v matričních knihách jsou neveřejné.¹⁵ Z toho důvodu zákon upravuje oprávněné osoby, kterým je možno vydat matriční doklad či povolit nahlédnout do matričních knih a sbírek listin.¹⁶

Zákon definuje zápis do matričních knih jako „*zapsání údajů o narození, uzavření manželství, vzniku partnerství nebo úmrtí podle časové postoupnosti uvedených matričních událostí.*“¹⁷

Jednotlivé druhy zápisů do matričních knih rozděluje na:

- matriční události
- matriční skutečnosti
- změny a opravy zápisů v matričních knihách.¹⁸

---

¹⁴ § 13a zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Příloha č. 4 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵ § 6 – 7 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶ § 25 – 25b zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷ § 47 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸ § 5 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

2.1.1 Matriční události

Matriční událostí je narození, uzavření manželství, registrované partnerství nebo úmrtí fyzické osoby.

Zápisy narození

Zákon stanoví, jaké údaje jsou do matriční knihy narození zapisovány a podklady, na základě nich se zápis provádí. Zohledňuje veškeré situace, které mohou při narození dítěte nastat.

Do matriční knihy narození se zapisuje:

- „a) jméno, popřípadě jména a příjmení dítěte,*
- b) den, měsíc a rok narození dítěte,*
- c) rodné číslo, místo narození a pohlaví dítěte,*
- d) jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení, data a místa narození, rodná čísla, státní občanství a místo trvalého pobytu rodičů.“¹⁹*

Podrobně jsou vymezeny podklady, na základě kterých matrikář zápis provede, neboť u narození dítěte mohou nastat situace, které ovlivňují potřebu jednotlivých podkladů.

Zápis narození dítěte ve zdravotnickém zařízení se provádí na základě písemného hlášení o narození živého nebo mrtvého dítěte. Jde o hlášení, které je dáno státem uvedeným tiskopisem, obsahujícím údaje o místě narození, zdravotnickém zařízení, kde k porodu došlo, včetně údajů jako je den, měsíc, rok, pohlaví a čas narození dítěte a údaje o rodičích. Tiskopis obsahuje také dohodu o jménu dítěte a další údaje, které jsou důležité pro statistická hlášení k narození. Ukázka formuláře Hlášení o narození je Přílohou 5.

Poskytovatel zdravotních služeb, případně lékař, který následně po porodu poskytl zdravotní služby matce, je povinen oznámit narození v zákonem stanovené lhůtě 3 pracovních dnů od narození. Zdravotní zařízení komunikuje s příslušným matričním úřadem, předává písemné hlášení o narození a plní tak svoji oznamovací povinnost, vyplývající ze zákona o matrikách. Matriční úřad hlášení založí do sbírky listin a učiní zápis do knihy narození, na jehož základě připraví výpis z knihy narození – rodný list dítěte.²⁰

---

¹⁹ § 14 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰ GRONWALD TOVÁ WAGNEROVÁ, Petra a Jitka MORÁVKOVÁ. *Statusové věci občanů: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 31. 12. 2008.* Praha: ASPI, 2009. 564 s. Meritum (ASPI). ISBN 978-80-7357-447-5. s. 98.

Zákon o matrikách výslovně upravuje možnost poskytování rodných čísel novorozenců na základě žádosti zdravotnického zařízení, který narození oznámil.²¹

Narodí-li se dítě mimo zdravotnické zařízení a nebyly jeho matce ani následně poskytnuty zdravotní služby, je narození oznámeno nejčastěji ústně nebo písemně přímo matrikáři. I v tomto případě existuje povinnost ohlášení narození. Povinnost mají v první řadě rodiče, případně zákonní zástupci či opatrovník a pokud ji nesplní, má podle zákona o matrikách povinnost oznámení každá fyzická osoba, která se dozvěděla o narození dítěte. Oznámení by mělo být učiněno rodiči nejpozději do 3 pracovních dnů od narození dítěte. Pro ostatní fyzické osoby platí povinnost ohlášení narození do 3 pracovních dnů ode dne, kdy se o narození dozvěděla. Sám zákon s nedodržením lhůty nespojuje žádné právními následky. Ovšem není-li splněna oznamovací povinnost k narození dítěte, jedná se o přestupek na úseku matrik, jména a příjmení, za který je možné uložit pokutu do výše 5.000 Kč.²² K nesplnění oznamovací povinnosti Hrušáková a kol. uvádí: „*Není-li narození dítěte zapsáno do matriky a není-li mu vystaven rodný list, jako výpis z knihy narození, může tato skutečnost působit nepříznivé následky v oblasti sociálního zabezpečení, zdravotní péče apod.*“²³

Oznamovatel²⁴ je povinen prokázat svoji totožnost, kterou ověří matrikář a sepíše o oznámení zápis, který je založen do sbírky listin a je podkladem k zápisu do knihy narození. Matrikář postupuje podle správního řádu, kdy se jedná o ústní podání, o kterém se sepisuje protokol. Kromě protokolu lze též pořídit obrazový nebo zvukový záznam.²⁵

Vzhledem k možnosti páchání trestné činnosti (obchod s dětmi) byla do zákona o matrikách zanesena povinnost předložení dalších dokladů potřebných k prokázání skutečnosti, že matkou dítěte je žena, která je porodila.²⁶ Původní návrh novely zákona o matrikách předpokládal předložení zprávy porodní asistentky o novorozenci, potvrzení pediatra o ošetření

---

²¹ DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*. Praktická právnická příručka. Praha: Linde, 2013. 176 s. ISBN 978-80-7201-930-4. s. 42.

²² § 15 odst. 4 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

§ 42c odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

²³ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Rodinné právo* Praha: C. H. Beck, 2015. 366 s. ISBN 978-80-7400-552-7. s. 128.

²⁴ Jeden z rodičů či zákonný zástupce, také fyzická osoba, která se o narození dozvěděla.

²⁵ § 18 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

²⁶ § 16 odst. 4 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

dítěte, potvrzení gynekologa o porodu (těhotenský průkaz) a další doklady, potřebné ke zjištění nebo ověření správnosti údajů zapisovaných do knihy narození.²⁷

Podle Daubnerové k tomuto návrhu byly podány převážně negativní připomínky, s tím, že předložení všech těchto dokladů není nutné. Otázkou tak zůstává, co může matriční úřad požadovat pro zapsání údajů o matce. Jde vždy jen o podpůrné doklady. Například u ženy, která byla před porodem v péči gynekologa, postačí předložit těhotenský průkaz s uvedením předpokládaného termínu porodu. V praxi však nastávají i situace, kdy žena není před porodem ani po něm v péči lékaře. Pak je na místě vyžadovat potvrzení gynekologa o porodu. Vždy záleží na matrikáři, který se může opírat také o znalost místních poměrů nebo o informace z úřední činnosti orgánů sociálně-právní ochrany dětí.²⁸

Zákon o matrikách pamatuje na skutečnost, kdy žena **v souvislosti s porodem požádá o utajení své totožnosti**. Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování stanoví, že: „žena s trvalým pobytem na území České republiky, nejedná-li se o ženu, jejímuž manželu svědčí domněnku otcovství, má právo na utajení své osoby v souvislosti s porodem.“²⁹ Matriční úřad nezkontroluje, zda jsou splněny tyto podmínky utajení totožnosti ženy, ty ověřuje zdravotnické zařízení, kde o utajení své totožnosti v souvislosti s porodem žena požádala.³⁰

Žena, která hodlá v souvislosti s porodem utajit svoji totožnost, předloží poskytovateli zdravotní služby písemnou žádost o utajení své totožnosti při porodu, ve které také uvede, že nehodlá o dítě pečovat. Provedením utajovaného porodu se rozumí postupy při poskytování zdravotních služeb ženě v souvislosti s jejím těhotenstvím a porodem. Tyto postupy zachovávají její anonymitu s výjimkou úhrady zdravotních služeb z veřejného zdravotního pojištění a zajištění informací pro Národní zdravotnický informační systém. Odděleně se vede dokumentace, týkající se jména a příjmení matky, která se po ukončení hospitalizace doplní do zdravotní dokumentace tak, že se vloží do vhodného obalu, který je zapečetěn a označen bezpečnostním kódem, který obdrží i matka. Otevření této dokumentace může umožnit pouze rozhodnutí soudu, s výjimkou,

---

²⁷ Poslanecká sněmovna PČR. Vláda ČR. *Důvodová zpráva ze dne 17. dubna 2013*. In ASPI Wolters Kluwer ČR.

²⁸ DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*. Praktická právnická příručka. Praha: Linde, 2013. 176 s. ISBN 978-80-7201-930-4. s. 43.

²⁹ § 37 zákona č. 372/2001 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů.

³⁰ DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*. Praktická právnická příručka. Praha: Linde, 2013. 176 s. ISBN 978-80-7201-930-4. s. 44.

kdy o to požádá matka. Dítě je zapsáno do matriky bez údajů o matce, nese příjmení matky a matka mu smí dát jméno.³¹

Zdravotnické zařízení oznamuje narození obvyklým způsobem. Písemné hlášení o narození obsahuje informaci o tom, že matka dítěte požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem. Údaje o matce jsou uvedeny pouze ve sbírce listin k narození dítěte.³²

Zákon o matrikách stanoví podklady, které musí být předloženy spolu s oznámením o narození. Z uvedených ustanovení zákona o matrikách vyplývá, že zákon rozlišuje pro zápis do knihy narození dítěte situace, kdy je dítě narozeno

- v manželství,
- mimo manželství a to v případě, kdy otec není znám,
- mimo manželství, kdy otec přiznal otcovství či dal souhlas k umělému oplodnění.

*„K zápisu do knihy narození dítěte **narozeného za trvání manželství** předloží jeden z rodičů*

a) oddací list,

b) občanský průkaz, nebo cestovní doklad, nebo průkaz povolení k pobytu cizince, byl-li mu vydán,

c) souhlasné prohlášení rodičů o jménu, popřípadě jménech dítěte,

d) souhlasné prohlášení o příjmení dítěte, pokud údaj o příjmení dítěte není patrný z oddacího listu rodičů dítěte,

e) případně další doklady potřebné k zjištění, nebo ověření správnosti údajů, zapisovaných do knihy narození.

*K zápisu do knihy narození **dítěte narozeného mimo manželství, jehož otec není znám**, předloží matka:*

a) prohlášení o jménu, popřípadě jménech dítěte,

b) rodný list,

c) pravomocný rozsudek o rozvodu manželství, je-li matka dítěte rozvedená, nebo úmrtní list manžela, je-li matka dítěte ovdovělá,

d) občanský průkaz, nebo cestovní doklad, nebo průkaz povolení k pobytu cizince, byl-li jí vydán,

---

³¹ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Rodinné právo*. Praha: C. H. Beck, 2015. 366 s. ISBN 978-80-7400-552-7. s. 130.

³² § 14 odst. 4 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

e) případně další doklady potřebné k zjištění, nebo ověření správnosti údajů, zapisovaných do knihy narození.

K zápisu do knihy narození dítěte **narozeného mimo manželství, k němuž bylo určeno otcovství nebo jehož otcem je muž, který dal k umělému oplodnění souhlas**, předloží jeden z rodičů

a) souhlasné prohlášení rodičů o jménu, popřípadě jménech dítěte,

b) souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství nebo písemný souhlas muže, který dal k umělému oplodnění, potvrzený poskytovatelem zdravotních služeb, popřípadě rozhodnutí soudu o určení otcovství k dítěti,

c) rodný list matky a otce dítěte,

d) pravomocný rozsudek o rozvodu manželství, je-li matka dítěte rozvedená, nebo úmrtní list manžela, je-li matka dítěte ovdovělá,

e) občanský průkaz, nebo cestovní doklad, nebo průkaz povolení k pobytu cizince, byl-li mu vydán,

f) případně další doklady potřebné k zjištění, nebo ověření správnosti údajů, zapisovaných do knihy narození.³³

Zvláštním případem je **narození dítěte nezjištěné totožnosti**. Zde je zápis prováděn na základě výsledků šetření policie a na základě zprávy lékaře, která obsahuje sdělení o pohlaví a pravděpodobném datu narození.³⁴

Podle Hrušákové a kol.: „Pokud je šetření úspěšné, mateřství je postaveno najisto. V případě bezvýsledného šetření má dítě status nalezence, příslušný k zápisu je matriční úřad, v jehož správním obvodu byla narozená fyzická osoba nalezena. Nejsou-li rodiče známi, matriční úřad učiní oznámení soudu, který je povinen určit dítěti jméno a příjmení a poručníka.“³⁵

Zvláštní situace, v životě dítěte porozeného anonymně, nastává vložení do tzv. babyboxu. V České republice není problematika babyboxů žádným zákonem upravena,

---

³³ § 16 odst. 3 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴ § 17 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

³⁵ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014. 1380 s. ISBN 978-80-7400-503-9. s. 511.

§ 864 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

respektive zakázána. Pokud se nepodaří identitu matky odloženého dítěte zjistit, má dítě status nalezenec a zápis do knihy narození se provádí obdobně, jako zápis dítěte nezjištěné totožnosti.³⁶

U dítěte nezjištěné totožnosti matrikář provádí zápis do knihy narození po šetření, zda zápis narození tohoto dítěte nebyl dosud v matriční knize proveden. Matrikář v oddíle „Záznamy a opravy před podpisem“ uvede čas, místo a okolnosti, za kterých bylo dítě nalezeno, pravděpodobný věk, popis případných tělesných zvláštností nalezenec, který poskytne matrikáři lékař, který nalezenec vyšetří, včetně označení jiných předmětů, majících vztah ke zjištění jeho totožnosti. Gronwaldtová Wagnerová, Morávková vyjadřují názor, že je třeba do knihy narození zapsat všechny předměty, které u sebe nalezenec měl, protože není možné o žádném z předmětů říci, že nemůže mít ke zjištění totožnosti dítěte vztah.³⁷

Zápis jména a příjmení dítěte

Právo dítěte na jméno a příjmení, tedy určení jeho totožnosti, patří k základním právům dítěte ve smyslu čl. 24 odst. 2 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a ve smyslu čl. 7 a 8 Úmluvy o právech dítěte. Zatímco příjmení vyplývá z jeho sounáležitosti k určité rodině a většinou je určeno ještě před jeho narozením, povinnost určit dítěti jméno náleží jeho rodičům po narození a je výrazem svobody volby.

Jméno a příjmení je individualizačním (identifikačním) znakem. Vedle obecných aspektů ochrany jména a příjmení, je právní úprava jména a příjmení zakotvena speciálně v rodinném právu, zejména v souvislosti s příjmením manželů či rozvedených manželů, při určení a změně jména a příjmení nezletilého dítěte či při změně příjmení při osvojení. Tato problematika má také veřejnoprávní rozměr upravený v zákoně o matrikách. Hrušáková a kol. zdůrazňuje, že právo ke jménu má soukromoprávní charakter a jeho zápis do matriční knihy je pouze deklaratorní.³⁸

---

³⁶ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014. 1380 s. ISBN 978-80-7400-503-9. s. 512.

³⁷ GRONWALDTOVÁ WAGNEROVÁ, Petra a Jitka MORÁVKOVÁ. *Statusové věci občanů: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 31. 12. 2008*. Praha: ASPI, 2009. 564 s. Meritum (ASPI). ISBN 978-80-7357-447-5. s. 99 – 100.

³⁸ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014. 1380 s. ISBN 978-80-7400-503-9. s. 826 – 827.

Zápis jména, popřípadě jmen dítěte

Nejčastějším podkladem pro zápis jména dítěte je prohlášení rodičů o jménu či jménech dítěte. Pro souhlasné prohlášení rodičů o jménu, popřípadě jménech má zpravidla matriční úřad připraven samostatný tiskopis, který rodiče získají ve zdravotnickém zařízení. Lze však využít i tiskopis Hlášení o narození, který rodiče vyplní ve zdravotnickém zařízení, kde k porodu došlo, jehož součástí je oddíl Dohoda rodičů o jménu a příjmení dítěte.³⁹

Jaké jméno lze zapsat

Užívání jména a příjmení není soukromou záležitostí občanů, ale veřejnoprávní věcí a jednotlivé státy stanoví pravidla pro užívání jmen a příjmení svých občanů. V České republice je užívání jména a příjmení upraveno zákonem o matrikách a občanským zákoníkem.⁴⁰

Při určení jména dítěte jsou rodiče vázáni především ust. § 18, 62 a 63 zákona o matrikách. Podle zákona o matrikách lze zapsat dítěti jakékoli existující jméno. Důležité je ověření jeho správnosti z hlediska pravopisné podoby. Matričním úřadům slouží jako pomůcka přehled již ověřených jmen v publikaci PhDr. Miloslavy Knappové: „*Jak se bude vaše dítě jmenovat?*“ Praha, Akademia. Pokud při volbě jména vzniknou pochybnosti o jeho pravopisné správnosti, jsou rodiče povinni předložit matrikáři doklad vydaný znalcem.

Zákon umožňuje zapsání dvou jmen dítěti, které je občanem České republiky, již při narození. Podmínkou je, aby jména nebyla stejná a to ani v cizojazyčné podobě. Předchozí právní úpravy dovolovaly určit dítěti pouze jedno jméno. Zákon o matrikách s účinností od 01. 07. 2001 připouští, aby rodiče určili dítěti dvě jména. Jestliže jsou zapsána v matriční knize dvě jména, pak je občan povinen je užívat v úředním styku.

Ustanovení § 62 zákona o matrikách stanoví, jaká jména **nelze zapsat**. Jsou to jména zkomolená, zdobnělá a domácká. Fyzické osobě mužského pohlaví nelze zapsat jméno ženské a naopak. Dále matriční úřad nezapíše jméno, pokud je mu známo, že toto jméno užívá žijící sourozenec, mají-li sourozenci společné rodiče. Naopak je možné, aby polorodí snoubenci, kteří mají společného jen jednoho z rodičů, nesli všichni stejné jméno, popřípadě jména.⁴¹

---

³⁹ DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*. Praktická právníká příručka. Praha: Linde, 2013. 176 s. ISBN 978-80-7201-930-4. s. 56.

⁴⁰ MOTEJL, Otakar a Miloš VALÁŠEK. *Matriční úřady*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv. 2008. 134 s. Stanoviska (Kancelář veřejného ochránce práv). ISBN 978-80-254-3404-8. s. 24.

⁴¹ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014. 1380 s. ISBN 978-80-7400-503-9. s. 828.

Jak již bylo zdůrazněno, právo mít a užívat jméno patří do kategorie všeobecných osobnostních práv a z toho důvodu určení a změna jména a příjmení dítěte patří do práv, která jsou spojena s osobností dítěte.⁴² Zákon o matrikách uvádí, že: „*Jméno, případně jména dítěte se do matriky zapíše podle souhlasného prohlášení rodičů; není-li jeden rodič znám, je rodičovské odpovědnosti zbaven nebo je výkon jeho rodičovské odpovědnosti v této oblasti omezen nebo pozastaven, zapíše se jméno, popřípadě jména dítěte podle prohlášení druhého z rodičů, jinak podle pravomocného rozhodnutí soudu.*“⁴³ Podle Hrušákové a kol., citovaná formulace ust. § 18 odst. 1 zákona o matrikách vzbuzuje určité pochybnosti a v procesu změn v rodinném právu nebyla tato problematika do zákona o matrikách zcela promítnuta. Občanský zákoník velmi přesně definuje, co je obsahem rodičovské odpovědnosti v ust. § 858. Povinnost a právo rodiče určit dítěti jméno a příjmení není obsahem rodičovské odpovědnosti, ale patří do povinností a práv rodičů, která jsou spojena s osobností dítěte a k povinnostem a právům osobní povahy podle ust. § 856. Proto právo určit jméno a příjmení dítěti má každý rodič bez ohledu na to, zda je nositelem či vykonavatelem rodičovské odpovědnosti. Lze tedy dovodit, že i nezletilý, nesvéprávný rodič či rodič omezený ve svéprávnosti, vždy určuje jméno svého dítěte, případně je povinen se s druhým rodičem na jménu dítěte dohodnout. Ovšem situace, že by do jednoho měsíce od narození dítěte již existoval pravomocný rozsudek, který by zbavil rodiče rodičovské odpovědnosti, případně pozastavil či omezil výkon rodičovské odpovědnosti s ohledem na podmínky pozastavení či omezení výkonu nebo zbavení rodičovské odpovědnosti, je zcela hypotetická.⁴⁴

Je veřejným zájmem, aby dítě mělo jméno určeno co nejdříve po narození. Proto je rodičům zákonem o matrikách stanovená lhůta jednoho měsíce od narození dítěte, ve které jsou povinni zvolit mu jméno.⁴⁵

Podle Hrušákové a kol., bude-li o jménu dítěte v případě neshody jeho rodičů rozhodovat soud, pak zákon pro úvahy soudu nedává žádné vodítko. Není pravděpodobné, že by soud určil dítěti jméno, případně jména, které žádný z rodičů nenavrhuje. Nejspíš jméno určí s přihlédnutím

---

⁴² § 856 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník,

⁴³ § 18 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁴ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014. 1380 s. ISBN 978-80-7400-503-9. s. 829.

⁴⁵ DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*. Praktická právnická příručka. Praha: Linde, 2013. 176 s. ISBN 978-80-7201-930-4. s. 53.

k zájmu dítěte na základě návrhu toho z rodičů, který má už dítě svěřeno do své péče.⁴⁶ Jak uvádí Daubnerová: „V praxi dochází nejčastěji k zápisu „nezjištěno“ namísto jména dítěte v případech, kdy se dítě narodí za trvání první domněnky otcovství a zákonný otec, manžel, popř. bývalý manžel matky, nepodepíše prohlášení o jménu dítěte.“⁴⁷

Zápis příjmení dítěte

Při zápisu příjmení dítěte zákon o matrikách vychází z úpravy jména a příjmení v občanském zákoníku. Narodí-li se dítě za trvání manželství, je příjmení určeno ještě před jeho narozením na základě prohlášení snoubenců. Jestliže si snoubenci při uzavírání manželství prohlásili, že si ponechají každý své dosavadní příjmení, musí současně prohlásit, které z těchto příjmení bude příjmením jejich společných dětí. Narodí-li se dítě v době 300 dní po zániku manželství nebo jeho prohlášení za neplatné, ponese dítě příjmení, na němž se rodiče při uzavírání manželství dohodli, pokud matka neuzavřela nové manželství.⁴⁸

Může se stát, že i když rodiče dítěte jsou manželé, nevyplyvá z oddacího listu rodičů dohoda o příjmení dítěte a rodiče mají rozdílná příjmení (například manželství bylo uzavřeno v cizině). Potom se zapíše dítěti do knihy narození příjmení, na jehož užívání se manželé (rodiče) dohodli.

Pokud by rodiče, kteří jsou manžely, dohodu o příjmení dítěte neuzavřeli, příjmení dítěte by v řízení ve věcech péče soudu o nezletilé podle ust. § 466 písm. a) zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, určoval soud. Podle názoru Hrušákové a kol., z praktických důvodů soud zřejmě určí příjmení toho z rodičů, který o dítě již pečuje či je nebo mu bude svěřeno do péče.⁴⁹

Zákon o matrikách stanoví, že u dítěte narozeného mimo manželství, kdy rodiče mají různá příjmení, je zápis příjmení prováděn na základě souhlasného prohlášení rodičů při určení otcovství, či na základě pravomocného rozsudku soudu o určení otcovství. Pokud by se jednalo o zápis příjmení k dítěti staršímu 15 let, musí být připojen k této dohodě jeho souhlas. Pokud

---

⁴⁶ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014. 1380 s. ISBN 978-80-7400-503-9. s. 830.

⁴⁷ DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*. Praktická právnícká příručka. Praha: Linde, 2013. 176 s. ISBN 978-80-7201-930-4. s. 53.

⁴⁸ § 660, § 661 a § 776 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁴⁹ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014. 1380 s. ISBN 978-80-7400-503-9. s. 828.

nedojde k dohodě mezi rodiči o příjmení dítěte, matrikář příjmení nezapíše a učiní oznámení soudu.⁵⁰

V případě nalezeného dítěte, jehož rodiče nejsou známi, určí jméno i příjmení dítěte soud. Postavení nalezených dětí mají jak děti uložené do babyboxu bez předchozího zápisu do knihy narození, tak děti odložené jinde. Jak uvádí Hrušáková a kol., z povahy věci vyplývá, že se jedná o dítě velmi útlého věku (zpravidla novorozence), které není schopno o sobě poskytnout jakoukoli informaci, která by vedla k nalezení jeho rodičů. Zákon o matrikách rozšiřuje pravomoc soudu i na určení data narození. Jako příjmení se většinou vybere typické české příjmení, při výběru jména soud většinou „potvrzuje“ jméno, které dítěti vybraly osoby, které po jeho nalezení o něj převzaly péči (pěstoun na přechodnou dobu či zaměstnanci ústavního zařízení).⁵¹

Zápis manželství

Podle Rigy je manželství již po dvě tisíciletí tradičně definováno jako vztah mezi jedním mužem a jednou ženou.⁵² Obdobně charakterizuje manželství například Daubnerová, která uvádí: „*Manželství je trvalý svazek muže a ženy, tedy osob různého pohlaví, vzniklý zákonem stanoveným způsobem.*“⁵³

Naše právní úprava v části druhé občanského zákoníku zahrnuje pravidla, vztahující se k manželství, jeho vzniku, povinnostem a právům manželů, zániku manželství, příbuzenství, včetně určování rodičovství, osvojení, poručenství a jiným formám péče o dítě. Rodinu, rodičovství a manželství staví pod zvláštní zákonnou ochranu, čímž navazuje na čl. 32 Listiny základních práv a svobod.⁵⁴

---

⁵⁰ § 19 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁵¹ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014. 1380 s. ISBN 978-80-7400-503-9. s. 838.

⁵² RIGA, Peter J. Same-sex Marriage: Who decides? Legislatures, courts, natural law? *The Priest*. [online] April 2015, vol. 71, iss. 4 s. 22 – 24. [cit. 2015-10-24]. ISSN 00328200. Dostupné z: <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=e7068886-8cf8-42a1-862a-bc4c75990c07%40sessionmgr4003&hid=4104>

⁵³ DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*. Praktická právnícká příručka. Praha: Linde, 2013. 176 s. ISBN 978-80-7201-930-4. s. 15.

⁵⁴ BEZOUŠKA, Petr a Lucie PIECHOWICZOVÁ. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny*. Olomouc: ANAG, 2013. 375 s. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7263-819-2. s. 105.

K uzavření manželství užívá občanský zákoník pojem sňatečný obřad a upravuje také jeho průběh. Podmínkou pro vznik manželství je projev vůle snoubenců, musí být uzavřeno veřejně, slavnostním způsobem a za přítomnosti svědků. Občanský zákoník rozlišuje občanský a církevní sňatek. Opět zákon o matrikách vychází z této obecné právní úpravy.

Podle Hrušákové a kol., právní úprava manželství v zásadě navazuje obsahově na předchozí úpravu zakotvenou v zákoně o rodině. Na rozdíl od jiných částí občanského zákoníku ji lze označit za systematickou a spíše formulační. Zákon určuje manželství jen pro muže a ženu, tedy pro dvě osoby rozdílného pohlaví, na rozdíl od některých zahraničních úprav, kdy je umožněno uzavřít manželství dvěma osobám bez ohledu na pohlaví (Nizozemsko, Francie).⁵⁵

Zákon o matrikách stanoví, že do knihy manželství se zapisují:

„a) jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení, den, měsíc, rok a místo narození, rodná čísla, osobní stav a státní občanství muže a ženy, kteří uzavřeli manželství,

b) den, měsíc, rok a místo uzavření manželství,

c) jména a příjmení, popřípadě rodná příjmení, den, měsíc, rok a místo narození rodičů manželů,

d) dohoda manželů o příjmení a v případě, že si manželé ponechají dosavadní příjmení, i dohoda o příjmení dětí v mužském a ženském tvaru,

e) jména, příjmení a rodná čísla svědků, jde-li o cizince, který nemá rodné číslo, datum a místo jeho narození.“⁵⁶

Jedná se o údaje, identifikující snoubence, jejich rodiče a svědky a dále místo a datum uzavření manželství. Důležitý je zápis dohody o příjmení manželů a o příjmení jejich dětí jak v ženském, tak mužském tvaru.

Zápis se provádí na základě Protokolu o uzavření manželství. Údaje zapisované v protokolu ověřuje matrikář z dokladů, které jsou potřebné k uzavření manželství a jsou předkládány k Dotazníku k uzavření manželství, který je Přílohou 6.⁵⁷

Totožnost snoubenců, občanů České republiky, je prokazována rodným listem, dokladem o státním občanství, výpisem údajů z informačního systému evidence obyvatel o místě trvalého

---

⁵⁵ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014. 1380 s. ISBN 978-80-7400-503-9. s. 3.

⁵⁶ § 20 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁷ § 20 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

pobytu, výpisem z evidence obyvatel o osobním stavu, pravomocným rozsudkem o rozvodu předchozího manželství, nebo úmrtním listem manžela, popřípadě pravomocným rozhodnutím soudu o zrušení partnerství, nebo úmrtním listem zemřelého partnera.⁵⁸

Zákon o matrikách doplňuje povinnost snoubenců s trvalým pobytem v cizině prokázat svoji totožnost a připojit doklady obdobné nebo jim odpovídající, pokud jsou cizím státem vydávány. Je-li snoubenec cizincem, předkládá k tiskopisu doklad o právní způsobilosti k uzavření manželství cizím státem, který nesmí být starší 6 měsíců.

Nezletilý, který není plně svéprávný a dovršil 16 let věku, předkládá rozhodnutí soudu o povolení uzavřít manželství.⁵⁹

Matriční úřad na základě předložených dokladů posuzuje, zda jsou splněny zákonem stanovené podmínky pro uzavření manželství. Může snoubencům prominout předložení dokladů, pokud by jejich opatření bylo spojeno s těžko překonatelnou překážkou. Doklady musí mít náležitosti veřejných listin a jsou-li vystaveny orgány cizího státu, musí být přeloženy do českého jazyka. Pokud nestanoví mezinárodní smlouvy, kterými je Česká republika vázána jinak, musí být opatřeny potřebnými ověřeními (tzv. Apostila).⁶⁰

Jak již bylo uvedeno, součástí Protokolu o uzavření manželství je dohoda manželů o příjmení. Občanský zákoník rozlišuje první příjmení a připojované příjmení, tj. příjmení uváděné na druhém místě. Snoubenci při sňatečném obřadu prohlašují, jaké příjmení budou užívat po uzavření manželství. Zde zákon o matrikách vychází opět z ust. § 660 – 662 občanského zákoníku. Mohou zvolit jednu z možností:

- budou užívat společné příjmení, které je příjmením jednoho z nich,
- ponechají si svá dosavadní příjmení, se kterými vstupují do manželství a zároveň prohlásí, které z příjmení bude příjmením jejich společných dětí,
- budou užívat společné příjmení jednoho z nich, a ten, jehož příjmení nemá být společným příjmením, bude ke společnému příjmení na druhém místě připojovat své dosavadní příjmení. Jako připojované příjmení lze zvolit pouze své první příjmení, tedy takové, které

---

⁵⁸ § 33 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁹ § 20 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁰ NOVOTNÝ, Petr, Jitka IVIČIČOVÁ, Ivana SYRŮČKOVÁ a Pavlína VONDRÁČKOVÁ. *Nový občanský zákoník: Rodinné právo*. Praha: Grada, 2014. 194 s. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-247-5167-2. s. 16.

bylo v předchozím manželství příjmením společným, rodinným. Zákon tak zakazuje další „řetězení“ zdvojených příjmení.⁶¹

Forma sňatku

V České republice je opět od roku 1992 možné uzavřít manželství dvěma formami, občanským sňatkem a církevním sňatkem. Podle Pawelskeho a kol., jsou občanským sňatkem zakládána práva a povinnosti manželům na základě dokladu vydávaného státem. Snoubenci, kteří si přejí účastnit se církevního obřadu v zemích, kde nemá církev právo potvrdit uzavření manželství, tak činí až následně po uzavření občanského sňatku.⁶² Naše právní úprava řeší vzájemnou vazbu obou forem tak, že: „*Byl-li uzavřen občanský sňatek, nemají následné náboženské obřady právní následky. Byl-li uzavřen církevní sňatek, nelze následně uzavřít občanský sňatek.*“⁶³

Do občanského zákoníku byla zařazena varianta uzavření církevního sňatku jako sňatku na roveň postaveného sňatku občanského za podmínky, že bude projev snoubenců uzavřít manželství učiněn před orgánem církve nebo náboženské společnosti, která je registrována ve smyslu zvláštního zákona. Pouze registrující církve a náboženské společnosti, které jsou uvedeny v právním předpise, mají oprávnění k uzavírání manželství.⁶⁴ V souvislosti s uzavíráním manželství formou církevního sňatku vyplývá povinnost pro duchovního státem registrované církve nebo náboženské společnosti, před kterým bylo uzavřeno manželství, zaslat podklady příslušnému matričnímu úřadu do 3 pracovních dnů. Na základě těchto podkladů je manželství zapsáno do matriční knihy.⁶⁵

---

⁶¹ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Rodinné právo*. Praha: C. H. Beck, 2015. 366 s. ISBN 978-80-7400-552-7. s. 49.

⁶² PAWELSKI, James G., Ellen C. PERRIN a Jane M. FOY et al. The effects of marriage, civil union, and domestic partnership laws on the health and well-being of children. In: *Pediatrics* [online]. 2006 [cit. 2015-11-14]. Dostupné z: <http://pediatrics.aappublications.org/content/118/1/349.full>

⁶³ § 670 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁶⁴ NOVOTNÝ, Petr, Jitka IVIČIČOVÁ, Ivana SYRŮČKOVÁ a Pavlína VONDRÁČKOVÁ. *Nový občanský zákoník: Rodinné právo*. Praha: Grada, 2014. 194 s. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-247-5167-2. s. 15.

Příloha k zákonu č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů.

⁶⁵ § 666 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Bezouška, Piechowiczová k církevnímu sňatku uvádí: *“Nový občanský zákoník zachovává možnost církevního sňatku, byť se de iure o církevní sňatek nejedná, pouze se náboženskému obřadu propůjčují účinky vzniku manželství, které stát uznává; stát deleguje pravomoc uzavřít sňatek na jinou osobu, zde orgán církve či náboženské společnosti.”*⁶⁶

Místo uzavření manželství

Místní příslušnost k uzavření manželství a následnému zápisu do knihy manželství je dána místem uzavření manželství. U občanského sňatku je místo určeno obcí pro konání slavnostních obřadů. Zpravidla se jedná o obřadní síň, která se nachází v budově obecního úřadu, nebo v jiné budově, kterou pro občanské sňatky obecní úřad využívá. Zákon umožní uzavření manželství na kterémkoli vhodném místě ve správním obvodu nebo mimo dobu stanovenou radou obce a to na základě žádosti snoubenců. Může jít o památky, hrady, zámky, ale i nemocnici, léčebnu či věznici. K uzavření církevního sňatku vychází místní příslušnost z vnitřních předpisů oprávněné církve.⁶⁷

Uzavření manželství zástupcem

Jedná se o výjimečnou situaci, kdy jsou pro to důležité důvody upravené ust. § 669 občanského zákoníku. Za důležitý důvod lze považovat zejména dlouhodobý pobyt jednoho ze snoubenců v zahraničí, ve vězení. Zmocněncem může být kdokoli bez ohledu na pohlaví.

Na povolení uzavřít manželství zástupcem není právní nárok. Občanský zákoník stanoví, že může krajský úřad, v jehož správním obvodu má být manželství uzavřeno, na žádost snoubenců povolit, aby projev vůle jednoho ze snoubenců o vstupu do manželství za něj učinil jeho zmocněnec. K žádosti o povolení uzavřít manželství je tak třeba předložit kromě dokladů, které jsou zákonem o matrikách stanoveny i plnou moc, ze které musí být zřejmé, že zmocnitel pověřuje zmocněnce, aby jeho jménem učinil prohlášení o vstupu do manželství. Plná moc musí mít písemnou formu a podpis na ní musí být úředně ověřen.⁶⁸

---

⁶⁶ BEZOUŠKA, Petr a Lucie PIECHOWICZOVÁ. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny*. Olomouc: ANAG, 2013. 375 s. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7263-819-2. s. 108.

⁶⁷ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Rodinné právo*. Praha: C. H. Beck, 2015. 366 s. ISBN 978-80-7400-552-7. s. 53.

⁶⁸ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Rodinné právo*. Praha: C. H. Beck, 2015. 366 s. ISBN 978-80-7400-552-7. s. 53.

Příjmení žen při uzavření manželství

Ženská příjmení se v češtině užívají obvykle v přechýlené podobě, většinou odvozené příponou -ová/-á. Odvozování ženských podob příjmení, stejně jako jejich skloňování, je charakteristické pro český mluvnický systém, který se vyvíjel od nejstarších dob spolu s příjmeními.⁶⁹

Jak uvádí Kopecký: „*Přechylování příjmení, tj. odvozování ženských podob z příjmení mužských, představuje jednu z mála oblastí češtiny, které jsou regulovány právními předpisy. Podle zákona o matrikách se příjmení žen tvoří v souladu s pravidly české mluvnice, do matričních knih jsou proto zapisována v přechýlené podobě. Tato právní norma a její aplikace matričními úřady vyvolává nesouhlas některých mluvčích, jiní ji naopak považují za potřebnou pro zachování základních vlastností češtiny.*“⁷⁰

Zákon o matrikách umožňuje na základě žádosti ženy, které se uzavření manželství týká, uvést v matriční knize příjmení v mužském tvaru za podmínky, že se:

- jedná o cizinku,
- občanku, která má nebo bude mít trvalý pobyt v cizině,
- občanku, jejíž manžel je cizinec nebo jejíž partnerka je cizinka,
- nebo občanku, která je jiné, než české národnosti.⁷¹

Postup matričního úřadu při zápisu příjmení ženy v mužském tvaru upravuje prováděcí vyhláška. Do knihy manželství je proveden zápis příjmení v souladu s pravidly české mluvnice a na druhém místě za lomítko je zapsáno příjmení v mužském tvaru. Matriční doklad, tedy oddací list obsahuje příjmení ženy pouze v mužském tvaru. Avšak příjmení dětí je uvedeno ve tvaru přechýleném. Příjmení dítěte v mužském tvaru je pak možné řešit až po jeho narození na základě žádosti rodičů.⁷²

---

⁶⁹ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Naše a cizí příjmení v současné češtině*. Liberec: TAX AZ KORT, 2002. 256 s. ISBN 80-238-8173-6. s. 34 – 37.

⁷⁰ KOPECKÝ, Jakub. Přechylování příjmení v češtině jako případ jazykového managementu. *Slovo a slovesnost*. 2014, **2014**(75): s. 271 – 293. ISSN 00377031. Dostupné také z: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=b4891106-d667-416c-a668-460b3f97c901%40sessionmgr115&hid=106>

⁷¹ § 69 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷² DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*. Praktická právnická příručka. Praha: Linde, 2013. 176 s. ISBN 978-80-7201-930-4. s. 30.

Zápis vzniku partnerství

Registrované partnerství není manželstvím, nicméně existuje právní možnost, aby osoby stejného pohlaví svůj vztah uzavřením registrovaného partnerství vyrovnaly legálně pravému manželství. Osoby vstupující do registrovaného partnerství musí být stejného pohlaví, nesmí žít v manželství a nesmí být v přímém vztahu sourozeneckém, byť i nevlastním.⁷³

Manželství bylo do nedávné doby definováno jako svazek mezi mužem a ženou. V roce 2004 legalizace manželství osob stejného pohlaví ve státě Massachusetts probudila povědomí o tom, že uzavřít manželství touží mnoho stejnopohlavních párů. Historicky jsou však svazky osob stejného pohlaví součástí dějin manželství přinejmenším od 19. století.⁷⁴

Pro zjednodušení legislativy byla do zákona o matrikách zapracována i problematika zákona o registrovaném partnerství, neboť registrace partnerství je matriční událostí stejně jako manželství, narození nebo úmrtí a zápis se provádí do matriční knihy vedené příslušným úřadem. Postupy matrikářů v případě registrace partnerství jsou až na menší odlišnosti shodné s výkonem této agendy při narození, úmrtí a manželství. Zákon o registrovaném partnerství tak upravoval tyto činnosti duplicitně, a proto byla příslušná ustanovení zrušena a doplněna do zákona o matrikách.⁷⁵ Myšlenku, že ustanovení, týkající se vstupu do partnerství, patří ve své podstatě do zákona o matrikách či prováděcího předpisu k tomuto zákonu, uvedla již Hrušáková a kol. před jeho zařazením do zákona o matrikách. Vyjádřila názor, že Protokol o vstupu do registrovaného partnerství obsahuje základní údaje o totožnosti obou partnerů, včetně jejich rodičů stejně, jako Protokol o uzavření manželství.⁷⁶

Základním pramenem registrovaného partnerství, práv a povinností partnerů však zůstává i nadále samostatný zákon, zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, který byl přijat po velkých diskusích a řadě neúspěšných legislativních návrhů. Česká republika se přijetím samostatného zákona přiřadila k většině

---

⁷³ Eingetragene Lebenspartnerschaft. *Rechtsanwälte: Nicolai Treiber & Wolfgang Wehr* [online]. Nürnberg: Treiber & Wehr Rechtsanwälte, 2015 [cit. 2015-11-01]. Dostupné z: <http://www.treiber-wehr.de/eingetragene-lebenspartnerschaft.php>

⁷⁴ SHARON, Marcus. Genealogie manželství: The Genealogy of Marriage. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2009, **2009**(4): 671 – 706. ISSN 00380288. Dostupné také z: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=6&sid=b4891106-d667-416c-a668-460b3f97c901%40sessionmgr115&hid=106>

⁷⁵ Poslanecká sněmovna PČR. Vláda ČR. *Důvodová zpráva ze dne 17. dubna 2013*. In ASPI Wolters Kluwer ČR.

⁷⁶ HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Zákon o rodině. Zákon o registrovaném partnerství*. Komentář. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 566 s. ISBN 978-80-7400-061-4. s. 525.

evropských států, které obdobnou úpravu zakotvily již před mnoha lety. Zákonodárci řady evropských zemí však od modelu registrovaného partnerství, ať už pro osoby stejného či různého pohlaví, po čase ustoupili a manželství v občanských zákonících pojali genderově neutrálně. Manželství tak v mnoha evropských zemích mohou uzavřít dvě osoby.⁷⁷ Hrušáková a kol. uvádí: „Stejně jako v případě manželství se jedná o statusový právní vztah, kdy existence manželství vylučuje partnerství a naopak.“⁷⁸

I přesto institut registrovaného partnerství do občanského zákoníku nebyl zahrnut. Novotný a kol. považuje za nekonceptní, že zákonodárci nezahrnuli partnerství do občanského zákoníku, kdy tato nekonceptnost je podtržena tím, že na registrované partnery se sice občanský zákoník nevztahuje, ale pro registrované partnerství a práva a povinnosti partnerů se obdobně použijí ustanovení o manželství a právech a povinnostech manželů, které jsou upraveny v první, třetí a čtvrté části občanského zákoníku.⁷⁹

Zákon o matrikách stanoví údaje pro zápis do knihy registrovaného partnerství:

„Do knihy partnerství se zapisují:

- a) jména a příjmení, popřípadě rodná příjmení, den, měsíc, rok a místo narození, rodná čísla, osobní stav a státní občanství partnerů,
- b) den, měsíc, rok a místo prohlášení o vstupu do partnerství,
- c) jména a příjmení, popřípadě rodná příjmení, den, měsíc, rok a místo narození rodičů partnerů.“⁸⁰

Údaje zapisované do knihy registrovaného partnerství jsou obdobné jako v případě uzavření manželství. Zápis je prováděn stejně jako u manželství na základě dotazníku, kdy údaje jsou dále zapisovány do protokolu o vstupu do partnerství a matrikář je ověří z dokladů potřebných ke vstupu do partnerství.⁸¹ Prohlášení se činí před matrikářem, nikoli před starostou či pověřeným členem obecního zastupitelstva, jak je tomu při vzniku manželství. Rozdílem je zejména to, že

---

⁷⁷ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014. 1380 s. ISBN 978-80-7400-503-9. s. 1329 a 1330.

⁷⁸ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014. 1380 s. ISBN 978-80-7400-503-9. s. 3.

⁷⁹ NOVOTNÝ, Petr, Jitka IVIČIČOVÁ, Ivana SYRŮČKOVÁ a Pavlína VONDRÁČKOVÁ. *Nový občanský zákoník: Rodinné právo*. Praha: Grada, 2014. 194 s. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-247-5167-2. s. 9.

⁸⁰ § 20a zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁸¹ § 33 – 38 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

u vzniku partnerství není nutné mít svědky a osoby vstupující do partnerství si nevolí společné příjmení ani příjmení dětem. Partneri se však mohou dohodnout, že jeden z nich požádá v souvislosti se změnou osobního stavu o změnu příjmení a bude užívat příjmení druhého partnera. Změna příjmení se pak zapisuje v knize partnerství.⁸²

Zápis úmrtí

Jak uvádí Daubnerová, se smrtí člověka je spojen zánik právní osobnosti. Nový občanský zákoník výslovně upravuje, co je jako důkaz smrti právně významné. Smrt se prokazuje úmrtním listem, který vydá matriční úřad na základě Listu o prohlídce zemřelého, části určené pro matriku, který poskytuje lékař po ohledání těla, jak je tomu v běžných případech, nebo na základě rozhodnutí soudu o prohlášení z mrtvého v případě, kdy tělo ohledat nelze. Soud zároveň určí den, který platí za den jeho smrti.⁸³ List o prohlídce zemřelého část A, je Přílohou 7.

Zákon o matrikách stanoví údaje, které jsou do knihy úmrtí zapisovány.

„Do knihy úmrtí se zapisuje

a) den, měsíc, rok a místo úmrtí,

b) jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodné příjmení, den, měsíc, rok a místo narození, rodné číslo, osobní stav, pohlaví, státní občanství a místo trvalého pobytu zemřelého,

c) jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodné příjmení, a rodné číslo žijícího manžela, partnera.“⁸⁴

Poskytovatel zdravotních služeb je povinen úmrtí oznámit příslušnému matričnímu úřadu do 3 pracovních dnů od prohlídky zemřelého, případně po provedení pitvy.

Úmrtí zapisuje matriční úřad, v jehož správním obvodu fyzická osoba zemřela nebo byla nalezena, popřípadě, v jehož správním obvodu došlo k vyložení fyzické osoby, pokud k úmrtí došlo v dopravním prostředku. K zápisu úmrtí fyzické osoby, která byla prohlášena za mrtvou, zákon o matrikách určuje příslušnost Úřadu městské části Praha 1.⁸⁵ Tato příslušnost byla

---

⁸² NOVOTNÝ, Petr, Jitka IVIČIČOVÁ, Ivana SYRŮČKOVÁ a Pavlína VONDRÁČKOVÁ. *Nový občanský zákoník: Rodinné právo*. Praha: Grada, 2014. 194 s. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-247-5167-2. s. 41 – 42.

⁸³ DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*. Praktická právnická příručka. Praha: Linde, 2013. 176 s. ISBN 978-80-7201-930-4. s. 12 – 13.

⁸⁴ § 21 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁵ § 21 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

stanovena od 01. 07. 2001 s nabytím účinnosti zákona o matrikách. Do té doby bylo prohlášení za mrtvého zapisováno do knihy manželství u osob, které vstoupily do manželství, případně do knihy narození, u osob svobodných.

Místo a datum úmrtí stanovuje lékař, který provádí ohledání zemřelého. Pokud místo úmrtí nelze zjistit a to ani po následném šetření, uvádí matrikář jako místo úmrtí místo, kde bylo tělo nalezeno. Takto se určuje místo smrti podle občanského zákoníku. Dříve matriční úřady v takových případech zapisovaly jako místo smrti sídlo matričního úřadu, který zápis provedl. Občanský zákoník upravuje i stanovení místa smrti osoby prohlášené za mrtvou, kdy je místem smrti místo, kde naposledy pobýval živý.⁸⁶

V případě nezjištěného data úmrtí, které nelze ani po následném šetření zjistit, je matriční úřad povinen o tom učinit oznámení soudu. Toto ustanovení bylo do zákona o matrikách doplněno dnem 01. 07. 2008. Do 31. 12. 2013 určoval datum úmrtí soud na základě ust. § 194a zákona č. 99/1963 Sb., občanské řízení soudní. Od 01. 01. 2014 na základě ust. § 59 zákona č. 292/2013 Sb. o zvláštních řízeních soudních. Daubnerová doplňuje, že: „do oddílu matriční knihy se zapíše údaj „nezjištěno“, popřípadě lékařem uvedený časový interval a vydá úmrtní list. Po určení data úmrtí soudem zapíše matriční úřad určené datum úmrtí do oddílu matriční knihy „Dodatečné záznamy a opravy“ a vydá nový úmrtní list.“⁸⁷

Z Informace č. 16/2014 Ministerstva vnitra ČR však vyplývá, že k určení data úmrtí je třeba oznámit tuto skutečnost vždy, jestliže je na Listu o prohlídce zemřelého uvedeno datum úmrtí slovy „asi“ nebo intervalem, popřípadě není uvedeno vůbec. Do formuláře CzechPoint pro zápis úmrtí je možné zapisovat datum úmrtí pouze „jistým“ datem nebo „nezjištěno“.⁸⁸

Při zápisu úmrtí fyzické osoby nezjištěné totožnosti matrikář postupuje shodně, jako u nezjištěné totožnosti narozeného dítěte. Matrikář zápis provádí na základě šetření policie a Listu o prohlídce zemřelého.

---

⁸⁶ DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*. Praktická právnická příručka. Praha: Linde, 2013. 176 s. ISBN 978-80-7201-930-4. s. 13 – 14.

⁸⁷ DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*. Praktická právnická příručka. Praha: Linde, 2013. 176 s. ISBN 978-80-7201-930-4. s. 14.

⁸⁸ Matriky: Metodika na úseku matrik. *Ministerstvo vnitra České republiky: Moderní úřad* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2014, 22. 07. 2014 [cit. 2015-10-11]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/metodika-na-useku-matrik.aspx>

2.1.2 Zvláštní matrika

Zákon o matrikách ve svém Díle 5 upravuje odděleně zápisy narození, uzavření manželství a úmrtí občana, ke kterým došlo na území cizího státu, na zastupitelském úřadě ČR, námořním plavidle nebo v letadle mimo území ČR nebo na místě, které nepatří pod pravomoc žádného státu a dále partnerství občana vzniklá na území cizího státu. Tyto zápisy jsou prováděny odlišně.

Jednotlivé zápisy do zvláštní matriky jsou prováděny na základě:

- žádosti o zápis do zvláštní matriky, kterou může učinit fyzická osoba u zastupitelského úřadu ČR, u kteréhokoli matričního úřadu, krajského úřadu s připojením cizozemského dokladu a dokladu o státním občanství ČR osoby, které se zápis týká a další doklady, které jsou nutné k ověření správnosti matriční skutečnosti a zapisován do matriční knihy,
- z úřední povinnosti, kdy zvláštní matrika obdrží cizozemský doklad osvědčující narození, úmrtí, partnerství nebo manželství podle mezinárodních smluv. Překlady těchto podkladů si zabezpečuje zvláštní matrika sama.⁸⁹

2.1.3 Matriční skutečnosti

Matriční skutečností je taková skutečnost, která má vliv na zapsanou matriční událost a v důsledku zapsání matriční skutečnosti dochází ke změně nebo doplnění zápisu v matriční knize. Změny a opravy zápisů se provádějí pouze na základě veřejných listin. Veřejná listina je listina vydaná orgánem veřejné moci v mezích jeho pravomoci nebo listina, kterou za veřejnou prohlásí zákon.⁹⁰

Veřejné listiny obecně nesou tzv. presumpci správnosti. V oblasti matrik však existuje jistá specialita, kdy se presumpce správnosti přednostně uplatňuje u matričních dokladů. Pokud se tedy údaje uvedené v matričních dokladech odlišují od údajů v jiných veřejných listinách, za správné se považují údaje uvedené v matričních dokladech.⁹¹

---

⁸⁹ § 42 a 43 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁰ DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*. Praktická právnícká příručka. Praha: Linde, 2013. 176 s. ISBN 978-80-7201-930-4. s. 14.

⁹¹ GRONWALDTOVÁ WAGNEROVÁ, Petra a Jitka MORÁVKOVÁ. *Statusové věci občanů: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 31. 12. 2008*. Praha: ASPI, 2009. 564 s. Meritum (ASPI). ISBN 978-80-7357-447-5. s. 44 – 47.

Určení otcovství

Otcovství může být určeno několika způsoby:

- souhlasným prohlášením rodičů,
- soudem a
- otcovství muže, který dal souhlas s umělým oplodněním.

Jak uvádí Daubnerová: „*Souhlasné prohlášení rodičů je další domněnkou, podle které se určuje otec dítěte. Takto určit otcovství lze i k dítěti ještě nenarozenému. Příslušným pro přijetí souhlasného prohlášení je matriční úřad nebo soud.*“⁹²

Na souhlasné prohlášení před matričním úřadem občanský zákoník vztahuje obecná ustanovení o právním jednání. Projev vůle každého z rodičů musí splňovat základní náležitosti právního jednání. Obsahové náležitosti prohlášení nejsou nikde společně vymezeny. Prohlášení musí povinně obsahovat údaje o rodičích, kdy rozsah údajů není také pevně stanoven, ale je vymezen údaji o rodičích, potřebných k zápisu do matriční knihy. Nejdůležitější náležitostí je prohlášení o tom, kdo je otcem narozeného či nenarozeného dítěte. Dále prohlášení obsahuje dohodu o příjmení dítěte, musí obsahovat výslovné prohlášení rodičů, že neurčili otcovství k tomuto dítěti před jiným matričním úřadem nebo před soudem. Matriční úřady podle zavedené praxe zapisují do prohlášení další náležitosti, jako je prohlášení rodičů o dalších společných dětech a jejich příjmení, o výchově apod. Tyto údaje již nejsou rozhodné pro zápis do matriční knihy. Zápis o souhlasném prohlášení lze učinit pouze jednou a nelze jej vzít zpět. Zápis se po podpisu rodičů stává veřejnou listinou.

Určení otcovství soudem je otcovství nevyvratitelné a dochází k němu nabytím právní moci rozhodnutí soudu, o tom, kdo je otcem dítěte.⁹³

V oblasti určování a popírání otcovství přináší nový občanský zákoník zpřesnění a změny. Byla doplněna nová, tzv. jedenapůltá domněnka otcovství, mající spojitost s umělým oplodněním ženy a prodlužuje se také lhůta k popření otcovství na 6 let od narození dítěte.⁹⁴

---

⁹² DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*. Praktická právnícká příručka. Praha: Linde, 2013. 176 s. ISBN 978-80-7201-930-4. s. 47.

⁹³ DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*. Praktická právnícká příručka. Praha: Linde, 2013. 176 s. ISBN 978-80-7201-930-4. s. 48 – 52.

⁹⁴ NOVOTNÝ, Petr, Jitka IVIČIČOVÁ, Ivana SYRŮČKOVÁ a Pavlína VONDRÁČKOVÁ. *Nový občanský zákoník: Rodinné právo*. Praha: Grada, 2014. 194 s. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-247-5167-2. s. 99.

V případě, že se narodí dítě, které bylo počato umělým oplodněním neprovdané ženě, je otcem muž, který dal souhlas k umělému oplodnění. Jak uvádí Daubnerová: „Zápis otce v případě narození řeší novela zákona o matrikách v doplněném ustanovení, které stanoví, že v takovém případě je třeba předložit písemný souhlas muže k umělému oplodnění, který je potvrzen poskytovatelem zdravotních služeb. Podle tohoto souhlasu bude uvedený muž zapsán v matrice narození na místě otce dítěte. Takto určená domněnka o otci dítěte je domněnkou nevyvratitelnou.“⁹⁵

Podle úpravy před rekonstrukcí soukromého práva, tedy zákona o rodině, mohl manžel do šesti měsíců ode dne, kdy mu vzniknou důvodné pochybnosti o tom, že je otcem dítěte, popřít u soudu otcovství. Nejpozději však bylo možné popřít otcovství do tří let od narození dítěte.⁹⁶ Tato popěrná lhůta byla kritizována i Ústavním soudem. Občanský zákoník lhůtu pro popření otcovství prodlužuje až o tři roky. Domnělý otec má tedy možnost podat k soudu návrh o popření otcovství až do 6 let dítěte.⁹⁷

Důsledkem určení otcovství (dohodou nebo rozsudkem soudu) vzniká statusový právní poměr mezi otcem a dítětem a matrikář provede zápis do matriční knihy narození a vydá nový rodný list s uvedením otce. Naopak důsledkem popření otcovství je změna vyznačena v knize narození, ve které je dítě zapsáno a matrika vydá dítěti nový rodný list, kde nebude otec uveden.⁹⁸

Určení či popření mateřství je upraveno v občanském zákoníku pouze v jediném ustanovení § 426. Pro řízení o určení či popření mateřství se použijí přiměřeně ustanovení o řízení o určení a popření otcovství.

Změna jména a příjmení

Na změnu jména a příjmení není právní nárok a může k ní dojít jen v případech, které stanoví zákon o matrikách a občanský zákoník. Matriční úřad o žádosti o změně jména či příjmení musí rozhodnout ve správním řízení, zda žádosti vyhoví nebo ji zamítne.

---

⁹⁵ DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*. Praktická právnícká příručka. Praha: Linde, 2013. 176 s. ISBN 978-80-7201-930-4. s. 51.

⁹⁶ § 57 odst. 1 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁷ PETERKOVÁ, Kamila. K problematice popření otcovství dle nového občanského zákoníku. *Epravo* [online]. Praha: epravo.cz, a.s. 1999-2015, 13. 05. 2015 [cit. 2015-11-01]. ISSN 1213-189X. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-problematice-popreni-otcovstvi-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku-97695.html>

⁹⁸ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014. 1380 s. ISBN 978-80-7400-503-9. s. 565 a 576.

Zápis změny jména dítěte

Změna jména dítěte je možná ve vazbě na osvojení nebo v případě, kdy se rodiče rozhodnou pro jiné jméno pro dítě. Jsou-li ve shodě, mohou požádat o změnu jména dítěte matriční úřad.⁹⁹ O změně jména rozhoduje matriční úřad na základě správního uvážení. Zápis matriční skutečnosti o změně jména provádí matrikář na základě pravomocného rozhodnutí o změně jména.

Ke změně jména nezletilého dítěte podle zákona o matrikách může dojít pouze na základě žádosti jeho zákonných zástupců, tj. obou rodičů. U dítěte staršího 15 let musí být připojen i jeho souhlas.¹⁰⁰

Změna jména v souvislosti s osvojením

Zákon o matrikách umožňuje změnu jména v souvislosti s osvojením dítěte. Osvojitelé mají právo do 6 měsíců od právní moci rozsudku o osvojení, nejpozději však do dosažení zletilosti osvojence, zvolit osvojenci souhlasným prohlášením před matričním úřadem jiné jméno, popřípadě jména, než to, které má zapsáno v matriční knize. Osvojitelé mohou osvojenci zvolit i druhé jméno, má-li v knize zapsáno pouze jedno jméno. Je-li osvojenec starší 15 let, je k jeho změně jména potřebný i jeho souhlas.¹⁰¹

Dítě mladší 15 let má právo se ke změně svého příjmení vyjádřit. Matriční úřad je před změnou příjmení povinen poskytnout dítěti informace, které se ho dotýkají, vyslechnout dítě, jež je schopno informace náležitě přijmout, vytvořit si vlastní názor a tento sdělit. O dítěti starším 12 let se má za to, že je schopno informaci přijmout, vytvořit si vlastní názor a tento sdělit. Nicméně je třeba vyslechnout i dítě mladší. Změna jména nebo příjmení by nebyla povolena, pokud by byla v rozporu s potřebami a zájmy nezletilého. Matriční úřad zkoumá potřeby a zájmy dítěte, je povinen vyslechnout vyjádření dítěte a toto posoudit. Pokud je dítě starší 15 let, vyžaduje jak občanský zákoník, tak zákon o matrikách se změnou souhlas tohoto dítěte. Je třeba dodat, že souhlas dítěte staršího 15 let je třeba s jakoukoli změnou jeho jména či příjmení.

---

⁹⁹ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Rodinné právo*. Praha: C. H. Beck, 2015. 366 s. ISBN 978-80-7400-552-7. s. 184.

¹⁰⁰ § 71 odst. 1 písm. g) a § 72 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰¹ § 64 odst. 1 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Naopak osvojení zletilého nemá vliv na přijetí osvojence, nicméně dle ust. § 851 odst. 2 občanského zákoníku může osvojenec připojit ke svému příjmení se souhlasem osvojitele jeho příjmení.¹⁰²

Změna příjmení dítěte při uzavření manželství rodičů

Nejčastější, ne však jediný, případ zápisu změny příjmení je v případě, kdy rodiče dítěte, k němuž při narození určili otcovství, uzavřou manželství. Podle Hrušákové a kol.: *„Zákon o rodině upravoval automatickou změnu příjmení dítěte v situaci, kdy jeho rodiče uzavírali manželství. Jestliže dítě neslo příjmení matky a při sňatku se snoubenci rozhodli pro příjmení otce jako společné příjmení, pak současně se změnou příjmení matky došlo i ke změně příjmení dítěte. Podmínkou pro tuto změnu bylo, že matka uzavírá manželství s otcem dítěte, který je zapsán v matrice. Ačkoli nová právní úprava s touto možností nepočítá, lze dovodit, že dítě má nést společné příjmení rodičů-manželů. Proto za situace, kdy manželé prohlásí, že ponese společné příjmení, se změní příjmení dítěte narozeného před uzavřením manželství.“*¹⁰³

Stejný názor vyslovuje Daubnerová, když uvádí, že: *„Děti týchž manželů nesou stejné příjmení. Od tohoto pravidla se nelze odchýlit ani dohodou. Pokud se při narození dítěte ženského pohlaví rodiče dohodli při určení otcovství na příjmení dítěte po matce, a při dalším narození dítěte mužského pohlaví po otci, v případě následného uzavření manželství se jednomu dítěti vždy změní příjmení.“*¹⁰⁴

Naopak příjmení dítěte zůstává nezměněno po rozvodu manželství rodičů. Vliv nemá ani změna příjmení matky po rozvodu či uzavření nového manželství matky. Dojde-li k úspěšnému popření otcovství a dítě neslo příjmení otce, nadále dítě ponese příjmení matky.¹⁰⁵

---

¹⁰² HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014. 1380 s. ISBN 978-80-7400-503-9. s. 831 – 836.

¹⁰³ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014. 1380 s. ISBN 978-80-7400-503-9. s. 34.

¹⁰⁴ DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*. Praktická právní příručka. Praha: Linde, 2013. 176 s. ISBN 978-80-7201-930-4. s. 67.

¹⁰⁵ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014. 1380 s. ISBN 978-80-7400-503-9. s. 835.

Změna jména a příjmení při změně pohlaví

Osoba, u které proběhla změna pohlaví, žádá o změnu jména a příjmení ve dvou fázích. Nejprve matriční úřad na základě potvrzení zdravotnického zařízení, u něhož léčba pro změnu pohlaví probíhá, mění jméno a příjmení na neutrální, tzv. obourodé jméno a příjmení. Po ukončení léčby opět na základě potvrzení poskytovatele zdravotních služeb se mění jméno a příjmení na podobu ženského nebo mužského pohlaví.¹⁰⁶

Rozvod a změna příjmení po rozvodu

Rozvod je jedním z důvodů, které zákon stanoví, pro zánik manželství. Zápis o rozvodu je prováděn v knize manželství, kde je manželství zapsáno, na základě pravomocného rozsudku o rozvodu manželství, který je soudem oznamován příslušné matrice.

Zákon o matrikách uvádí, že „*Do knihy manželství se запиše oznámení rozvedeného manžela, že přijímá zpět své dřívější příjmení za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem.*“¹⁰⁷ Tímto právním předpisem je občanský zákoník. Manžel, který přijal příjmení druhého manžela, může do šesti měsíců po rozvodu manželství oznámit matričnímu úřadu, že přijímá zpět své dřívější příjmení. To platí i tehdy, kdy hodlá manžel, který přijal příjmení druhého manžela s tím, že bude ke společnému příjmení připojovat své dosavadní příjmení, popřípadě první ze svých příjmení, užívat napříště jen své dřívější příjmení.¹⁰⁸ Zde se nejedná o klasickou změnu příjmení, o které by matriční úřad rozhodoval na základě žádosti. Tato skutečnost je matričnímu úřadu oznámena a předkládá se pravomocný rozsudek soudu o rozvodu. Změna je zapsána do matriční knihy manželství, jako dodatečný záznam. Matriční úřad oznámení bere na vědomí a zkoumá pouze skutečnost, jestli toto oznámení bylo podáno v 6 měsíční lhůtě od právní moci rozsudku.¹⁰⁹

---

¹⁰⁶ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* 5. vydání, přepracované a doplněné. Praha: Academia, 2010. 784 s. ISBN 978-80-200-1888-5. s. 82 – 86.

§ 72 odst. 5 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁷ § 71 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁸ § 759 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹⁰⁹ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo* (§ 655 – 975). Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014. 1380 s. ISBN 978-80-7400-503-9. s. 461 – 462.

Osvojení

Občanský zákoník upravuje **osvojení a to jak osvojení nezletilého, tak osvojení zletilého**. Na základě rozhodnutí soudu o osvojení se osvojitel či osvojitelé zapíší do matriky jako rodiče dítěte.¹¹⁰

Zásadní nároky s ohledem na zápis jsou kladeny na obsah pravomocného rozsudku o osvojení, neboť jen skutečnosti, které jsou v rozsudku o osvojení uvedeny, mohou být zapsány do matričního záznamu. Rozsudek musí obsahovat výrok o osvojení, o stanovení budoucího příjmení osvojenice, o zápisu osvojitelů do matriky, případně o vypuštění zápisu jednoho z rodičů. Občanský zákoník rozsudek o osvojení vymezuje jako jedinou skutečnost, na jejímž základě je možné osvojení zapsat do matriky. To platí jak pro osvojení nezletilého, tak i pro osvojení zletilého, které je obdobou osvojení nezletilého.

V případě osvojení, které není obdobou osvojení nezletilého, pak podle Hrušákové a kol., mohou vznikat o zápisu do matriky pochybnosti. Takovým osvojením vzniká poměr příbuzenský k osvojiteli a zároveň mu nezanikne příbuzenský poměr k vlastní rodině. Nedochozí k nahrazení zápisu o rodiči zápisem osvojitele. Ustanovení § 5 odst. 1 písm. b) zákona o matrikách nerozlišuje osvojení podle jednotlivých typů, proto by veškerá osvojení měla být zapsána do matriční knihy. Vypouštění údajů o rodičích a jejich nahrazení údaji osvojitelů může být provedeno jen v případě osvojení dítěte. Podle autorek lze z hlediska znění ust. § 29 zákona o matrikách ztotožnit pojem dítě a nezletilý, tj. fyzická osoba mladší 18 let podle ust. § 1a tohoto zákona.

Pro zápis o zrušení osvojení je také podkladem pravomocný rozsudek o zrušení osvojení. S tím je spojen i návrat osvojenice k jeho předchozímu příjmení. Zde nemusí k návratu k původnímu příjmení dojít, jestliže během osvojenického poměru došlo ke změně příjmení, např. uzavřením manželství nebo v případě, že osvojenec prohlásí, že si stávající příjmení ponechá.¹¹¹

---

¹¹⁰ § 797 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹¹¹ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014. 1380 s. ISBN 978-80-7400-503-9. s. 622 – 624 a 755 – 757.

2.2 Prováděcí vyhláška

Podoba jednotlivých matričních knih, které jsou definovány v ust. § 1 odst. 2 zákona o matrikách je upravena Vyhláškou Ministerstva vnitra č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „prováděcí vyhláška“).

Matriční knihy tvoří matriční tiskopisy svázané do svazků a každý svazek obsahuje úvodní list matriční knihy, list podpisových vzorů, listy, na které se zapisuje matriční událost a skutečnosti a listy pro abecední jmenný rejstřík. Svazek matriční knihy obsahuje maximálně 300 matričních listů. Tím však není dotčena možnost vlepování nepřesahujících listů v rubrice „Dodatečné záznamy a opravy“ pro případy nedostatku místa.¹¹²

Prováděcí vyhláška stanoví matriční úřady a jejich správní obvody, které jsou uvedeny v přílohách vyhlášky č. 1 a 4. Zde jsou uvedeny všechny matriční úřady v České republice podle jednotlivých krajů. Vzhledem ke skutečnosti, že matriční úřad není ve všech obcích, prováděcí vyhláška vymezuje také správní obvody jednotlivých matričních úřadů a obce, které pod tyto matriční úřady spadají.¹¹³ „*Matriční úřad vede matriční knihy pro každou obec, město, městskou část, městský obvod a území vojenského újezdu samostatně. Registrující matriční úřad vede jednu knihu pro svůj správní obvod.*“¹¹⁴

Příloha č. 2 prováděcí vyhlášky obsahuje vzory jednotlivých matričních tiskopisů. V příloze je uvedeno celkem 22 tiskopisů. Matriční tiskopisy č. 1 – 8, 18 a 19 jsou věnovány jednotlivým částem matričních knih. Nově vyhláška upravuje vzory matričních tiskopisů č. 9 až 14 (rodný, oddací, úmrtní list, vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství a ke vstupu do partnerství) a č. 20 (doklad o partnerství), které se staly zúčtovatelnými tiskopisy se zajišťovacími prvky proti jejich padělání a pozměnění. V praxi to znamená, že každý z tiskopisů je opatřen písmenem či písmeny, které označují sérii a šestimístnou číslicí každé série

---

¹¹² GRONWALDTOVÁ WAGNEROVÁ, Petra a Jitka MORÁVKOVÁ. *Statusové věci občanů: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 31. 12. 2008.* Praha: ASPI, 2009. 564 s. Meritum (ASPI). ISBN 978-80-7357-447-5. s. 45 – 48.

¹¹³ MOTEJL, Otakar a Miloš VALÁŠEK. *Matriční úřady.* Brno: Kancelář veřejného ochránce práv. 2008. 134 s. Stanoviska (Kancelář veřejného ochránce práv). ISBN 978-80-254-3404-8. s. 11.

¹¹⁴ § 3 odst. 5 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

od 000001 do 999999. Po vyčerpání čísel dané série následuje série označená dalším písmenem dle abecedního pořadí.

Matriční tiskopisy jsou tištěny na bezdřevém papíru formátu A₄ ze 100% buničiny, 110 g/m², bez optického zjasňovače s plnou chemickou ochranou. Vedle plné chemické ochrany papíru je zajišťovacím prvkem jedinečný nezaměnitelný průběžný vodoznak lva ve štítu a lipové listy. Matriční úřad vede přehled přijatých, vydaných a poškozených tiskopisů a poškozené či znehodnocené tiskopisy protokolárně zničí.¹¹⁵

Technický způsob vedení matrik

Vyhláška upravuje mimo jiné technický způsob vedení matričních knih. Přesně stanoví, že: *„Zápis do matričních knih provádí matrikář vlastnoručně dokumentním inkoustem vyplněním jednotlivých oddílů matričního listu. Zápis se označí pořadovým číslem při jeho provádění. Písmo musí být čitelné.“*¹¹⁶

Dokumentní inkoust je inkoust zvláštní kvality, který by měl zaručit čitelnost zápisů po značnou dobu, neboť živá matrika je vedena u narození 100 let od posledního zápisu a 75 let od posledního zápisu při uzavření manželství, vzniku partnerství a úmrtí. Až poté dochází k jejich archivaci, kdy je matriční kniha, coby archiválie, uložena v prostředí, které „konzervuje“ záznamy. Vzhledem k těmto okolnostem je třeba používat inkoust, který je odolný vůči vlhkosti, světlu apod.¹¹⁷

Prováděcí předpis ve svých ustanoveních poskytuje matrikáři informace pro technický způsob vyplnění jednotlivých částí matričního listu. Pokud nelze zápis do jednotlivého oddílu zapsat pro jeho neexistenci v době zápisu, oddíl se proškrtne vodorovnou čarou. Vyplněná část oddílu „Záznamy a opravy před podpisem“ se proškrtne čarou napříč. Nelze proškrtnout oddíl „Dodatečné záznamy a opravy“, který je určen k zápisům matričních skutečností, ke kterým

---

¹¹⁵ § 2a vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁶ § 4 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁷ GRONWALDTOVÁ WAGNEROVÁ, Petra a Jitka MORÁVKOVÁ. *Statusové věci občanů: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 31. 12. 2008.* Praha: ASPI, 2009. 564 s. Meritum (ASPI). ISBN 978-80-7357-447-5. s. 48.

dojde po uzavření zápisu. Pokud se údaje potřebné k zápisu do matriční knihy nepodařilo zjistit do uzavření zápisu, uvádí matrikář slovo „nezjištěno“ v příslušných oddílech.¹¹⁸

Jak uvádí Gronwaldová Wagnerová, Morávková, zákon o matrikách stanoví, že zápis do matriční knihy má být proveden do 30 dnů od obdržení podkladů o matriční události. V této lhůtě má být zápis uzavřen, neboť z neuzavřeného zápisu nelze vydávat matriční doklady. Z tohoto důvodu a pro právní jistotu je nutné stanovit lhůtu pro uzavření zápisu a to i tehdy, kdy se nepodaří zjistit všechny údaje zapisované do matriční knihy. Matrikář v takovém případě činí další šetření (u příbuzných, u správních úřadů, případně dalších institucí) a pokud i nadále zůstane údaj nezjištěn, do oddílu „Dodatečné záznamy a opravy“ o tom provede záznam.¹¹⁹

Posloupnost zápisů

Prováděcí vyhláškou je upravena posloupnost zápisů, kdy se do matričních knih zapisují údaje, ke kterým došlo v témže kalendářním roce. Za posledním zápisem kalendářního roku musí být ponechán přiměřený počet listů pro dodatečné zápisy. V zápisech v knize se pokračuje i v následujících letech, pokud není popsán celý svazek matriční knihy. Z tohoto vyplývá, že jeden svazek matriční knihy může být veden i několik let, pokud v daném správním obvodu došlo k menšímu počtu matričních událostí. Jedná se zejména o malé obce, kde dochází k malému počtu událostí nebo ve správním obvodu matriky není například nemocnice apod.

Naopak v případě, kdy je svazek matriční knihy popsán před skončením kalendářního roku, matrikář použije další svazek, přičemž pokračuje v číslování a jednotlivé svazky označí arabskými číslicemi.

Výjimkou jsou zápisy do zvláštní matriky, kde se údaje do jednotlivých matričních knih nezapisují chronologicky, ale v pořadí, jak zvláštní matrika obdržela žádost o zápis.¹²⁰

---

¹¹⁸ § 4 odst. 2 až 3 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁹ GRONWALDTOVÁ WAGNEROVÁ, Petra a Jitka MORÁVKOVÁ. *Statusové věci občanů: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 31. 12. 2008*. Praha: ASPI, 2009. 564 s. Meritum (ASPI). ISBN 978-80-7357-447-5. s. 49.

§ 4 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁰ § 5 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Vynechání matričního listu, zrušení zápisu

Pokud matrikář omylem vynechá jeden či více listů v matriční knize, tyto proškrtne čarou napříč a označí je doložkou „omylem vynecháno“ připojí podpis a datum.¹²¹ Z tohoto vyplývá, že nelze vynechané listy použít a zpětně do nich zapsat matriční události, neboť by došlo k porušení způsobu jejich vedení, kdy zápisy na sebe chronologicky navazují.

Provede-li matrikář zápis, který je chybný, musí provést zrušení zápisu. Je jedno, zda jde o zápis uzavřený či neuzavřený, zápis proškrtne čarou napříč a v oddíle „Dodatečné záznamy a opravy“ poznamená, že se zápis považuje za zrušený s uvedením důvodu. Pořadové číslo takového zápisu může použít znovu za předpokladu, že za zrušeným zápisem nenásleduje další zápis.¹²²

Jak doplňuje Gronwaldová Wagnerová, Morávková: „V žádném případě nemůže v dané situaci dojít k přečíslování zápisů. Takový postup by neprospíval věrohodnosti matriční evidence. Ze stejného důvodu je nepřipustné, aby byla čísla zápisů do matričních knih předepisována, tedy vyplňována předem.“¹²³

Zápis dat

Zápis dat je v matričních knihách prováděn ve formátu den, měsíc a rok s tím, že jsou uváděny arabskými číslicemi podle gregoriánského kalendáře pro den 01 až 31, pro měsíc 01 až 12. Jedná se o veškerá data u zápisů, dodatečných zápisů, dodatečných záznamů i při opravách a změnách. Uvedená označení se oddělují tečkami.¹²⁴

Místo matriční události

Místo matriční události je podle prováděcího předpisu uváděno názvem obce, popřípadě její částí nebo názvem katastrálního území, číslem popisným nebo evidenčním. Vyhláška stanoví, že pokud název obce je shodný s názvem části obce, část obce se neuvádí. Pro hlavní město Prahu platí pro zápis místa matriční události, že se uvádí názvem části obce, katastrálního území

---

¹²¹ § 6 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹²² § 6 – 7 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹²³ GRONWALD TOVÁ WAGNEROVÁ, Petra a Jitka MORÁVKOVÁ. *Statusové věci občanů: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 31. 12. 2008*. Praha: ASPI, 2009. 564 s. Meritum (ASPI). ISBN 978-80-7357-447-5. s. 53.

¹²⁴ § 8 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

a popisného nebo evidenčního čísla. Vyhláška řeší i případ, kdy není číslo popisné, pak se uvede bližší označení místa. Při uzavření manželství nebo vzniku partnerství lze připojit bližší označení místa.

Pokud dojde k matriční události v cizině, uvede se název obce, případně bližším označením místa matriční události a názvem státu.

Údaj o místě narození, nejde-li o zápis této matriční události, (tzn. údaj o místě narození snoubenců apod.) se zapíše názvem obce nebo vojenského újezdu a okresu, jde-li o narození v České republice, u narození v cizině se zapisuje názvem obce a názvem státu.

Místo trvalého pobytu se uvádí stejnými údaji jako místo matriční události s připojením okresu.¹²⁵

Státní občanství

Zápis státního občanství je prováděn údajem – zápis názvu státu. Jde-li o osobu, která není státním občanem žádného státu, pak se údaj o státním občanství proškrtne a do oddílu „Záznamy a opravy před podpisem“ matrikář uvádí, že osoba je bez státního občanství.¹²⁶

Zkratky

Vyhláška zakazuje užívání zkratk v případě jména, rodinného stavu a názvu obcí. Jde zejména o to, aby byla zajištěna úplnost a jasnost zápisu. Zkratky lze používat jen tehdy, kdy jsou běžné. Může se například jednat o názvy ulic (např. Dr. Janského, J. A. Komenského). Pohlaví je naopak jedním z údajů, kde jsou zkratky používány (M pro mužské a F pro ženské pohlaví).¹²⁷

Oprava zápisu

Při provádění zápisů se může stát, že matrikář uvede chybné údaje do jednotlivých oddílů matričního listu. Pro zajištění nápravy prováděcí předpis umožňuje nesprávný nebo chybný údaj podtečkovat nebo podčárkovat.

Opravy chybných údajů v matričních knihách upravuje i zákon o matrikách ve svém ustanovení § 58. Motejl, Valášek k opravě zápisu uvádí: „*Ustanovení § 58 odst. 1 zákona stanoví*

---

¹²⁵ § 9 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁶ §10 odst. 2 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁷ § 11 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

*pouze výčtem údaje, které se opravují. Toto ustanovení by bylo možné interpretovat argumentem a contrario i tak, že jiné chybně a nesprávně údaje zapsané v matriční knize, např. při uvedení místa matriční události, se neopravují. Otázkou tedy je, jak ustanovení § 58 odst. 1 zákona v praxi vlastně aplikovat. Podle našeho názoru by z úřední povinnosti, tj. bez žádosti jejich nositele, neměly být opravovány zejména údaje o jménu a příjmení. Oprava údaje v matričním zápise, ať je prováděna na žádost nebo z moci úřední, se může dotýkat více osob. Správní orgán to musí vzít v úvahu a jednat s nimi jako s účastníky správního řízení o provedení opravy v matričním zápise.*¹²⁸

Při označení chybných údajů v jednom svazku je žádoucí, aby bylo prováděno stejně, tj. matrikář si zvolí jeden způsob označení takového údaje. V dalším případě by měl matrikář použít stejný způsob označení. Takový postup přímo prováděcí vyhláška ani zákon o matrikách nestanoví, ale je třeba, aby se předešlo spekulacím o skrytém významu takových oprav v jednom svazku.

Postup pro opravu je stejný, ať se jedná o opravu formální či opravu konkrétních údajů. Nelze v žádném případě ve svazcích matričních knih gumovat, přepisovat nebo jinak upravovat již napsaný text. S výjimkou zrušení celého zápisu. Pouze nesprávné pořadové číslo zapsané do matriční knihy, lze přeškrtnout, ale tak, aby zůstalo čitelné a nad něj uvést správné číslo.¹²⁹

Podpis matrikáře

Matrikář podepisuje každý zápis, dodatečný zápis, dodatečný záznam a opravu zápisu. Podpis matrikáře musí odpovídat podpisovému vzoru, který je obsažen v příslušné matriční knize.¹³⁰

Na základě četných dotazů matrikářů ve věci uvádění akademických titulů matrikářů do matričních knih a na matriční doklady, Ministerstvo vnitra ČR, Odbor všeobecné správy vydalo Informaci č. 2/2015 a odkázalo na znění zákona o matrikách, kdy se do matričních knih zapisuje

---

¹²⁸ MOTEJL, Otakar a Miloš VALÁŠEK. *Matriční úřady*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv. 2008. 134 s. Stanoviska (Kancelář veřejného ochránce práv). ISBN 978-80-254-3404-8. s. 22.

¹²⁹ GRONWALDTOVÁ WAGNEROVÁ, Petra a Jitka MORÁVKOVÁ. *Statusové věci občanů: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 31. 12. 2008*. Praha: ASPI, 2009. 564 s. Meritum (ASPI). ISBN 978-80-7357-447-5. s. 52.

§ 12 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁰ § 13 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

podpis matrikáře. Zákon uvádění údajů o matrikáři do matriční knihy přímo neupravuje. U výpisu z matriční knihy se však již uvádí, že obsahují jméno a příjmení, popřípadě jména a příjmení a podpis matrikáře. Z toho dále metodický orgán vyvozuje, že do matriční knihy a na výpisu z ní matrikář zapíše své jméno, popřípadě jména a příjmení a akademický titul matrikáře se neuvádí.¹³¹

Zákon o matrikách ve svém Díle 7 definuje dodatečný zápis, dodatečný záznam do matriční knihy a opravu zápisu v matriční knize. Prováděcí předpis upravuje technický způsob provedení dodatečného zápisu a dodatečného záznamu.

Dodatečné zápisy se provádí v ročníku matriční knihy, v němž matriční událost nastala. Pro tyto účely je v matričních knihách vynechán potřebný počet listů za každým kalendářním rokem. Zápis je prováděn v podobě, která je v souladu s platnými právními předpisy v té době. To znamená, že matrikář musí mít přehled o měnící se legislativě a již neplatnou legislativu „neopouští“, neboť ji uplatňuje právě v případě dodatečných zápisů. Prováděcí vyhláška rozlišuje mezi matričními událostmi, které se staly před 01. 01. 1950 a následně. Události, které nastaly do 01. 01. 1950, jsou zapisovány do matričních knih, do nichž byly zapisovány matriční události osob bez náboženského vyznání.

Pokud již není volný list v příslušné matriční knize v příslušném ročníku, je možné událost zapsat do knihy na konci ročníku 1949, pokud matriční událost nastala před 01. 01. 1950, nebo do knihy nejbližšího následujícího ročníku.

K dodatečným záznamům pak prováděcí vyhláška stanoví místo, kam se zapíše. Provádí se k zápisu, ke kterému náleží v oddíle „Dodatečné záznamy a opravy“. Pamatuje i na situaci, kdy je již tento oddíl zcela zaplněn. V tomto případě je možné do knihy vlepit list, který je na dvou místech opatřen úředním razítkem, které je z části i v knize s uvedením textu „*Dodatek k zápisu narození (uzavření manželství, vzniku partnerství, úmrtí) č. ... matriční knihy sv. ... (označení matričního úřadu) ...*“¹³²

---

¹³¹ Matriky: Metodika na úseku matrik. *Ministerstvo vnitra České republiky: Moderní úřad* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2014, 22. 07. 2014 [cit. 2015-10-11]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/metodika-na-useku-matrik.aspx>

¹³² § 14 – 15 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Vedení rejstříku

Jmenný rejstřík je součástí každé matriční knihy. Do rejstříku jsou zapisovány matriční události spolu s označením svazku a čísla zápisu. Obsahuje dva sloupce, do levého se zapisuje příjmení a jméno muže a do pravého příjmení a jméno ženy. V případě manželství je třeba do rejstříku psát příjmení a jména jak muže, tak ženy.

Změna jména nebo příjmení se do rejstříku zapisuje novým zápisem. Chybné a nesprávné údaje se opraví přeškrtnutím a nadepsáním správného údaje nebo čísla. Způsob opravy je tedy odlišný od oprav v oddílech matričních listů.¹³³

Postup při zapisování do matričních knih

Prováděcí vyhláška poskytuje matrikáři návod k postupu při zapisování do matričních knih, kdy doplňuje zákon o matrikách, který podrobně uvádí podklady, které jsou pro jednotlivé matriční události předkládány a na základě kterých je ověřována správnost uváděných údajů.

Vyhláška poskytuje informace, jaké údaje matrikář zapisuje do oddílu „Záznamy a opravy před podpisem“ před uzavřením zápisu. Tyto skutečnosti jsou v době zápisu již matrikáři známy, např. souhlasné prohlášení o určení otcovství, způsob užívání příjmení žen, mrtvě narozené dítě, zápis o narození dítěte nezjištěné totožnosti, osvědčení o splnění všech požadavků občanského zákoníku pro uzavření církevního sňatku, vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství nebo pravomocné rozhodnutí o jeho prominutí, úmrtí osoby nezjištěné totožnosti a další.¹³⁴

Zvláštní matrika

Zvláštní matrika je upravena zákonem o matrikách. Z uvedených skutečností v zákoně vychází prováděcí vyhláška, která definuje odlišný postup při provádění zápisů do zvláštní matriky. Zápisy jsou vedeny v časovém pořadí došlých podkladů a označují se pořadovými čísly v každém kalendářním roce samostatně.

---

¹³³ § 16 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁴ § 17 – 23 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zápisy jsou prováděny:

- v souladu s předpisy platnými v době vzniku matriční události, jde-li o zápis matriční události osoby, která v době, kdy matriční událost nastala, byla občanem a
- podle matričního dokladu vydaného v cizině, jde-li o zápis matriční události osoby, která v době, kdy matriční událost nastala, nebyla občanem. V oddíle „Záznamy a opravy před podpisem“ se tato skutečnost poznamenává.

Pokud není možné matriční doklad vydaný v cizině pro závažnou překážku opatřit, lze zápis provést na základě jiných dostatečných důkazů, zejména výsledkem svědků. Obsahují-li podklady pro zápis údaje podle jiného počítání času, než užívaného v České republice, uvádí se údaje v souladu s časovými údaji platnými v České republice.¹³⁵

2.3 Václav Henych. Komentář k zákonu o matrikách

Pro činnost matrikářů je zcela jistě nezbytnou pomůckou aktuální komentář ke znění zákona o matrikách. Matrikářům poskytuje uvedený komentář Václav Henych, ředitel Odboru všeobecné správy Ministerstva vnitra ČR. Předmětem činnosti tohoto odboru je mimo jiné výkon státní správy na úseku státního občanství, matrik, jména a příjmení, ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a ověřování pravosti podpisu.¹³⁶

Henych komentář k zákonu vidí jako potřebný, neboť se zabývá problematikou jednoho z nejstarších a dosud funkčních informačních systémů, který se vztahuje k fyzickým osobám. Důvodem pro zpracování komentáře je skutečnost, že problematice matrik je věnována v odborné literatuře minimální pozornost a také rekodifikace soukromého práva a s ní spojená zásadní novela zákona o matrikách.

Svým komentářem shrnuje poznatky z oblasti matrik a poskytuje tak základní informace k výkonu státní správy na úseku matrik, jména a příjmení matrikářům a osobám, které se touto problematikou zabývají. Pro dokreslení k jednotlivým skutečnostem uvádí důvodové zprávy, odkazy na novely, na související zákony, literaturu či judikaturu a stanoviska Ministerstva vnitra ČR. Jak však sám Henych uvádí: „*K literatuře je třeba uvést zejména to, že většina publikací byla*

---

¹³⁵ § 38 – 39 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁶ Odbor všeobecné správy. *Ministerstvo vnitra české republiky: Efektivní veřejná správa* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2015 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/odbory-odbor-vseobecne-spravy.aspx>

sepsána před 1. 1. 2014. To znamená, že je třeba pečlivě oddělit, které názory a stanoviska je možné i nadále využívat a která jsou již, vzhledem k uvedenému, překonaná a mohou danou situaci pouze dokreslit.¹³⁷

Henych zákon o matrikách charakterizuje jako právní předpis veřejného práva, který řeší základní problematiku vstupního registru pro všechny ostatní registry veřejného práva, které se vztahují na fyzické osoby a od 01. 07. 2012 prostřednictvím agendových informačních registrů i základních registrů. Jak uvádí: „Zákon o matrikách však současně vychází a v jistém smyslu „provádí“ zákon o rodině (od 1. 1. 2014 nový občanský zákoník).“¹³⁸ Jako základní předpis k provádění zápisů uvádí zákon o matrikách a prováděcí vyhlášku.

Zákon o matrikách byl od roku 2002 několikrát novelizován. Henych do své publikace zahrnul již i zákon č. 15/2015 Sb., o zrušení vojenského újezdu Brdy a o stanovení hranic vojenských újezdů, který nabyl účinnosti 01. 01. 2016. Dále však doplňuje, že při výkonu státní správy na úseku matrik vychází matrikář z celé řady mnohostranných i dvoustranných mezinárodních smluv a důležitou roli na tomto úseku hrají i předpisy Evropské unie a judikatura soudů v České republice i mezinárodních soudů.¹³⁹

Henych k matričním knihám uvádí: „V každém svazku matriční knihy dochází ke koncentraci základních (citlivých) údajů o fyzických osobách. Zákon o matrikách upravuje shromažďování údajů, způsob jejich shromažďování, jejich třídění, využívání a předávání.“¹⁴⁰ V této souvislosti upozorňuje na dva základní související předpisy, kterým je zákon o svobodném přístupu k informacím a zákon o ochraně osobních údajů.

Zákon o svobodném přístupu k informacím upravuje pravidla pro poskytování informací a podmínky práv svobodného přístupu k těmto informacím, včetně vymezení subjektů, které mají povinnost poskytovat informace.¹⁴¹ Zákon lze v souvislosti se zápisem do matrik využít v případech poskytování údajů o počtu sňatků, úmrtí apod. za určitý časový úsek s tím, že nejsou

---

¹³⁷ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 11.

¹³⁸ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 16.

¹³⁹ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 12.

¹⁴⁰ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 26.

¹⁴¹ § 1 – 2 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

uváděna jména, příjmení a další údaje, na základě kterých je možné identifikovat fyzické osoby. Matriční úřad má povinnost takové informace poskytnout. Naopak nelze poskytnout informace na základě otázky obecné povahy, ze kterých by bylo možné dovodit údaje o konkrétních osobách. Matrikář tedy nemůže poskytnout informace ze sbírky listin nebo svazků matričních knih. Tak může postupovat jen v případě zákona o matrikách, údaje poskytnout oprávněné osobě či dotčenému orgánu v rámci oznamovací povinnosti.¹⁴²

Zákon o ochraně osobních údajů se vztahuje na osobní údaje, které zpracovávají státní orgány, orgány územní samosprávy, jiné orgány veřejné moci i fyzické nebo právnické osoby a dále na veškeré zpracovávání osobních údajů, ke kterému dochází automatizovaně nebo jinými prostředky.¹⁴³ Henych vychází z definice osobních údajů, jako „údajů, kterými lze výslovně identifikovat konkrétní osobu na základě čísla, kódu nebo jiných prvků. V případě fyzické osoby pak nepochybně jde o údaje o jménu, příjmení, datu a místě narození, rodném čísle aj. Tyto údaje podléhají zvláštní ochraně.“¹⁴⁴

Bártík a Janečková charakterizují obce jako jedny z největších správců a zpracovatelů osobních údajů fyzických osob a tudíž mají povinnost ochrany těchto údajů. Matriční knihy a matriční události, zapisované do knih, jsou neveřejné a nelze je tedy využívat pro jiné účely, než je stanoveno matričním zákonem a k jiným důvodům, než které jsou uvedeny také v zákoně o ochraně osobních údajů.¹⁴⁵

V souvislosti se zápisy narození, uzavření manželství, vzniku partnerství a úmrtí Henych uvádí, že k základním identifikačním znakům patří jméno a příjmení, den, měsíc a rok narození a rodné číslo, které je přiděleno po narození každému dítěti narozenému na území ČR bez ohledu na jeho občanství. Pokud by se dítě, které je státním občanem ČR, narodilo v cizině, rodné číslo je mu přiděleno zvláštní matrikou. Pro matrikáře dále popisuje složení desetimístného rodného čísla a způsob ověření jeho správnosti kdy doplňuje, že rodné číslo je přímo vázáno na pohlaví.¹⁴⁶

---

¹⁴² HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 26.

¹⁴³ § 3 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁴ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 26.

¹⁴⁵ BARTÍK, Václav a Eva JANEČKOVÁ. *Zpracování osobních údajů obcemi. Vybrané problémy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013. 184 s. ISBN 978-80-7357-962-3. s. 1 a 98.

¹⁴⁶ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 115 – 116.

Rodné číslo je tak jedním z mála osobních údajů, které má svoji vlastní právní úpravu. V informačním systému je rodné číslo identifikátorem fyzické osoby, která splňuje podmínky pro jeho přidělení. Fyzická osoba je nositelem pouze jednoho rodného čísla. Jeho jedinečnost spočívá v jeho konstrukci a relativní neměnnosti. Není tvořeno náhodně, neboť jednotlivá čísla, mají definovaný význam. Zákon o evidenci obyvatel taxativně vymezuje okruh subjektů, kterým je přiznáno oprávnění zpracovávat rodná čísla ve vztahu k okruhu činností, kdy zvláštní zákon obsahuje přímo ve svém textu právo či povinnost zpracovávat rodná čísla, když tento osobní údaj musí být výslovně uveden. Ministerstvo vnitra ČR spravuje registr rodných čísel a předává rodná čísla výdejovým místům. Jedním z těchto výdejových míst jsou matriky a zvláštní matrika.¹⁴⁷

K ustanovení § 3 zákona o matrikách Henych vymezuje obsah pojmu vedení matričních knih:

„Vedením matričních knih se zejména rozumí provádění:

- a) zápisů do svazků matričních knih,*
- b) dodatečných zápisů do svazků matričních knih,*
- c) dodatečných záznamů do svazků matričních knih,*
- d) oprav v zápisech, dodatečných zápisech a záznamech ve svazcích matričních knih,*
- e) uzavírání zápisů, dodatečných zápisů a dodatečných záznamů ve svazcích matričních knih,*
- f) obnovení matriční knihy.“¹⁴⁸*

2.3.1 Zápisy do matričních knih

K zápisům do matrik ve svém komentáři Henych odkazuje zejména na příslušná ustanovení zákona o matrikách, která upravují zápisy do matričních knih a příslušná ustanovení prováděcí vyhlášky. Doplňuje svůj komentář o aktuální odkazy na autorky, zabývající se zejména rodinným právem, v souvislosti s novým občanským zákoníkem, tedy Alenu Daubnerovou a Milanu Hrušákovou, které byly již v práci citovány v souvislosti s právním předpisem, upravujícím činnost matrik.

---

¹⁴⁷ § 13 – 14 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

BARTÍK, Václav a Eva JANEČKOVÁ. *Ochrana osobních údajů v aplikační praxi (vybrané problémy)*. Praha: Linde, 2009. 259 s. ISBN 978-80-7201-740-9. s. 122 – 124.

¹⁴⁸ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 38.

K vedení matričních knih pro každou obec samostatně jsou podle Henycha praktické důvody. V případě, že by byla jedna obec, ve které není matriční úřad, převedena ze správního obvodu jednoho matričního úřadu do správního obvodu jiného matričního úřadu, pak jsou matriční knihy uzavřeny a převedeny z jednoho do druhého matričního úřadu. Podobně je postupováno v případě, že v obci, kde matriční úřad není, bude matriční úřad zřízen.

V souvislosti s novelou zákona o matrikách č. 312/2013 Sb., došlo ke zrušení části zákona o registrovaném partnerství a do zákona o matrikách byl převeden pojem „registrující matriční úřad,“ jako nová kategorie matričních úřadů. Tyto registrující matriční úřady, na rozdíl od ostatních matričních úřadů, vedou pouze jednu matriční knihu pro celý správní obvod. Tímto správním územím je vždy území kraje nebo území hlavního města Prahy.¹⁴⁹

Zákon o matrikách stanoví, že zápisy narození, uzavření manželství a úmrtí státních občanů České republiky, k nimž došlo v cizině nebo na zastupitelském úřadu České republiky, vede Matriční úřad městské části Brno-střed pod označením „zvláštní matrika“ vždy, pokud k nim došlo od 01. 01. 1950. Od roku 2006 vede také zápisy vzniku registrovaného partnerství. Henych k tomuto ustanovení ilustruje dvě odlišné situace, které mohou nastat při zápisu v případech, kdy k matriční události došlo do 01. 01. 1950.

V první situaci došlo k matriční události v cizině a cizozemský rodný, oddací nebo úmrtní list byl vložen do svazku matriční knihy vedené příslušným matričním úřadem v České republice. Příslušnost matričního úřadu se v těchto případech řídila domovským právem dané osoby. V tomto případě se zápis neprovede do zvláštní matriky a matriční doklady se vystavují na základě údajů uvedených v matričních knihách.

V druhém případě je situace, kdy k takovému postupu nedošlo a pak se postupuje vždy tak, že se zápis matriční události provede do zvláštní matriky. K tomuto doplňuje situaci k 01. 01. 1993, kdy došlo k rozdělení ČSFR na dva samostatné státy. Do uvedeného data byla vedena pouze jedna zvláštní matrika pro celou federaci.¹⁵⁰

Zápisy matričních událostí i skutečností jsou prováděny na základě veřejných listin, případně jiných listin, stanoví-li tak zákon o matrikách. V této souvislosti se Henych zabývá zejména rozhodnutími soudů, popřípadě jiných orgánů cizích států. Matrikář při provádění zápisu

---

¹⁴⁹ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 38 – 39.

¹⁵⁰ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 40 – 41.

musí posoudit, zda lze zápis provést bez dalšího ověřování či uznávání podkladů pro zápis. Tuto problematiku upravují právní předpisy ES, mezinárodní smlouvy, které byly ratifikovány a jsou závazné pro Českou republiku a zákon o mezinárodním právu soukromém.

Pro posouzení je tedy podle Henycha rozhodné, zda problematiku upravují právní předpisy ES, zejména Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003, platné od 01. 08. 2004, mezinárodní smlouvy, které byly ratifikovány a jsou závazné pro Českou republiku, zejména Evropská úmluva o právním postavení dětí narozených mimo manželství č. 47/2001 Sb. m. s., Úmluva o právech dítěte č. 104/1991 Sb., Úmluva o uznávání rozvodů a zrušení manželského soužití č. 131/976 Sb., (dále jen „Haagská úmluva“) a zákon o mezinárodním právu soukromém.¹⁵¹

Popisuje ve svém komentáři některé matriční skutečnosti, které mohou nastat. Z jeho komentáře jsem vybrala ty skutečnosti, kterým se věnuje podrobněji a poskytuje tak matrikáři návod na postup matričního úřadu, je-li veřejná listina nebo listina vydána orgánem cizího státu.

Určení a popření mateřství

V souvislosti s určením a popřením mateřství je třeba vycházet z Evropské úmluvy o právním postavení dětí narozených mimo manželství, ze které vyplývá, že „*určení matky dítěte narozeného mimo manželství bude záviset výhradně na skutečnosti porodu*“¹⁵² a v souvislosti s příslušnými ustanoveními občanského zákoníku, kdy „*matkou dítěte je žena, která je porodila.*“¹⁵³

V případě popření mateřství je oprava zápisu narození dítěte provedena pouze na základě pravomocného rozsudku soudu. Jak k této problematice uvádí Hrušáková a kol.: „*Výrok rozsudku pak může být negativní, kdy matkou dítěte není matriková matka nebo pozitivní, kdy matkou dítěte je tvrzena matka. Z praxe jde především o záměnu dětí v porodnici či záměnu totožnosti matek nebo střet v případě náhradního mateřství.*“¹⁵⁴ Na základě takového pravomocného rozsudku je matrikář povinen do oddílu „*Dodatečné záznamy a opravy*“ provést příslušný záznam.

---

¹⁵¹ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 53.

¹⁵² Čl. 2 Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 47/2001 Sb. m. s. Evropská úmluva o právním postavení dětí narozených mimo manželství (překlad), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵³ § 775 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹⁵⁴ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014. 1380 s. ISBN 978-80-7400-503-9. s. 516 – 518.

Určení otcovství

Určení otcovství Henych rozděluje na dvě skupiny, které jsou z hlediska zápisu do svazku knihy narození možné:

- případy, kdy se dítě narodí za trvání manželství, tedy dítě je narozeno od uzavření manželství do uplynutí třístého dne poté, co manželství zaniklo, bylo prohlášeno za neplatné, poté co byl manžel matky prohlášen za nezvěstného,
- případy, kdy se dítě narodí mimo manželství nebo v době mezi stoosmdesátým dnem od uzavření manželství a třístým dnem po tom, kdy manželství zaniklo, nebo bylo prohlášeno za neplatné, popřípadě nevzniklo a došlo k úspěšnému popření otcovství, anebo došlo k narození dítěte dosud neprovdané matce.

Henych, shodně jako Daubnerová, k určení otcovství za trvání manželství uvádí, že se zápis provádí na základě oddacího listu a za otce dítěte se považuje manžel matky. Na místo otce matrikář zapíše manžela matky nebo jejího bývalého manžela a ke změně údajů může dojít pouze popřením otcovství.¹⁵⁵

První domněnka otcovství svědčí manželce matky a to i v případech rozhodnutí o neplatnosti manželství nebo rozhodnutí soudu o nezvěstnosti manžela. Daubnerová doplňuje: „*Pro matriční úřad je při zápisu narození dítěte zásadní skutečnost, zda je dítě narozeno za trvání manželství. V případě rozvodu vychází z data nabytí právní moci rozhodnutí soudu o rozvodu manželství a počítá, zda se dítě narodilo v ochranné době 300 dnů.*“¹⁵⁶

Narodí-li se však dítě ženě znovu provdané, otcem dítěte je manžel pozdější, i když se dítě narodilo před uplynutím třístého dne poté, co předchozí manželství zaniklo nebo bylo prohlášeno za neplatné. Do svazku matriční knihy se na místo otce zapisuje vždy manžel matky dítěte na základě oddacího listu.

U případů, kdy se dítě narodí mimo manželství, mohou nastat situace, kdy je otcovství určeno souhlasným prohlášením rodičů nebo soudem nebo došlo k umělému oplodnění a dítě se narodí ženě neprovdané (mimo manželství).

---

¹⁵⁵ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 54.

¹⁵⁶ DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*. Praktická právnická příručka. Praha: Linde, 2013. 176 s. ISBN 978-80-7201-930-4. s. 45.

Určení rodičovství řeší ust. § 776 a násl. občanského zákoníku a procesní otázky jsou řešeny podle zákona o zvláštních řízeních soudních.¹⁵⁷ Zákon o zvláštních řízeních soudních upravuje kromě řízení o určení a popření rodičovství i řízení ve věcech nezvěstnosti, smrti, ve věcech manželských a partnerských, ve věcech osvojení nebo péče soudu o nezletilé aj.¹⁵⁸

Henych se dále zabývá otázkou, zda může určit otcovství pouze muž, který je pokrevním otcem dítěte nebo zda otcovství k dítěti může určit jakýkoli muž. Podle jeho názoru právní legislativa dřívější i současná (zákon o matrikách, občanský zákoník) výslovně nestanoví, že určení otcovství může učinit pouze biologický otec dítěte. Vyjadřuje názor, že pokud se před matriční úřad dostaví muž a žena s tím, že chtějí učinit souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství, nemůže matriční úřad, jsou-li splněny zákonné podmínky, odmítnout přijetí takového prohlášení. Odkazuje na komentář k zákonu o rodině a zákonu o registrovaném partnerství autorky Milany Hrušákové, kde lze zjistit obecnou úvahu o tom, že je-li zcela zjevně nepochybně zřejmé, že muž, činící prohlášení o určení otcovství k dítěti, nemůže být biologickým otcem dítěte, mohla by být, teoreticky, podána žaloba o neplatnosti souhlasného prohlášení o určení otcovství. Podle názoru Henycha jde však o teoretickou úvahu a konstatuje, že z praxe není znám jediný případ, kdy by bylo takto postupováno.¹⁵⁹

Pro určení otcovství prohlášením v cizině před zastupitelským úřadem České republiky, vychází matrikář ze zákona o mezinárodním právu soukromém a Vídeňské úmluvy konzulárních stycích. Určení a popření rodičovství se řídí právním řádem státu, jehož příslušnost nabylo dítě narozením. Jestliže dítě získalo narozením více než jednu státní příslušnost, rozhoduje se podle českého právního řádu. V zájmu dítěte se použije právní řád státu, v němž měla matka dítěte obvyklý pobyt v době jeho početí. Má-li dítě v České republice obvyklý pobyt a je-li to v jeho zájmu, použije se pro určení a popření rodičovství českého právního řádu.

K platnosti určení rodičovství postačí, stane-li se podle právního řádu státu, v němž došlo k prohlášení o uznání rodičovství. Jestliže v cizím státě došlo v soudním řízení, nebo

---

¹⁵⁷ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 54 – 57.

¹⁵⁸ § 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁹ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 55.

HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Zákon o rodině. Zákon o registrovaném partnerství*. Komentář. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 566 s. ISBN 978-80-7400-061-4. s. 254.

mimosoudně, v souladu s tamním právním řádem k popření rodičovství a k určení rodičovství jiné osoby, postačí to k platnosti určení rodičovství této osoby.¹⁶⁰

Umělé oplodnění

K umělému oplodnění odkazuje Henych na příslušné ustanovení občanského zákoníku, kdy za otce dítěte se považuje muž, který dal k oplodnění souhlas.¹⁶¹ Stejně jako Daubnerová doplňuje, že na základě souhlasu bude uvedený muž zapsán v matrice narození na místo otce. Takto určená domněnka o otci dítěte je domněnkou nevyvratitelnou. Příjmení dítěte je zapsáno na základě dohody rodičů.¹⁶²

Osvojení

Jako další matriční skutečnost podrobně rozvádí osvojení, které je do matričních knih zapsáno vždy na základě pravomocného rozhodnutí soudu.

Henych, shodně jako Hrušáková a kol. či Daubnerová, poukazuje na změny, týkající se právní úpravy osvojení v občanském zákoníku, kdy je lze rozdělit na

- osvojení nezletilého,
- osvojení zletilého, které je obdobné osvojení nezletilého,
- osvojení zletilého, které není obdobou osvojení nezletilého a
- osvojení nezletilého, kterému byla přiznána svéprávnost.¹⁶³

Podle občanského zákoníku je možné osvojení nezletilého pouze jedním z manželů a tyto zápisy se odlišují od zápisu osvojení osamělou osobou.

Pro děti, které z jakéhokoli důvodu nemohou vyrůstat se svými biologickými rodiči, znamená osvojení život v nové rodině. Naopak přijetí osvojeného je jedinou možností, jak založit rodinu pro bezdětné páry a umožnit tak dítěti žít v úplné rodině.¹⁶⁴

---

¹⁶⁰ § 54 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů.

Čl. 5 písm. f) vyhláška č. 32/1969 Sb., o Vídeňské úmluvě o konzulárních stycích, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶¹ § 778 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹⁶² DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*. Praktická právnická příručka. Praha: Linde, 2013. 176 s. ISBN 978-80-7201-930-4. s. 51.

¹⁶³ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 57 – 58.

¹⁶⁴ Familien-Wegweiser.de: Adoption. *Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend* [online]. Berlin: Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend, Mai 2012 [cit. 2015-11-01]. Dostupné z: <http://www.familien-wegweiser.de/wegweiser/stichwortverzeichnis,did=101234.html>

Pojem osvojení zletilého soukromé právo před rekonfigurací neznalo, byl zaveden až od 01. 01. 2014. Je významné zejména v rámci dědického řízení, vzhledem k tomu, že osvojenec dědí po zůstaviteli v první zákonné dědické třídě a také nevstupuje v dědické právo osvojitele vůči jiným osobám. Při osvojení, které není obdobou osvojení nezletilého lze osvojit zletilou osobu výjimečně z důvodů hodných zvláštního zřetele, pokud to je přínosné pro osvojitele a osvojenec navzájem nebo v odůvodněných případech alespoň pro jednoho z nich a není-li na újmu důležitých zájmů potomků osvojitele nebo osvojovaného.¹⁶⁵

Henych odlišuje zápisy do matriční knihy osvojení zletilého, které je obdobné osvojení nezletilého a které není obdobou osvojení nezletilého. V obou případech dochází ke změně rodného čísla osvojenec. Osvojení však nemá vliv na příjmení osvojeného a dochází k němu jen v případě, kdy osvojitel vyjádří souhlas, že osvojenec může připojit osvojitelovo příjmení ke svému příjmení. V případě, že žije osvojenec v manželství, je třeba, aby s připojením příjmení osvojitele souhlasil i druhý manžel.

Pro případ osvojení zletilého, které není obdobou osvojení nezletilého, platí, že osvojitelé se do knihy nezapisují „na místo rodičů“ a pouze se do rodného listu uvedou v poznámce. Výjimkou by bylo, pokud by rozsudek soudu ve svém výroku obsahoval, že osvojitelé se zapíší na místo rodičů. Pak by osvojitelé byli v rodném listu uvedeni v části rodiče a pokrevní rodiče by byli uvedeni v poznámce.¹⁶⁶

Henych dále podrobně rozvádí postup, kdy o osvojení rozhodne cizozemský soud. Z hlediska zápisu je možné postupovat podle rozsudku soudu, který působí v České republice. Odkazuje na příslušná ustanovení zákona o mezinárodním právu soukromém. Cizí rozhodnutí v ostatních věcech se uznávají na základě zvláštního rozhodnutí, jestliže tento zákon nestanoví, že se cizí rozhodnutí uznávají bez dalšího řízení. Vyslovit uznání může místně příslušný okresní soud, který je obecným soudem toho, kdo uznání navrhuje, jinak okresní soud, v jehož obvodu nastala nebo může nastat skutečnost, pro kterou má uznání význam, jestliže zákon nestanoví něco jiného. Soud o uznání rozhoduje rozsudkem a jednání nemusí nařizovat.

---

¹⁶⁵ PETERKOVÁ, Kamila. K osvojení zletilého. *Epravo* [online]. Praha: epravo.cz, a.s. 1999 – 2015, 16. 09. 2015 [cit. 2015-11-01]. ISSN 1213-189X. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-osvojeni-zletileho-98783.html>

¹⁶⁶ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 58.

Jestliže v době osvojení byl osvojitel nebo některý z osvojitelů nebo osvojenec státním občanem České republiky, jsou cizí rozhodnutí o osvojení v České republice uznávána za podmínky, že se to nepřičí veřejnému pořádku, nebrání tomu výlučná pravomoc českých soudů a osvojení by bylo přípustné i podle hmotněprávních ustanovení českého práva.¹⁶⁷

Změna jména a příjmení

Ke změně jména, případně příjmení, Henych upozorňuje, že se jedná o změnu jednoho ze základních identifikačních znaků fyzické osoby.

Odlišuje různé způsoby změny jména. Podle tohoto rozdělení může matrikář posoudit, na základě jakých veřejných listin či prohlášení bude uvedená změna zapsána do matriční knihy.

Může se jednat o:

- určení jména po narození dítěte,
- změnu jména na základě žádosti v rámci správního řízení,
- jméno určené na základě rozhodnutí soudu,
- změna jména nebo upřesnění či doplnění jména prohlášením či volbou.

Změna příjmení je podle Henycha jedním ze zásahů do oblasti, která je chráněna občanským zákoníkem a pro matrikáře vyplývá povinnost zvažovat možné postupy, určení či změny v souladu se zákonem. Rozlišuje změnu příjmení:

- na základě osvojení,
- na základě žádosti v rámci správního řízení,
- na základě rozhodnutí soudu,
- na základě prohlášení či volby fyzické osoby.¹⁶⁸

Rozvod manželství

Další matričních skutečností, kterou se Henych podrobně ve svém komentáři zabývá, je rozvod manželství.

---

¹⁶⁷ § 16 odst. 2 a § 63 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁸ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 60 – 61.

Zápis do příslušné matriční knihy lze provést pouze na základě pravomocného rozhodnutí soudu a z pohledu provádění zápisů Henych rozlišuje případy:

- rozhodnutí vydané soudem v České republice, kdy se jedná o nejčastější případ, soud plní svoji oznamovací povinnost vůči matričnímu úřadu v souladu se zákonem o matrikách.
- rozhodnutí vydané justičním orgánem mimo Českou republiku.

K druhému případu Henych doplňuje, že v současné době přibývá případů, kdy dochází k uzavírání manželství mezi státními občany různých států, a to jak ve státě, jehož státní občanství má jeden ze snoubenců, tak ve třetích státech. Odkazuje na možný postup v případech, kdy je postupováno v souladu s předpisy Evropské unie, podle Haagské úmluvy a na základě dvoustranných smluv. Stanoví „pořadí předpisů,“ podle kterých bude matriční úřad při zápisu rozvodu postupovat.¹⁶⁹

Předpisy Evropské unie

Z pohledu uznávání rozsudků o rozvodu manželství bez dalšího ověřování jsou důležité dva předpisy – Nařízení Rady (ES) č. 1347/2000 a Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003, která se vztahují na všechny členské státy Evropské unie s výjimkou Dánska.¹⁷⁰

Text Bruselské úmluvy II byl převzat a přijat jako Nařízení Rady (ES) č. 1347/2000 ze dne 29. 05. 2000, o pravomoci a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti obou manželů k dětem. Pro toto nařízení se vžil zkrácený název Brusel II.

O dva roky později byl předložen návrh nového znění nařízení Brusel II., který představoval podstatné rozšíření rozsahu působnosti nařízení především v oblasti rodičovské zodpovědnosti. Nové znění bylo přijato jako Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. 11. 2003, o pravomoci a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení Nařízení Rady (ES) č. 1347/2000. Pro toto nové nařízení se vžil název nařízení Brusel II bis, které nabylo účinnosti 1. března 2005.

---

¹⁶⁹ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 62.

¹⁷⁰ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 62 – 63.

Ve věcech osobního manželského práva se nařízení vztahuje na věci rozvodu, rozluky a řízení o neplatnosti manželství. Nevztahuje se však na jiné typy právních svazků, jako je např. soužití osob stejného pohlaví.¹⁷¹

V případech, kdy je postupováno podle předpisů Evropské unie, neprobíhá zvláštní řízení soudu, kterým by byla platnost rozsudku uznána i pro území České republiky. Matrikář však musí při předložení rozsudku o rozvodu pro dodatečný záznam zkoumat, zda rozhodnutí bylo vydáno v členském státu Evropské unie; zda bylo předloženo osvědčení podle Nařízení Brusel II bis; zda má náležitosti veřejné listiny; zda byl alespoň jeden z rozvedených manželů v rozhodné době státním občanem České republiky a zda rozhodnutí nabylo právní moci v rozhodné době.¹⁷² Rozsudek musí být úředně přeložen do českého jazyka, a pokud nestanoví jinak mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, musí být opatřen potřebnými ověřeními.

Haagská úmluva

Pro Československou socialistickou republiku vstoupila Haagská úmluva v platnost dne 11. 07. 1976. V souladu s jejím obsahem jsou bez dalšího řízení soudů České republiky uznávány rozsudky o rozvodu manželství i pro území České republiky.

Matriční úřad, kterému je předloženo rozhodnutí justičního orgánu cizího státu, který je signatářem Haagské úmluvy, provede dodatečný záznam do svazku matriční knihy za předpokladu, že rozhodnutí bylo vydáno justičním orgánem státu, který je signatářem Haagské úmluvy; rozhodnutí je nezkrácené nebo nejde o pouhé potvrzení; je na rozhodnutí vyznačena právní moc; je přeloženo do českého jazyka a je-li to třeba, je opatřeno potřebnými ověřeními; bude předložen doklad o tom, že alespoň jeden z rozvedených manželů je státním občanem České republiky; bude předloženo potvrzení o bydlišti v době podání návrhu na rozvod a bude předložen oddací list v případě, kdy nelze postupovat podle ust. § 81a zákona o matrikách (ověření údajů v evidencích).¹⁷³

---

¹⁷¹ HERBOCZKOVÁ, Jana. Rodinné a manželské vztahy – mezinárodní pravomoc, uznání a výkon rozhodnutí. *Evropské mezinárodní právo soukromé: Katedra mezinárodního práva, Právnická fakulta, MU* [online]. 2009 [cit. 2015-10-30]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/js09/mps/web/pages/10.html>

¹⁷² Čl. 72 Nařízení Brusel II, čl. 1 bod 3 Nařízení Brusel II a čl. 2 bod 3 Nařízení Brusel II bis.

¹⁷³ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 64.

Dvoustranné smlouvy

Česká republika má uzavřeny dvoustranné mezinárodní smlouvy s řadou států, v nichž je řešena problematika uznávání rozsudků o rozvodu manželství bez dalšího řízení či uznání.

V těchto případech matrikář provádí dodatečný záznam na základě rozhodnutí justičního orgánu jednoho ze smluvních států za předpokladu, že nejde o členský stát Evropské unie s výjimkou, kdy by rozhodnutí nespadlo do časové působnosti Brusel II bis, popřípadě Haagské úmluvy. Předložené rozhodnutí musí být úplné; musí z něho být zřejmá jednoznačná identifikace obou bývalých manželů a soudu, který rozhodnutí vydal; musí obsahovat vyznačení právní moci; musí být veřejnou listinou a být přeloženo do českého jazyka a jeden ze snoubenců musí být v rozhodné době státním občanem České republiky.¹⁷⁴

Rozhodnutí cizích států

V ostatních případech, kdy nelze uplatnit předchozí právní úpravu, rozhodnutí justičních orgánů cizích států o rozvodu manželství má účinky pro území České republiky pouze za předpokladu, že je alespoň jeden z rozvedených manželů v rozhodné době státním občanem České republiky a Nejvyšším soudem ČR je uznána platnost cizozemského rozhodnutí.

Pokud ani jeden z manželů nebyl v rozhodné době státním občanem České republiky a uzavřené manželství je zapsáno ve svazku matriční knihy České republiky, provádí matrikář dodatečný zápis do knihy manželství na základě rozsudku, který je přeložen do českého jazyka a je opatřen potřebnými ověřeními.¹⁷⁵

Zánik manželství ex lege

V souvislosti se zánikem manželství Henych upozorňuje na skutečnost, že od 01. 01. 2014 může dojít k zániku manželství ex lege, které souvisí se změnou pohlaví. V tomto případě matrikář neobdrží rozsudek soudu, ale zápis o „ukončení“ manželství nebo partnerství zapíše na základě potvrzení o ukončení změny pohlaví.¹⁷⁶

K tomuto uvádí Daubnerová: *„Přestože právní předpisy České republiky zakazují změnu pohlaví za trvání manželství i za trvání registrovaného partnerství, může dojít k situaci, že*

---

¹⁷⁴ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 65.

¹⁷⁵ § 51 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁶ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 66.

*manželé po uzavření manželství v České republice budou mít trvalý pobyt v cizině, kde dojde i ke změně pohlaví jednoho z nich. Manželství zaniká dnem, který je uveden v potvrzení vydaném poskytovatelem zdravotních služeb. Dosavadní právní předpisy České republiky neupravují, kdo bude údaj o zániku manželství změnou pohlaví zapisovat do ISEO. Nabízí se, že by tak činil soud, který by v tomto případě mohl deklarovat, že manželství zaniklo.*¹⁷⁷

Z hlediska činnosti matričního úřadu se změnou pohlaví pak souvisí i dodatečný zápis, kdy dochází ke změně rodného čísla, neboť dochází ke změně pohlaví a rozdílu v označení měsíce narození. Dále dojde ke změně jména a příjmení.

2.3.2 Technický způsob vedení matrik

K technickému způsobu vedení matrik se Henych vyjadřuje v souvislosti s ust. § 6 a násl. zákona o matrikách, kdy vychází zejména z prováděcí vyhlášky a dále ve svém komentáři, v souvislosti s prováděním zápisů a zapisováním jednotlivých údajů do matričních knih, odkazuje na praktickou příručku Jaroslavy Ježkové.

Základní zásadou je, že zápisy se provádí rukopisně, což klade zvýšené nároky na čitelnost rukopisu matrikáře. Jak uvádí Henych: „*Písmo musí být čitelné tak, aby nejen matrikář, který zápis provedl, ale kterýkoli jiný matrikář v budoucnu zápis bez problémů přečetl a byl schopen z tohoto zápisu vydat matriční doklad, nebo potvrzení anebo doslovný výpis*“.¹⁷⁸ K zápisům upozorňuje na vyplňování pořadového čísla, které se provádí až v okamžiku, kdy existuje podklad pro zápis či dodatečný zápis do svazku matriční knihy. Nelze tedy předem jednotlivé listy očíslovat. Důvodem je zejména postup při zrušení chybného zápisu, kdy se pořadové číslo považuje také za zrušené a lze je užít v následujícím zápise.¹⁷⁹

K zápisům upozorňuje na jejich provádění dokumentním inkoustem, který je staletími ověřený. Byl používán již od 17. či 18. století a „prošel testem“ při povodních v České republice. Henych uvádí příklad povodní v Olomouci, kdy svazky matričních knih byly pod vodou více jak jeden den a pokud byly zápisy v knihách provedeny dokumentním inkoustem, byly čitelné

---

¹⁷⁷ DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*. Praktická právnická příručka. Praha: Linde, 2013. 176 s. ISBN 978-80-7201-930-4. s. 38.

¹⁷⁸ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 70.

¹⁷⁹ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 70 – 71.

a použitelné. V opačném případě byly zápisy rozmazané a nečitelné. V minulosti byl stanoven standard pro ruční psaní do matričních knih ČSN 904145. Ten byl zrušen ke dni 01. 02. 2003 a v používání zůstal modrý dokumentní inkoust 141 601 modrý. Odbor archivní a spisové služby Ministerstva vnitra ČR konstatoval, že existují normy ČSN ISO 11798 a ISO 14145-2, které stanoví obecné podmínky a jsou-li splněny, znamenají, že pokud je předložen certifikát o shodě vlastností s uvedenou normou, je možné takový inkoust či psací prostředky používat při provádění zápisů do svazků matričních knih. V současné době lze tedy používat vedle dokumentního inkoustu i jiné prostředky, např. CENTROPEN 4665 ARCHIVE s černým nebo modrým inkoustem, ROLLER DOCUMENT 2635, CENTROPEN DOKUMENT 2635 nebo 2631.¹⁸⁰

Zákon o matrikách k 01. 01. 2006 upravuje i úkony prováděné do matričních knih vést pomocí výpočetní techniky. Potřebné programové vybavení si zajišťují matriční úřady samy. Podmínkou však je, že technicky bude v elektronické podobě zápis proveden stejně, jako by byl prováděn ručně. To se týká i dodatečných záznamů a zápisů či oprav. Zápis pomocí výpočetní techniky lze realizovat až po uzavření zápisu prováděného ručně. Dojde-li k rozdílu mezi zápisem provedeným rukopisně a zápisem v elektronické podobě, je třeba, jako ze správného, vycházet ze zápisu psaného rukopisně. K tomu Henych dodává: *„je třeba vycházet z toho, že matriční kniha je veřejnou listinou. To znamená, že správnost údajů uvedených ve svazcích matričních knih platí, tak, jako u jiných veřejných listin, do prokázání opaku.“*¹⁸¹

Vzhledem k charakteru údajů, které jsou v matričních knihách a ve výpočetní technice obsaženy, je třeba, aby bylo vše řádně zabezpečeno. Předně musí být zajištěno, aby ke svazkům matričních knih a sbírkám listin měly přístup pouze oprávněné osoby (jde o matrikáře, tajemníka matričního úřadu a další osoby stanovené zákonem o matrikách). Další podmínkou je uložení matričních knih a sbírek listin tak, aby je nebylo možné zneužít, zničit nebo odcizit. K tomuto účelu slouží zpravidla uzamykatelné plechové skříně. Pozornost musí být věnována i výpočetní technice, aby nedošlo špatným postupem k úniku informací o citlivých údajích.¹⁸²

---

¹⁸⁰ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 74 – 75.

¹⁸¹ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 76.

¹⁸² HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 77 – 78.

U provádění zápisů v sídle matričního úřadu se Henych zabývá výjimkou ze zákona, kdy může úřad s rozšířenou působností či krajský úřad povolit, na základě návrhu matričního úřadu, provádění matričních zápisů i mimo úřední místnost matričního úřadu. Zde musí být splněny podmínky zajištění ochrany svazků matričních knih. Praktický přínos vidí například v tom, že by matka mohla odcházet z porodnice s rodným listem svého dítěte, případně manželé by po uzavření manželství a po jeho následném zápisu do svazku matriční knihy mohli obdržet oddací list, i když k uzavření manželství nedošlo v sídle matričního úřadu. Doplňuje však, že tato možnost, zakotvená v zákoně, není v praxi příliš využívána.¹⁸³

2.3.3 Matrika v praxi podle Jaroslavy Ježkové

Jaroslava Ježková vydala příručku pro matrikáře, která se zabývá matrikami, vedením matrik, některými souvisejícími agendami a vidimací a legalizací.

Publikace není komentářem k zákonu tak, jak je to v případě publikace Václava Henycha, ale může být využívána matrikáři z praktického hlediska, zejména při samotném provádění zápisů do matrik. Je zpracována nejen pro matrikáře větších matričních úřadů, ale i pro matrikáře malých obcí s matričním úřadem, kteří mívají zpravidla svoji funkci spojenou s jinou činností v rámci úřadu. Autorka svoji příručku zpracovala na základě platné legislativy ke dni 30. 04. 2012 a na základě svých praktických zkušeností.¹⁸⁴

I když je zřejmé, že v příručce nejsou promítnuty novely zákona o matrikách a taktéž nelze využít odkazy na ustanovení zákona o rodině, její vzdělávací přínos pro matrikáře vidím zejména v názorných ukázkách rukopisně provedených zápisů, včetně příkladů textů dodatečných záznamů. Z toho důvodu jsem publikaci vybrala ke zpracování edukačního manuálu. O možnosti použití její příručky svědčí i četné odkazy v komentáři k zákonu o matrikách, který zpracoval Václav Henych. Lze tedy dovodit, že matrikářům není k této problematice zpracována novější publikace či materiál, který by jim tak názorně poskytl potřebné informace k zápisům.

Příručku matrikář využije zejména jako vzdělávací materiál pro technický způsob provádění zápisů do jednotlivých matričních knih.

---

¹⁸³ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 77.

¹⁸⁴ JEŽKOVÁ, Jaroslava. *Matrika v praxi*. Liberec: AZ KORT, 2012. 250 s. s. 9.

Ve své části 6 Matriční knihy definuje Ježková zapisované údaje do matričních knih narození, manželství, registrovaného partnerství a úmrtí, příslušnost k zápisu, lhůtu a náležitosti podkladů pro zápisy. V textu uvádí i příklady z praxe.

Součástí jednotlivých podkapitol, které jsou rozděleny podle matričních událostí, jsou vzory zápisů do matričních knih na matričních listech, včetně textů některých dodatečných záznamů. Ukázky zápisů jsou Přílohou 8 až 15.

V kapitole 9 Jméno a příjmení Ježková podrobně zpracovává **oblast jména a příjmení**, kterou rozděluje, obdobně jako Henych, na:

- jméno narozeného dítěte,
  - zvláštnosti úpravy jména při narození dítěte – jméno utajovaného porodu, mrtvě narozeného dítěte, nalezeného dítěte a
  - změnu, resp. úpravu jména v průběhu života člověka – změna jména osvojeného dítěte, změna podoby jména podle původního zápisu – tvaru v matriční knize, apod.
- a
- příjmení dítěte při narození,
  - zvláštnosti v úpravě příjmení při narození dítěte,
  - změna příjmení dítěte již zapsaného v matrice,
  - změna příjmení za života člověka, příjmení žen, přechylování příjmení a možnost užívání více příjmení.¹⁸⁵

V souvislosti se jménem a příjmením odkazuje Ježková na odbornou literaturu Miloslavy Knappové: *Jak se bude vaše dítě jmenovat?*, zejména pokud se jedná o zápis základní, spisovné podoby pravopisně doložených a existujících jmen. V této publikaci jsou u každého hesla uváděny cizojazyčné, jazykově ověřené podoby jména, různě dlouhá mezihesla a odkazová hesla. Knappová v publikaci dále uvádí výčet případů, co se matričně nezapisuje jako druhé jméno. Pro výběr druhého jména platí stejná pravidla, jako pro zápis jednoho jména, tedy musí jít o existující, pravopisně ověřenou základní podobu jména, nikoli o tvar zkomolený, zdrobnělý či domácký.¹⁸⁶

---

¹⁸⁵ JEŽKOVÁ, Jaroslava. *Matrika v praxi*. Liberec: AZ KORT, 2012. 250 s. s. 162.

¹⁸⁶ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* 5. vydání, přepracované a doplněné. Praha: Academia, 2010. 784 s. ISBN 978-80-200-1888-5. s. 57 – 58.

K otázce užívání příjmení a přechylování příjmení zmiňuje Ježková publikaci této autorky *Náše a cizí příjmení v současné češtině*.

Zákon o matrikách upravuje zápis příjmení do matrik na základě veřejných, úředních listin. Do těchto dokumentů jsou příjmení zapisována v 1. pádě. Pro jazykovědce vyplývá potřeba poskytnout, pro matriční a na ni navazující praxi, pravidla pro vytváření ženských podob příjmení podle slovo tvorných zásad české mluvnice. Knappová k této problematice uvádí: „Zde je třeba zdůraznit, že jazykovědci na požádání sdělovali a sdělují, jak se podle české mluvnice konkrétní příjmení skloňuje a v návaznosti na to přechyluje, přičemž pravomoc rozhodnout o zápisu s event. uvážením dalších mimojazykových aspektů vždy příslušela a přísluší matrikám, tj. orgánům vnitřní správy (udělování „výjimek“ je tedy záležitostí legislativní povahy, nikoli české mluvnice).“¹⁸⁷

Zvláštní matrika

K instituci zvláštní matriky Ježková uvádí, že v České republice je vedena od 01. 01. 1950. Doplnuje tak Henycha, když se vyjadřuje v souvislosti se zápisy do zvláštní matriky k rozdělení ČSFR k 01. 01. 1993. Do 31. 12. 1992 se do zvláštní matriky zapisovaly matriční události československých občanů. Po vzniku České republiky jsou zapisovány události českých občanů.

V souvislosti s rozdělením republiky zmiňuje Ježková dvoustrannou mezinárodní smlouvu č. 235/995 Sb., kdy podle čl. 9 platí, že narození, uzavření manželství nebo úmrtí státních občanů jedné smluvní strany, k nimž došlo na území druhé smluvní strany před 01. 01. 1993, se do zvláštní matriky nezapisují. Takový zápis lze provést pouze na žádost a jedná se např. o případ, kdy by osoba měla dvojí občanství (ČR a SR). Smluvní strany jinak uznávají platnost matričních dokladů svých občanů.¹⁸⁸

---

¹⁸⁷ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Náše a cizí příjmení v současné češtině*. Liberec: TAX AZ KORT, 2002. 256 s. ISBN 80-238-8173-6. s. 40.

¹⁸⁸ JEŽKOVÁ, Jaroslava. *Matrika v praxi*. Liberec: AZ KORT, 2012. 250 s. s. 207 – 208.

2.4 Matrikář

Nezastupitelnou úlohu při provádění zápisů do matričních knih a vedení státní evidence v oblasti matrik má matrikář. Zákon definuje, kdo může být matrikářem:

„Matrikářem může být občan, který je zaměstnancem obce, v hlavním městě Praze zaměstnancem městské části, která má působnost matričního úřadu, prokázal odborné znalosti zkouškou u krajského úřadu, popřípadě zkouškou zvláštní odborné způsobilosti na úseku matrik a státního občanství podle zvláštního zákona.“¹⁸⁹

Podle znění daného ustanovení zákona je zřejmé, že matrikář musí být zaměstnancem obce, která má působnost matričního úřadu a je vůči obci v zaměstnaneckém poměru ve smyslu zákoníku práce. Vzhledem k vysoké náročnosti a odbornosti na úseku matrik prokazuje matrikář odbornou způsobilost vykonáním zkoušky u příslušného krajského úřadu.

Obsahem zkoušky je ověření znalosti právních předpisů, týkajících se oblasti matrik, jména a příjmení a státního občanství, včetně dalších předpisů, které se k činnosti matrikáře vztahují. V neposlední řadě zkouška ověřuje i dovednost v užívání výpočetní techniky.¹⁹⁰

K ust. § 9 zákona o matrikách Henych komentuje povinnost matrikáře vykonat zvláštní zkoušku – prokázat odbornou způsobilost. Prokázání odborné způsobilosti je podle něho možné dvěma způsoby:

- zkouškou, kterou kandidát absolvuje u krajského úřadu,
- nebo formou zvláštní odborné způsobilosti.

Společně těmto zkouškám je, že v obou případech je třeba realizovat přípravu a zkoušku z „matrik“ a „jména a příjmení“ a z dalších navazujících právních otázek, zejména z ověřování listin a podpisů a dalších, ale pouze v případě zvláštní odborné způsobilosti je současně prováděna i zkouška ze „státního občanství“. Pro zaměstnance obce, který bude vykonávat pouze činnost matrikáře, postačí zkouška absolvovaná u krajského úřadu. Pokud by však měla být vykonávána činnost zabezpečovaná úřadem s rozšířenou působností nebo krajským úřadem, pak je vhodné, aby matrikář vykonal zkoušku zvláštní odborné způsobilosti.¹⁹¹ Zde je patrný posun

---

¹⁸⁹ § 9 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹⁰ § 9 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹¹ HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8. s. 93.

v názoru Henycha od jeho komentáře k zákonu o matrikách, který vydal v roce 2002. Stavěl zkoušku matrikáře na roveň zvláštní odborné způsobilosti, když uváděl, že „*rozsah zkoušky matrikáře je obdobný, jako zkouška zvláštní odborné způsobilosti a není tedy nutné, aby matrikář, který při zkoušce matrikáře vyhověl, opakoval zkoušku před ministerstvem vnitra.*“¹⁹²

Zvláštní odbornou způsobilost matrikáři obecních úřadů s rozšířenou působností a krajských úřadů skládají zejména z důvodu, že vykonávají při své činnosti metodickou a kontrolní činnost a tato povinnost jim vyplývá ze zákona o úřednících územních samosprávných celků, který nabyl účinnosti od 01. 01. 2003.¹⁹³

Obsah a průběh zkoušky matrikáře upravuje podrobně prováděcí vyhláška. Příprava na zkoušku je složena ze dvou částí. Jednou částí je samostudium uchazeče a druhou částí organizované studium, zajišťované krajským úřadem, kdy se jedná o odbornou přípravu na zkoušku. Zkouška se koná před tříčlennou komisí, kdy předsedou komise je matrikář krajského úřadu a skládá se z písemného testu a ústní zkoušky. Podmínkou prokázání ústní zkoušky je správné zodpovězení alespoň dvou třetin otázek obsažených v písemném testu. O provedené zkoušce uchazeč obdrží osvědčení vydané krajským úřadem. Zkouška se hodnotí stupněm „vyhověl“ nebo „nevyhověl“.¹⁹⁴

I Ježková se ve své příručce pro matrikáře zabývá zkouškou matrikáře. Vytvořila materiál pro uchazeče na zkoušku u krajského úřadu, který obsahuje seznam studijní literatury a přehled právních předpisů, včetně příkladu okruhů jednotlivých konzultací odborné přípravy.¹⁹⁵ Zde je třeba podotknout, že do okruhu literatury není zahrnut občanský zákoník, kdy uvádí pouze zákon o rodině. I tak jsou okruhy ve shodě s aktuálními informacemi Institutu pro veřejnou správu Praha o programu přípravy k ověření zvláštní odborné způsobilosti při správě matrik a státního občanství.¹⁹⁶

---

¹⁹² HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách, jménu a příjmení s poznámkami a souvisejícími předpisy*. Praha: IFEC, 2002. 696 s. ISBN 80-86412-19-9. s. 46.

¹⁹³ § 21 odst. 6 zákona č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹⁴ § 35 – 37 vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹⁵ JEŽKOVÁ, Jaroslava. *Matrika v praxi*. Liberec: AZ KORT, 2012. 250 s. s. 118 – 125.

¹⁹⁶ Institut pro veřejnou správu Praha. *Příprava k ověření zvláštní odborné způsobilosti při správě matrik a státního občanství* [online]. 2013 [cit. 2015-10-30]. Dostupné z: <http://www.institutpraha.cz/nabidka-kurzu/kurz-67>

2.5 Další vzdělávání matrikářů

Matrikář je zařazen do obecního úřadu jako úředník územní samosprávy. Pokud budeme hovořit o dalším vzdělávání matrikářů, jako pracovníků územních samosprávných celků, vychází jejich vzdělávání ze zákona č. 312/2002 Sb., o vzdělávání úředníků územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů. Zákon stanoví „povinné“ vzdělávání v rozsahu 18 dnů během 3 let, poskytované akreditovanými vzdělávacími institucemi prostřednictvím akreditovaných vzdělávacích programů. Specifické místo pak zaujímá „profesní příprava“, kterou lze charakterizovat jako vzdělávací aktivity, směřující k získání zvláštní odborné způsobilosti.¹⁹⁷

Jak uvádí Brůna: „V ust. § 2 zákona jsou vymezeny některé pojmy zákona. Za správní činnost se považuje plnění úkolů v samostatné nebo přenesené působnosti podle zvláštních právních předpisů. To má vztah k určení, kteří zaměstnanci územního samosprávného celku podléhají ověřování zvláštní odborné způsobilosti podle § 21.“¹⁹⁸

Zákon rozlišuje vstupní vzdělávání, průběžné vzdělávání a zvláštní odbornou způsobilost. Je doplněn vyhláškou č. 512/2002 Sb., o zvláštní odborné způsobilosti, jejímž hlavním obsahem je seznam činností, k jejichž výkonu úředník musí mít osvědčení o zvláštní odborné způsobilosti.

Obce mají ze zákona povinnost stanovit plán vzdělávání úředníka, do kterého by měla být zahrnuta potřeba vzdělávání daného úředníka i potřeby organizace. Jak v případě matrikářů, tak i ostatních úředníků, by obce měly zjišťovat a zohledňovat vzdělávací potřeby svých úředníků. Podle Ferrarové: „Jediným možným způsobem, jak zjistit vzdělávací potřeby každého zaměstnance, je využití systému hodnocení.“¹⁹⁹ Na základě získaných údajů o vzdělávacích potřebách pracovníků lze sestavit pro každého úředníka individuální plány vzdělávání.

Pro vzdělávání úředníků jsou využívány různé metody vzdělávání, nejčastěji přednášky, semináře, kurzy, e-learningové kurzy apod. Ke vzdělávacím potřebám Novotná uvádí,

---

¹⁹⁷ ČECHAL, Vladimír. Profesní příprava a vzdělávání pracovníků veřejné správy. In: *Vzdělávání úředníků ve veřejné správě: Sborník příspěvků VII. konference k problematice vzdělávání ve veřejné správě*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005, s. 14 – 21. ISBN 80-244-1142-3. s. 15 – 16.

¹⁹⁸ BRŮNA, Miroslav. *Veřejná správa: (se zaměřením na obce a kraje)*. 2. vydání. Praha: Institut pro místní správu Praha, 2006. 88 s. ISBN 80-86976-09-2. s. 57 – 58.

¹⁹⁹ FERRAROVÁ, Eva. Kvalita v procesu vzdělávání. In: *Vzdělávání úředníků ve veřejné správě: Sborník příspěvků VII. konference k problematice vzdělávání ve veřejné správě*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005, s. 28 – 36. ISBN 80-244-1142-3. s. 31.

že: „Teoretická základna je u každého úředníka nezbytná, nelze však opomíjet schopnost teorii uvést do praxe, tj. dovednost právní předpis aplikovat v různých situacích a souvislostech.“²⁰⁰

Podle Matulčíkové se v dnešní společnosti požadavky na vědomosti a způsobilost stále mění a vyvíjí se tlak na permanentní vzdělávání, které se stává nástrojem pro vytváření souladu mezi kvalifikačními požadavky zaměstnavatelů a kvalifikačními kompetencemi jejich zaměstnanců.²⁰¹ Stejného názoru je i Leštinská a kol., neboť při změnách, kterými veřejná správa prochází, je důležité, aby úředníci měli prostor na průběžné vzdělávání ve formě prohlubování kvalifikace s cílem zvýšení odbornosti pracovníků i formou zvyšování kvalifikace soustavným studiem při práci.²⁰²

Nezbytným předpokladem pro úspěšnost dalšího vzdělávání formou seminářů, kurzů a přednášek jsou odborné znalosti lektorů a jejich orientace v dané problematice. Podle Bednaříkové je lektor základním činitelem pro naplnění učebních cílů, a proto předpokladem pro výkon této činnosti je nejen lektorova odborná znalost v přednášeném oboru, ale i základní znalost andragogiky, pedagogické mistrovství doplněné o lektorské dovednosti.²⁰³ Ke splnění účelu vzdělávání je proto třeba vybírat akce zabezpečované lektory, kteří mohou úředníky obohatit dalšími poznatky a informacemi. Finanční podpora zaměstnavatele se pak jistě vyplatí zejména v podobě nízkého počtu stížností či odvolání.²⁰⁴

I když se do obliby stále více dostávají také e-learningové kurzy a územní samosprávné celky je využívají zejména v oblasti průběžného vzdělávání a vzdělávání vedoucích úředníků, nebudou dle mého názoru hojně využívány právě v oblasti matrik a jména a příjmení. Zaměstnanci se mohou sice účastnit vzdělávání přímo z pracoviště, ale pro matrikáře je více prospěšná účast na kurzu či semináři, kde má přímý kontakt s lektorem, s ostatními účastníky a může řešit případy z praxe.

---

²⁰⁰ NOVOTNÁ, Věra. Dlouholeté zkušenosti ze vzdělávání úředníků územních samosprávných celků. In: *Vzdělávání úředníků ve veřejné správě: Sborník příspěvků VII. konference k problematice vzdělávání ve veřejné správě*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005, s. 88 – 93. ISBN 80-244-1142-3. s. 92.

²⁰¹ MATULČÍKOVÁ, Marta. *Vzdelávanie a kariéra*. Bratislava: Ekonóm, 2012. 255 s. ISBN 9788022534727. s. 23.

²⁰² LEŠTINSKÁ, Vlasta, Olga VIDLÁKOVÁ, Jan ŠELEŠOVSKÝ a David ŠPAČEK. *Personalistika ve veřejné správě (manuál pro personalisty územních samosprávných celků)*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko správní fakulta, 2006. 180 s. ISBN 80-210-3984-1. s. 39.

²⁰³ BEDNAŘÍKOVÁ, Iveta. *Kapitoly z andragogiky 2*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2006. 80 s. ISBN 80-244-1193-8. s. 28.

²⁰⁴ NOVOTNÁ, Věra. Dlouholeté zkušenosti ze vzdělávání úředníků územních samosprávných celků. In: *Vzdělávání úředníků ve veřejné správě: Sborník příspěvků VII. konference k problematice vzdělávání ve veřejné správě*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005, s. 88 – 93. ISBN 80-244-1142-3. s. 92 – 93.

Tak jak uvádí Hroník: „*Nástup e-learningu byl spojen s velkými očekáváním. Po počátečním nadšení následovalo zklamání. E-learning nesplnil očekávání, účastníci přece jen upřednostňují osobní setkání a nechtějí trávit hodiny u obrazovky, když u ní tráví většinu své pracovní doby.*“²⁰⁵

Na úseku matrik probíhají zejména přednášky, semináře a akreditované kurzy vzdělávacích institucí, které slouží pro matrikáře všech typů obcí. Jejich obsahem je ucelený výklad zákona, včetně aktuálních legislativních změn a jsou většinou doplněny o postupy a příklady z praxe. Semináře a kurzy se mohou věnovat i provádění obřadů, kdy zahrnují praktické rady k přípravě slavnostních obřadů, postupy při sňatečném obřadu apod.

Pro matrikáře mají, dle mého názoru, nedocenitelnou hodnotu zejména krajské porady matrikářů, neboť zde získávají informace o nejnovějších legislativních změnách, znají tak názor nadřízeného správního orgánu na danou problematiku a sjednocují své pracovní postupy. Metodičtí pracovníci z krajských úřadů čerpají nejvíce poznatků a námětů pro program krajských porad z prováděných kontrol na podřízených pracovištích.

2.6 Výzkumy v oblasti vzdělávání úředníků

Vzdělávání úředníků je věnována velká pozornost, profesionalizace úředníků je jednou z priorit veřejné správy, neboť její rozvoj úzce souvisí právě s profesionální úrovní pracovníků. V oblasti výzkumů k této problematice je možné seznámit se s hodnocením výsledků vzdělávání úředníků územních samosprávných celků na jednotlivých úrovních a zejména v souvislosti se zjišťováním, jaké vzdělávání je pro účastníky přínosné.

2.6.1 Vzdělávání úředníků v České republice

V letech 2004 až 2005, tedy relativně krátce po účinnosti zákona o vzdělávání úředníků územních samosprávných celků, byl prováděn výzkum zaměřený na šetření vzdělávacích potřeb úředníků. Projekt Phare „Všeobecný vzdělávací systém pro úředníky územních samosprávných celků“ byl v první fázi zahájen šetřením vzdělávacích potřeb a analýzou v oblasti personálního řízení na vybraných úřadech.

---

²⁰⁵ HRONÍK, František. *Rozvoj a vzdělávání pracovníků. Vedení lidí v praxi*. Praha: Grada, 2007. 240 s. ISBN 978-80-247-1457-8. s. 194.

Šetření proběhlo mezi červnem 2004 a srpnem 2005. Vycházelo z dotazníkového šetření, do kterého bylo zapojeno 14 krajských úřadů a 6 magistrátů, účastnilo se ho 1.400 respondentů.

Z dotazníkového šetření bylo mimo jiné zjištěno, že zájem o vzdělávání v oblasti své specializace mělo 87 % respondentů, 80 % aktivně vyhledávalo vzdělávací programy. Respondenti dávali přednost klasickému vzdělávání – přednášky s lektorem (29 %) a kombinaci distančního a klasického vzdělávání (31 %). Studijní materiály pak preferovali v tištěné podobě (47 %). Respondenti dávali přednost krátkodobým kurzům, zejména pro odbornou konzultaci (53 %). Z hlediska požadavku na obsah materiálů, bylo 41 % respondentů pro materiály s praktickými příklady, což bylo podpořeno i tím, že pro školení byli požadováni lektori z praxe (42 %).

Z celkového počtu 365 vedoucích úředníků pak vyjádřilo 57 % názor, že je třeba určité osvěžující školení v oblasti komunikace v rámci úřadu, externí komunikace (58 %), v oblasti procesního zvyšování kvality služeb (57 %) a řešení problémů v rámci úřadu (56 %).²⁰⁶

Jako druhý příklad výzkumu zaměřeného na vzdělávání úředníků územních samosprávných celků mohou uvést výzkum prováděný v rámci praktické části bakalářské práce Pavly Pavlůskové, která se věnovala metodám a formám vzdělávání úředníků Městského úřadu ve Valašských Kloboukách. Výzkum provedla v roce 2014 dotazníkovým šetřením, kterého se zúčastnilo celkem 55 respondentů, z toho 75 % žen a 25 % mužů. Respondenti hodnotili formy a metody vzdělávání na čtyřbodové stupnici 1 – 4, kdy jednotlivým bodům bylo přiřazeno vyjádření: 1 – naprosto nevyhovující, 2 – spíše nevyhovuje, 3 – spíše vyhovuje a 4 – nejvíce vyhovuje. Z výzkumu vyplynulo, že většina respondentů preferovala prezenční formu vzdělávání, která spíše nebo nejvíce vyhovovala 55 % respondentů a kombinovanou formu vzdělávání, která spíše a nejvíce vyhovovala 56 % respondentů. Naopak distanční formu vzdělávání označilo 64 % respondentů za nevyhovující a e-learningové vzdělávání nevyhovovalo 40 % respondentů. Samostudium pro rozvoj svých profesních vědomostí a znalostní využívá 98 % respondentů.

---

²⁰⁶ Text byl zpracován podle: PĚLUCHA, Martin a Oto POTLUKA. Výsledky projektu Phare "Všeobecný vzdělávací systém pro úředníky územních samosprávných celků". In: *Vzdělávání úředníků ve veřejné správě: Sborník příspěvků VII. konference k problematice vzdělávání ve veřejné správě*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005, s. 94 – 101. ISBN 80-244-1142-3.

Z celkového počtu respondentů zvolilo 60 % dotázaných jako vyhovující pro vzdělávání, tradiční a běžnou metodu vzdělávání, přednášku. Nejoblíbenější byla dle jejich názoru přednáška s diskusí, kterou kladně hodnotilo 87 % respondentů a ve stejné míře respondenti vyjádřili kladné hodnocení i pracovním poradám. Zájem o jiné metody vzdělávání, než které jsou na daném pracovišti uskutečňovány, zejména o stáže a workshopy, vyjádřilo 62 % respondentů.²⁰⁷

2.6.2 Vzdělávání úředníků na Slovensku

Česká republika má legislativně upravenou oblast vzdělávání úředníků územní samosprávy a v současnosti také vzdělávání státních úředníků. Obdobnou právní úpravu má i Slovenská republika. Na Slovensku legislativa ukládá koordinaci vzdělávání úředníků veřejné správy Ministerstvu vnitra SR.

Jako první výzkum jsem vybrala výzkum potřeb a možností on-line vzdělávání ve veřejné správě. Dotazníkový výzkum byl proveden v období května až září 2010. Cílem výzkumu bylo zhodnotit legislativní úpravu vzdělávání úředníků v souvislosti s koncepcí vzdělávání ve veřejné správě Ministerstva vnitra Slovenské republiky z roku 2000. Tato koncepce měla přispět k zefektivnění fungování veřejné správy na všech úrovních a ke zlepšení propojení vzdělávacích programů s praxí.

Dotazníkového výzkumu se zúčastnilo 513 respondentů, kdy nejvíce bylo ve věku 50 – 60 let (30 %), ve věku 30 – 39 let (25 %) a 20 – 29 let (23 %). Nejméně početnou skupinu tvořili zaměstnanci veřejné správy ve věku 40 – 49 (18 %) a více jak 60 let (4 %). Respondenti pocházeli z různých úrovní veřejné správy a různých úrovní jejich pracovního zařazení, z nichž bylo na pozici referent či odborný referent 35 %, vedoucí oddělení 8 % a vedoucí odboru 6 %.

Respondenti hodnotili, známkou 1 – 5, kdy 5 bylo nejhorší hodnocení, zkušenosti s jednotlivými typy vzdělávání. Nejlepší průměrné hodnocení získalo kombinované studium (1,6), následovalo prezenční studium (1,8) a nejhorší průměrnou známkou bylo hodnoceno studium prostřednictvím e-learningu (2,1).

Mezi výhody prezenčního studia respondenti řadili zejména možnost přímého vysvětlení teorie, osobní kontakt s učitelem i ostatními účastníky, hlubší záběr do problematiky a konzultace

---

²⁰⁷ Text byl zpracován podle: PAVLŮSKOVÁ, Pavla. *Preference forem a metod vzdělávání úředníků veřejné správy*. Zlín, 2014. Dostupné také z: <http://digilib.k.utb.cz//handle/10563/28763>. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií, Ústav pedagogických věd. Vedoucí práce Jan Kalenda.

problémů v rámci diskuse, znalosti lektorů i ostatních účastníků, názornou vizualizaci a vysvětlení.

V rámci výzkumu se respondenti účastnili čtyř e-learningových kurzů a poté hodnotili zkušenosti s těmito kurzy, kdy uvedli jejich výhody – dostupnost učebních materiálů (78 %), rychlá dostupnost výsledků a důležitých termínů (60 %). Jako hlavní nedostatky respondenti uváděli neosobní přístup k vlastní osobě (59 %), komplikovanost e-learningového studia (33 %), dále pak slabou technickou podporu, nevhodně zadávané úlohy a neschopnost poskytovat informace poutavým způsobem. Jako důvod neúčasti na e-learningových kurzech v minulosti uváděli nejčastěji nedostatečné nebo žádné nabídky (72 %) a nedostupnost informací o vzdělávání prostřednictvím e-learningu. (29 %).²⁰⁸

Jako druhý příklad mohu uvést hodnocení efektivnosti vzdělávání ve veřejné správě a hodnocení vzdělávacích kurzů účastníky. Cílem výzkumu bylo zjistit míru spokojenosti s charakterem nových poznatků a informací, které účastníci vzdělávacích kurzů získali, zjistit míru spokojenosti se způsobem, jak výuka probíhá, s charakterem dynamiky vzdělávacího kurzu, s prací a osobností lektora a s účastnickým prostředím. Na základě výsledků studie by bylo možné připravit účinnou metodiku, která by byla použitelná pro případy analýzy efektivnosti vzdělávacích akcí.

Výzkum byl prováděn v období listopadu 2005 až ledna 2006 a zúčastnilo se jej celkem 145 respondentů, z toho 43 % mužů a 57 % žen. Nejpočetnější skupinou podle věku byla skupina respondentů ve věku 41 – 50 roků (38 %), nejméně respondentů bylo ve věku 21 – 30 (9 %). Z celkového počtu respondentů bylo 78 % zařazeno v rámci státní správy.

Respondenti měli, pomocí 7-stupňové škály (1 = rozhodně ano, 7 = rozhodně ne), uvést míru své spokojenosti s označenými atributy vzdělávací akce. Respondenti se účastnili vzdělávání ve 4 městech s různou tematikou. Pozitivně byla hodnocena zejména osobnost lektora, nejméně pozitivně byly hodnoceny kurzy z hlediska jejich informační dotace, tedy z hlediska, které by mělo být klíčovým motivátorem pro vzdělávání.

---

²⁰⁸ Text byl zpracován podle: FIKAR, Miroslav a kol. *Výskum potrieb a možností online vzdelávania verejnej správy v stredoeurópskom kontexte a príručka pre lektorov Moodle 2*. Bratislava: FSEV UK v Bratislave, 2012. 357 s. ISBN 978-80-970360-3-4.

Nejlépe byly oceněné odborné znalosti lektora o problematice (1,5) a také srozumitelnost podávaných informací, jejich vysvětlení a skutečnost, že výuka probíhala podle předem určeného záměru (2,0). Naopak nejméně, vzhledem k rozsahu škály, spíše průměrně, bylo hodnoceno zabezpečení vzdělávání vhodnými učebními materiály (3,8) a možnost dozvědět se něco nového, získat nové informace (3,5).

Celkové výsledky poukázaly na zjištění, že získané informace jsou pro respondenty sice vhodné, užitečné, ale už známé. Proces vzdělávání je kvalitně zajištěný, ale selhávaly již podpůrné mechanismy upevňování získaných poznatků. Lektor byl z pohledu odborných znalostí hodnocen kladně, ale méně pozitivně bylo hodnoceno vytváření zpětné vazby, průběžné kontroly akceptace ze strany účastníků. Méně pozitivně byla hodnocena také aktivita v průběhu kurzu, která umožňuje výměnu názorů a vzájemného poznávání účastníků.²⁰⁹

---

²⁰⁹ Text byl zpracován podle: BOLFÍKOVÁ, Eva. Hodnotenie efektívnosti vzdelávania vo verejnej správe - empirická analýza hodnotenia vzdelávacích kurzov účastníkmi. *Sociálne a politické analýzy*. Košice: UPJŠ v Košiciach, FVS, Katedra sociálnych vied, 2007, 1(2): 77 – 96. ISSN 1337 5555.

3 METODIKA PRÁCE

V praktické části diplomové práce popisuji a komplexně shrnuji problematiku výzkumu, který je nedílnou součástí diplomové práce. Výzkumné šetření navazuje na teoretické poznatky uvedené v předchozí části práce (viz. kapitola 2).

3.1 Metodika výzkumu

Základní specifika výzkumného šetření:

Základní pojetí: kvantitativní výzkum

Výzkumná metoda: dotazování

Technika sběru dat: dotazník

Jednotlivé části výzkumného šetření jsou podrobně popsány v následujících podkapitolách.

3.1.1 Teoreticko-praktická příprava

Pro zpracování diplomové práce a realizaci vlastního výzkumu jsem použila řadu zdrojů informací, jak tuzemských, tak i zahraničních, v tištěné i elektronické podobě. Převážná část teoretické přípravy spočívala ve studiu odborných publikací a právních předpisů, upravujících veřejnou správu, činnost matričních úřadů a problematiku vzdělávání úředníků veřejné správy. Kromě studia odborné literatury v tištěné podobě jsem využila i důvěryhodných elektronických zdrojů. Cenným pramenem informací byla také moje osobní zkušenost z práce matrikářky a dále dlouholetá praxe úředníka územního samosprávného celku.

Praktická příprava byla zaměřena zejména na zpracování edukačního manuálu pro matrikáře z oblasti zápisů do matričních knih (Příloha 1) a dále na přípravu dotazníkového šetření k ověření vzdělávacího aspektu tohoto manuálu pro matrikáře a ověření jejich vzdělávacích potřeb.

3.1.2 Výzkumné problémy

Na základě hlavního cíle diplomové práce (viz. kapitola 1), kterým bylo zhodnocení využitelnosti edukačního manuálu při vzdělávání matrikářů a jejich činnosti, byly zformulovány 3 hypotézy.

Hypotéza č. 1

Obsah edukačního manuálu matrikáři využijí při svém vzdělávání.

Hypotéza č. 2

Edukační manuál má využití pro matrikáře připravující se na zkoušku z odborné způsobilosti.

Hypotéza č. 3

Edukační manuál při své činnosti využijí spíše matrikáři s kratší délkou praxe, než matrikáři s delší praxí.

Na základě dílčích cílů práce, které se orientovaly na zdroje informací a vzdělávání matrikářů, byly stanoveny dílčí výzkumné problémy. Jednotlivé výzkumné problémy, které vystihují výzkumný záměr práce, jsou formulovány do následujících výzkumných otázek:

Výzkumná otázka č. 1:

Z jakých zdrojů matrikáři získávají nejčastěji informace potřebné pro svoji činnost?

Výzkumná otázka č. 2:

Jaké studijní materiály využívají matrikáři při přípravě na svoji profesi?

Výzkumná otázka č. 3:

Na jakou problematiku je zaměřeno nejvíce vzdělávání matrikářů?

Výzkumná otázka č. 4

Mají matrikáři zájem o další vzdělávání?

Výzkumná otázka č. 5:

V jakých oblastech své činnosti pocítují matrikáři potřebu dalšího vzdělávání?

3.1.3 Charakteristika výzkumného souboru

Základní výzkumný soubor tvoří matrikáři všech matričních úřadů v rámci České republiky. Matriční úřady jsou rozděleny podle typu obce na matriční úřady (obce 1. a 2. typu), matriční úřady obcí s rozšířenou působností (obce 3. typu) a krajské matriční úřady. V České republice je v současné době 1275 obcí s matričním úřadem.²¹⁰

Byl proveden záměrný kvótní výběr ze všech matričních úřadů tak, aby byl dostatečně reprezentativní a zajišťoval objektivitu výzkumného šetření. Záměrný výběr je uskutečňován na základě znaků základního souboru, které jsou důležité pro dané zkoumání. Při tomto výběru se výzkumník opírá zejména o své vlastní zkušenosti, vědomosti a úsudek. Musí se však jednat skutečně o vyhledání těch osob, které se určitým znakem vyznačují.²¹¹

3.1.4 Použitá metoda

Pro dosažení cíle praktické části diplomové práce a zodpovězení výzkumných problémů jsem se rozhodla využít kvantitativní výzkumné šetření. Pro kvantitativní výzkum je charakteristické, že pracuje s číselnými údaji, zjišťuje množství, rozsah nebo frekvenci výskytu jevů, respektive jejich míru. Číselné údaje lze matematicky zpracovávat, je možné je sčítat, vypočítávat průměr, vyjádřit je v procentech nebo použít další metody matematické statistiky (vyjádřit směrodatnou odchylku, korelační koeficient, statistickou významnost rozdílu mezi dvěma nebo více výsledky apod.). Hlavním cílem výzkumníka je třídění údajů a vysvětlení příčin existence nebo změn jevů. Přesné údaje umožňují zevšeobecnování a vyslovování předpovědí o jevech.²¹²

Ke sběru dat jsem zvolila jako výzkumnou metodu dotazník, ke kterému Chráska uvádí: „*Samotný dotazník je soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně.*“²¹³

---

²¹⁰ Matriční úřady. *Český statistický úřad: Databáze, registry* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2014, 18. 03. 2014 [cit. 2015-12-27]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/rso/matricni_urady

²¹¹ GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 4. rozšířené vydání. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2008. 269 s. ISBN 978-80-223-2391-8. s. 79.

²¹² GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 4. rozšířené vydání. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2008. 269 s. ISBN 978-80-223-2391-8. s. 34 – 35.

²¹³ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada, 2007. 256 s. ISBN 978-80-247-1369-4. s. 163.

Dotazníkové metodě bývá často vytýkáno, že nezjišťuje to, jací respondenti skutečně jsou, ale jen to, jak sami sebe vidí nebo chtějí, aby byli viděni. Naopak nespornou výhodou je poměrně rychlé a ekonomické shromáždění dat od velkého počtu respondentů.²¹⁴ Metodou dotazníku jsem mohla oslovit matrikáře obcí v rámci celé České republiky, v jednotlivých krajích a na různých typech obcí.

Při konstrukci dotazníku jsem vycházela ze svých osobních zkušeností při práci matrikáře a dále z teoretické části diplomové práce. Snažila jsem se dodržet základní požadavky při konstrukci dotazníku.

Chráska, stejně jako Gavora, charakterizují nejdůležitější pravidla, zásady a požadavky, které by měly být dodrženy při návrhu jednotlivých položek dotazníku a při sestavování dotazníku jako celku:

- položky v dotazníku musí být všem respondentům jasné a srozumitelné a formulovány co nejstručněji,
- formulace položek v dotazníku musí být naprosto jednoznačná a nesmí připouštět chápání více způsobů,
- položka se musí týkat pouze jedné věci, je třeba se vyhýbat dvojitým otázkám,
- velké opatrnosti je třeba při formulaci položek typu „proč“,
- položky v dotazníku by měly zjišťovat jen nezbytné údaje a dotazník by neměl být příliš rozsáhlý,
- vhodné je klást jen otázky, na které budou respondenti schopni odpovědět,
- je třeba vyhýbat se záporným výrazům, které se často přehlédnou nebo nesprávně interpretují,
- položky v dotazníku nesmějí být sugestivní,
- nezbytným předpokladem úspěchu dotazníkového šetření je ochota respondentů spolupracovat, kterou může zvýšit motivace v úvodu dotazníku,
- dotazník musí obsahovat jasné pokyny k vyplňování, zejména jsou-li rozesílány poštou,
- při konstrukci dotazníku je třeba dbát na to, aby získané údaje bylo možné snadno třídit, tabelovat a zpracovávat,

---

²¹⁴ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada, 2007. 256 s. ISBN 978-80-247-1369-4. s. 164.

- při řazení položek v dotazníku dáváme vždy přednost pořadí, které vyhovuje z psychologického hlediska, před pořadím logickým,
- délka dotazníku je odborníky doporučována s ohledem na požadavky výzkumníka a zároveň schopnosti a zájem respondentů. Při zasílání dotazníků poštou by mělo jeho vyplňování trvat maximálně 20 minut.²¹⁵

Dotazník pro cílovou skupinu obsahuje 21 otázek. Obsahuje otázky uzavřené, kde respondenti volili jednu z předem stanovených možností a otázky výčtové (č. 5, 13, 14, 15 a 18), kdy měli respondenti možnost zvolit více odpovědí, počet odpovědí nebyl omezen. U výčtových otázek mohli dále doplnit možnost další, která v předem stanovených možnostech nebyla uvedena.

3.1.5 Organizace výzkumu

Výzkum byl realizován v průběhu měsíce září a října 2015. Respondentům byl zaslán dotazník a edukační manuál jako příloha e-mailu s průvodním dopisem, ve kterém bylo uvedeno jméno a příjmení autora, účel dotazníkového šetření a byli ujištěni o anonymitě zjištěných údajů, které budou sloužit pouze pro účely výzkumu. Respondenti byli požádáni, aby se seznámili s edukačním manuálem a následně vyplnili dotazník, kdy jimi zvolené odpovědi měli vyznačit tučně. Vyplněný dotazník respondenti zaslali zpět na uvedený e-mail. Průvodní dopis k dotazníku je Přílohou 2.

Průzkumy pomocí elektronických dotazníků se stávají velice populární, zejména pro jejich výhody. Výhodou jsou finanční úspory, neboť neexistují žádné náklady na tisk a poštovné. Doba odezvy respondentů je kratší, respondenti mají tendenci velmi rychle reagovat a míra odpovědí je vyšší, než při průzkumu prováděném poštou v papírové podobě. Ze strany respondentů je odpověď na elektronické dotazníky pohodlnější a tím se rychlost odezvy zvyšuje. Naopak nevýhodou může být podmínka přístupu k internetu nebo vzhledem k množství takových

---

²¹⁵ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha. Grada, 2007. 256 s. ISBN 978-80-247-1369-4. s. 169 – 170.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 4. rozšířené vydanie. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2008. 269 s. ISBN 978-80-223-2391-8. s. 124, 131.

průzkumů mohou být respondenti zahlceni a mohou kvalifikovat nevyžádané e-maily jako spam a zlikvidovat je bez přečtení.²¹⁶

U rozesílaných dotazníků není možné počítat se 100 % návratností. Údaje o průměrné návratnosti se v odborné literatuře rozcházejí, jsou uváděny v intervalu od 30 % do 60 %. Je proto doporučováno rozesílat alespoň dvojnásobek dotazníků ve srovnání s požadovaným rozsahem výběru. Pro úspěch dotazníkového šetření je také důležitý vzorek respondentů, kteří dotazník vyplnili a vrátili. Výzkumy prokazují, že vrácení dotazníků není jen věcí náhody, ale podílí se na něm například vzdělání respondentů, kdy bylo prokázáno, že dotazníky vracejí spíše lidé s vyšším vzděláním a dále s větší odpovědností a kladným postojem ke zkoumané problematice.²¹⁷

Při rozesílání anonymních dotazníků bylo počítáno s možností malé návratnosti, bylo rozesláno 180 dotazníků a zpět se vrátilo 115 dotazníků. Návratnost dotazníků byla 64 %. Ukázka vyplněného dotazníku je Přílohou 4.

---

²¹⁶ VANDERSTOEP, Scott W. a Deirdre D. JOHNSTON. *Research Methods for Everyday Life. Blending Qualitative and Quantitative Approaches*. San Francisco, CA: Jossey-Bass, 2009. 330 p. ISBN 978-0-470-34353-1. s. 87.

²¹⁷ CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha. Grada, 2007. 256 s. ISBN 978-80-247-1369-4. s. 174 – 175.

4 VÝSLEDKY

Jednotlivé otázky v dotazníku byly stanoveny tak, aby odpovídaly na to, z jakého typu obce je respondent, jaká je jeho pracovní pozice a jaká je jeho délka praxe. Dále otázky zjišťovaly pracovní náplň respondenta a způsob získávání informací pro svoji činnost. Další otázky směřovaly k hodnocení edukačního manuálu, zejména možnosti využití manuálu pro školení matrikářů, pro začínající matrikáře a pro přípravu na zkoušku matrikáře či zvláštní odbornou způsobilosti v oblasti matrik, přínos edukačního manuálu pro činnost matrikáře.

Dále bylo zjišťováno, jaké materiály mají matrikáři k dispozici při přípravě na zkoušku matrikáře či zvláštní odbornou způsobilost, na jaké oblasti je zaměřeno jejich vzdělávání a zda jsou oblasti v jejich činnosti, ve kterých potřebují doplnit znalosti a přivítali by další studium. V neposlední řadě bylo zjišťováno dosažené vzdělání respondentů, jejich pohlaví a věk. Úplné znění dotazníku je Přílohou 3.

4.1 Předvýzkum

Předvýzkum je uskutečňován na malém vzorku respondentů a jeho cílem je zejména zjistit, zda respondenti rozuměli pokynům výzkumníka, zda rozuměli jednotlivým otázkám v dotazníku, zda jsou vybrané osoby ochotné se výzkumu zúčastnit a použít předložený výzkumný nástroj či zda se dají získané údaje vyhodnotit. Předvýzkum tak umožňuje provést malé korektury před provedením vlastního dotazníkového šetření.²¹⁸

Předvýzkum byl proveden na vzorku 30 respondentů a na základě výsledků byl navržený dotazník upraven a bylo přistoupeno k rozesílání dotazníků na vybrané obce s matričním úřadem.

4.2 Vyhodnocení výzkumu

Po shromáždění vyplněných dotazníků byly zkontrolovány z hlediska správnosti a poté byly formuláře dotazníku rozděleny podle dvou třídících znaků, podle délky praxe respondentů na matričním úřadu a podle dosaženého vzdělání respondentů. U otázek, zjišťujících délku praxe a dosažené vzdělání, byl stanoven jako třídící znak pozice respondentů.

---

²¹⁸ GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výskumu*. 4. rozšířené vydanie. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2008. 269 s. ISBN 978-80-223-2391-8. s. 84.

Dotazníků bylo shromážděno celkem 115, z toho 28 z matričních úřadů obcí (obec 1. typu), 36 z matričních úřadů obcí s pověřeným obecním úřadem (obec 2. typu), 44 z matričních úřadů obcí s rozšířenou působností (obec 3. typu) a 7 z krajských úřadů.

Jednotlivé odpovědi v dotazníku byly zpracovány pomocí počítačového programu Microsoft Excel a poté vyhodnoceny pomocí statistického neparametrického testu²¹⁹ Kruskal-Wallis s hladinou významnosti $\alpha = 0,05$ ²²⁰ programem IBM SPSS, verze 13.0 společnosti SPSS CR s.r.o.

Pro přehlednost byly jednotlivé odpovědi respondentů zobrazeny za pomoci obrázků, které znázorňují výsledky odpovědí respondentů na dotazovanou otázku. Každý obrázek je nestandardně složen ze tří vzájemně provázaných dílčích grafů, které zobrazují vyhodnocení dané položky. První graf představuje celkové vyhodnocení souboru. Zbylé dva doprovodné grafy ukazují vyhodnocení dat na základě porovnání odpovědí na otázku v závislosti na délce praxe, na vzdělání a pozici. Součástí obrázku jsou uvedeny též údaje pro p-hodnotu, která udává výsledek statistického testu. Základní premisa je formulována ve tvaru: „Mezi testovanými skupinami nejsou rozdíly“ (H_0).

Otázka č. 1. Jste zaměstnancem matričního úřadu:

Cílem otázky bylo zjistit, u kterého typu obce matrikář pracuje, neboť s typem obce souvisí požadavky na jeho kvalifikaci, odbornost a také rozsah vykonávané činnosti. Jednalo se o otázku uzavřenou.

Respondenti volili jednu ze čtyř možností, které byly jednoznačně definovány:

---

²¹⁹ Neparametrické testy jsou nezávislé na tvaru rozdělení základního souboru a nevyžadují splnění žádných nebo skoro žádných předpokladů o charakteru rozdělení studovaných náhodných veličin. Zpracováno podle: ZVÁROVÁ, Jana. *Základy statistiky pro biomedicínské obory* [online]. Praha: Karolinum, 2002. [cit. 2016-01-15]. ISBN 80-718-4786-0. Dostupné z: <http://new.euromise.org/czech/tajne/ucebnice/html/html/statist.html>

²²⁰ Jedná se o statistický nástroj, který lze použít v případech rozhodování, zda dva dílčí výběry mohou pocházet ze stejného základního souboru, respektive zda je stejný medián v obou skupinách. Statistická významnost nabývá hodnot od 0,000 do 1,000. Na základě vypočteného kritéria lze kvalifikovat hodnotu následovně: významná statistická významnost ($p = 0,000$), statistická významnost ($p = 0,001$ až $p = 0,010$) a bez významnosti ($p = 0,011$ až $p = 1,000$). Statistická významnost je obrazem vypočtené hodnoty a testového kritéria nalezeného v příslušných tabulkách. Zpracováno podle: ZVÁROVÁ, Jana. *Základy statistiky pro biomedicínské obory* [online]. Praha: Karolinum, 2002. [cit. 2016-01-15]. ISBN 80-718-4786-0. Dostupné z: <http://new.euromise.org/czech/tajne/ucebnice/html/html/statist.html>

- obce
- obce s pověřeným obecním úřadem
- obce s rozšířenou působností
- kraje.

Výsledky výzkumu jsou graficky znázorněny na obr. 1. Největší četnost získala možnost obce s rozšířenou působností (38,3 %). Poměrně vysoká četnost byla zjištěna také u možnosti obce s pověřeným obecním úřadem (31,3 %).

Z hlediska praxe respondentů byla největší četnost zjištěna u délky praxe 21 – 25 let a více jak 25 let u matrikářů obce s rozšířenou působností (55,6 %).

Podle vzdělání byla největší četnost zjištěna u vysokoškolsky vzdělaných matrikářů na obcích s rozšířenou působností (62,5 %).

Nejmenší bylo zastoupení respondentů z krajského úřadu (6,1 %). Byla zjištěna statistická významnost v případě Distribuce podle vzdělání.

Otázka č. 2. Pracujete na pozici:

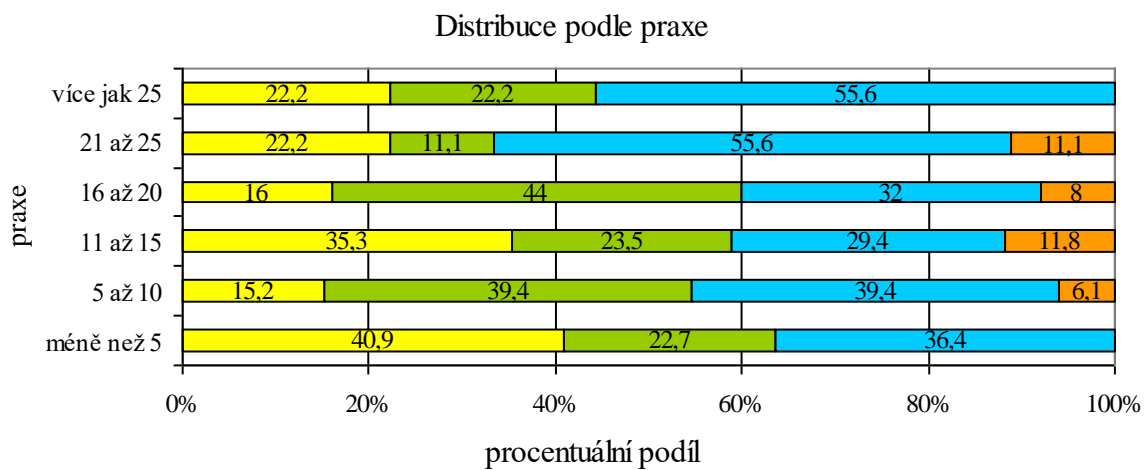
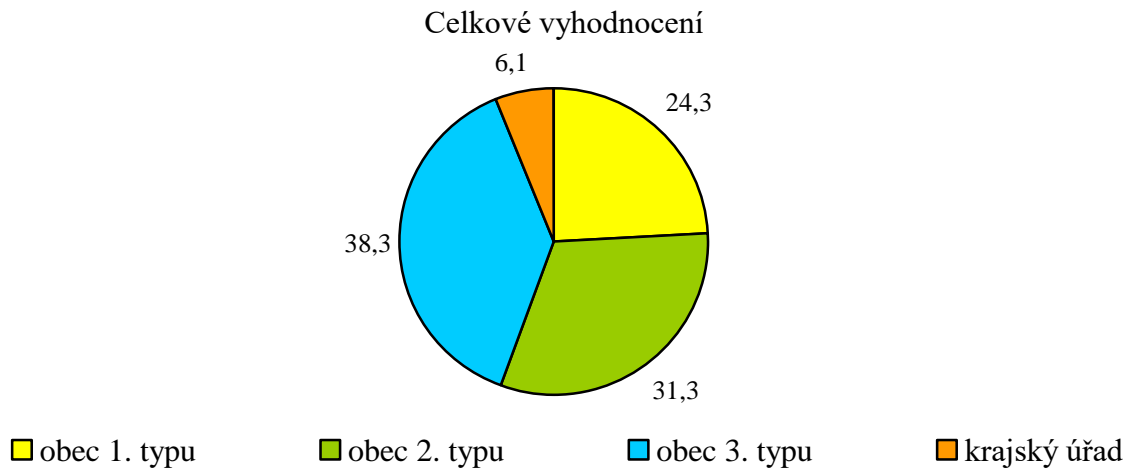
Otázka zjišťovala, na jaké pozici respondent pracuje a jaké je jeho zařazení v rámci organizace. Jednalo se o otázku uzavřenou. Respondenti volili jednu z předem jednoznačně definovaných možností:

- úředníka
- vedoucího úředníka.

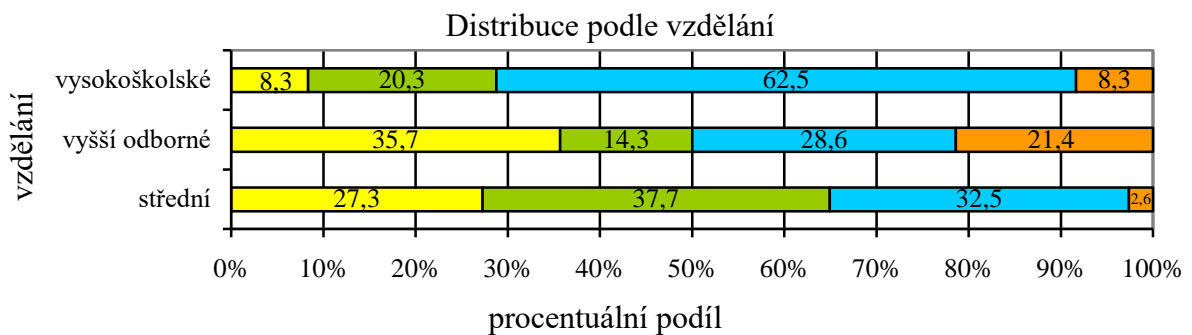
Výsledky výzkumu jsou graficky znázorněny na obr. 2. Největší četnost získala možnost úředník (88,7 %). Na pozici vedoucí úředník pracuje 11,3 % respondentů.

Vzhledem k praxi respondentů jsem zjistila největší četnost u úředníků s praxí 11 – 15 let a 21 – 25 let (100 %). Vysoká četnost byla zjištěna také u matrikářů s praxí méně jak 5 let na pozici úředníka (90,9 %).

Vzhledem ke vzdělání byla zjištěna největší četnost u vyššího odborného vzdělání na pozici úředníka (92,9 %). Vysokou četnost jsem zjistila u středoškolsky vzdělaných úředníků (90,9 %). Nebyla zjištěna statistická významnost.

$p = 0,546$

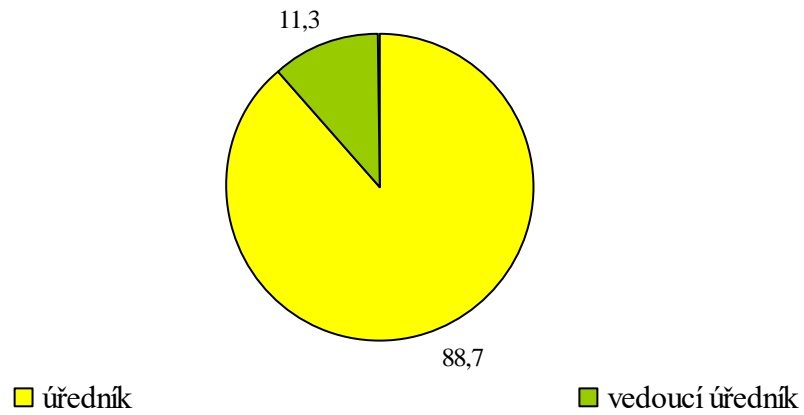

$p = 0,012$

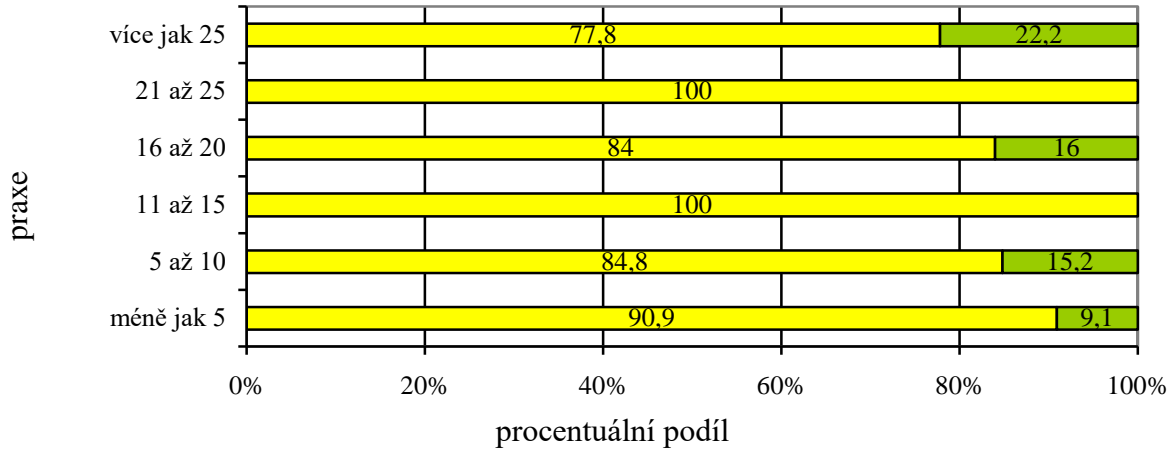
$N = 115$

Obr. 1. Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 1. Jste zaměstnancem matričního úřadu:

Celkové vyhodnocení

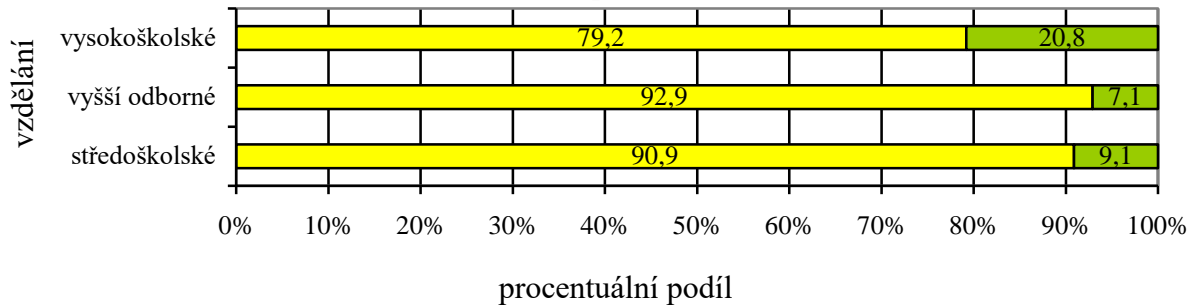

Distribuce podle praxe

p = 0,360

Distribuce podle vzdělání

p = 0,251

N = 115

Obr. 2. Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 2. Pracujete na pozici:

Otázka č. 3. Délka Vaší praxe na matričním úřadu:

Cílem otázky bylo zjistit, jak dlouho matrikář pracuje na své pozici. Délka praxe souvisí s dosavadními zkušenostmi, znalostmi dané problematiky, orientací v právních předpisech i znalostech vedení matrik v dřívějších letech, neboť v průběhu let se mění legislativa a mění se také technické způsoby zápisů do matrik, obsah údajů, které jsou do knih i dokladů zapisovány.

Jednalo se o otázku uzavřenou. Respondenti volili jednu z předem jednoznačně definovaných možností, které byly uvedeny pětiletým rozpětím:

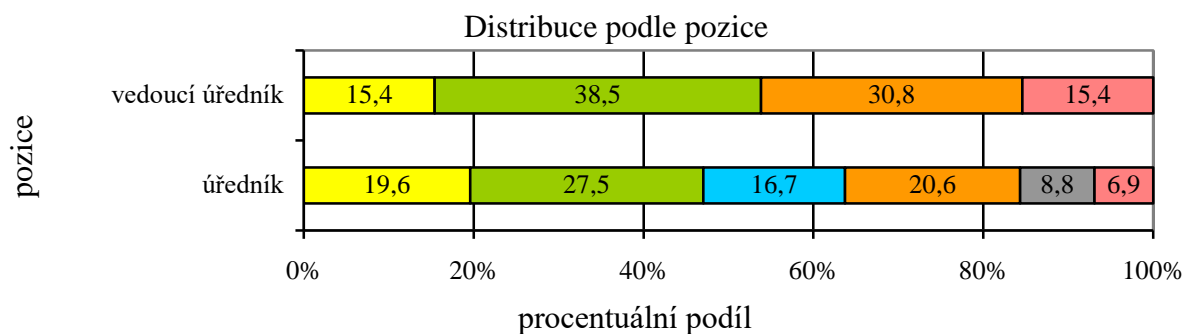
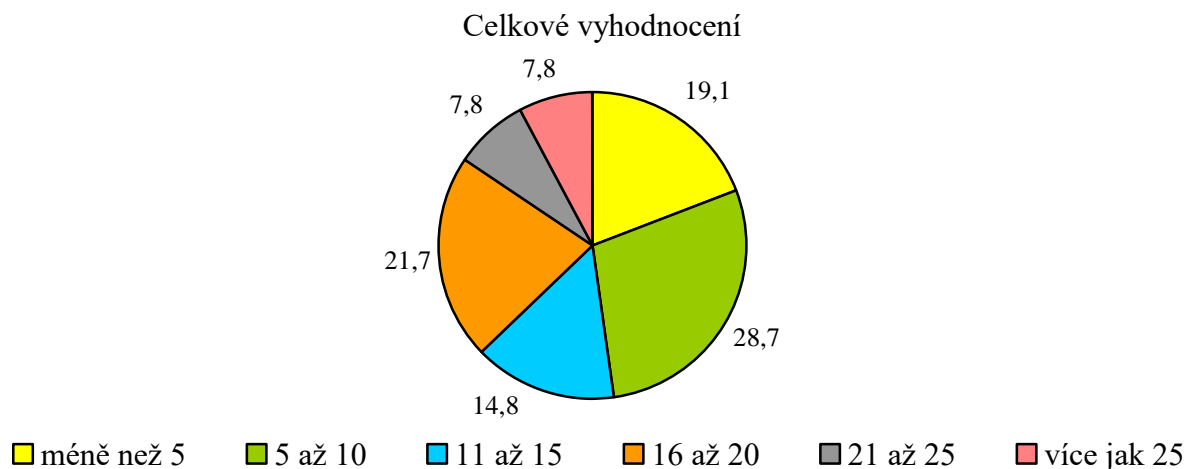
- méně než 5 let
- 5 – 10 let
- 11 – 15 let
- 16 – 20 let
- 21 – 25 let
- více jak 25 let.

Výsledky výzkumu jsou graficky znázorněny na obr. 3. Největší četnost získala možnost s délkou praxe 5 – 10 let (28,7 %). Vysoké četnosti jsem zjistila u možnosti 16 – 20 let (21,7 %) a méně než 5 let (19,1 %).

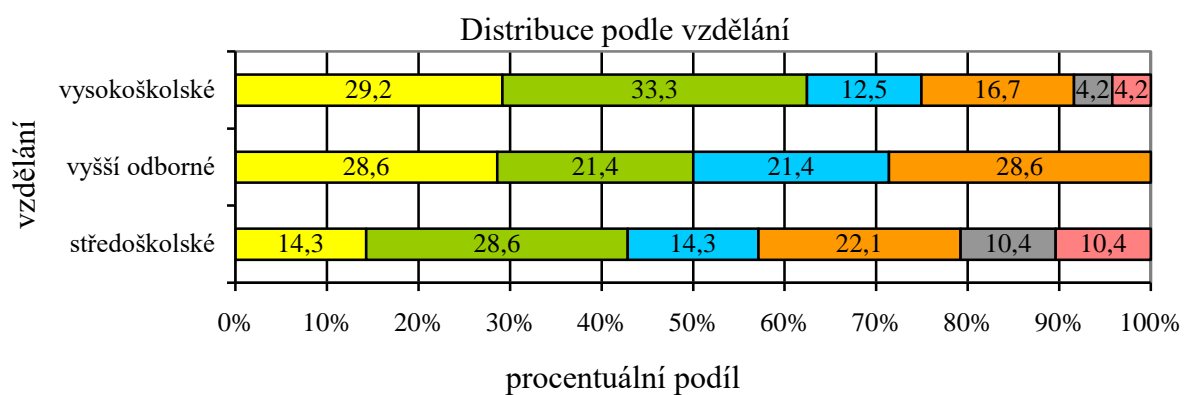
Z hlediska pozice byla zjištěna největší četnost u vedoucích úředníků s praxí 5 – 10 let (38,5 %). Poměrně vysoká četnost byla také zjištěna u vedoucích úředníků s praxí 16 – 20 let (30,8 %).

Podle dosaženého vzdělání jsem zjistila největší četnost u vysokoškolsky vzdělaných matrikářů s délkou praxe 5 – 10 let (33,3 %). Poměrně vysoké četnosti byly také zjištěny u vysokoškolsky vzdělaných matrikářů s délkou praxe méně než 5 let (29,2 %) a u středoškolsky vzdělaných respondentů s délkou praxe méně než 5 let a respondentů s vyšším odborným vzděláním s praxí 16 – 20 let (28,6 %).

Nejmenší četnost získaly možnosti 21 – 25 let a více jak 25 let (7,8 %). Nebyla zjištěna statistická významnost.

p = 0,814

p = 0,076

N = 115

Obr. 3. Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 3. Délka Vaší praxe na matričním úřadu:

Otázka č. 4. Ve své pracovní náplni máte:

Cílem otázky bylo zjistit, zda respondent vykonává komplexní agendu matrik či pouze její část. Jednalo se o otázku výčtovou, s možností více odpovědí, kdy respondenti mohli zvolit u možnosti část agendy agendu, kterou se zabývají. Respondenti nejprve volili jednu z předem definovaných možností:

- komplexní agendu matrik
- část agendy.

Výsledky výzkumu jsou graficky znázorněny na obr. 4. Největší četnost byla zjištěna u možnosti komplexní agenda (84,3 %). Z hlediska praxe jsem největší četnost zjistila u této možnosti u respondentů s praxí delší jak 25 let (100 %) a vysoká četnost byla zjištěna u respondentů s délkou praxe do 5 let (90,9 %). Z hlediska dosaženého vzdělání jsem vysoké četnosti zjistila u možnosti se středoškolským (85,7 %) a vysokoškolským vzděláním (83,3 %). Nebyla zjištěna statistická významnost.

Pokud respondent vykonává pouze část agendy, měl k dispozici možnosti pro vyznačení, kterou agendou se zabývá:

- i. matrika narození
- ii. matrika úmrtí
- iii. matrika manželství
- iv. matrika partnerství.

Pouze 18 respondentů (15,7 %) se zabývá částí agendy. U možnosti část agendy respondenti volili i více částí agendy. Jednu možnost zvolilo 8 respondentů (7,0 %), dvě možnosti byly zvoleny 10 respondenty (8,7 %). Nejčastěji byla volena kombinace částí agendy matriky úmrtí a matriky manželství (5,2 %).²²¹ Z hlediska praxe byla největší četnost zjištěna u matriky úmrtí, kterou volili nejvíce respondenti s praxí 5 – 10 let (15,2 %) a vysoká četnost byla zjištěna u matriky manželství u respondentů s praxí 21 – 25 let (22,2 %).

Z hlediska vzdělání byla zjištěna největší četnost u možnosti matrika narození a matrika manželství u respondentů s vyšším odborným vzděláním (14,3 %). Statistická významnost nebyla zjištěna.

---

²²¹ Pouze větší obce, magistráty či krajské úřady, jsou rozděleny na jednotlivá oddělení podle matričních událostí. Výskyt kombinace částí agendy úmrtí a manželství může být důsledkem chybějící nemocnice s porodnicí ve správním obvodu matrikáře. V tomto případě nedochází k zápisům narození, s výjimkou domácích porodů. Příprava matrikáře ke zkoušce je však vždy komplexní a zahrnuje celou agendu matrik.

Otázka č. 5. Informace pro svoji činnost čerpáte především (možnost více správných odpovědí):

Otázka zjišťovala, jaké zdroje využívají matrikáři při získávání informací pro svoji činnost. Jednalo se o otázku výčtovou s možností více odpovědí. Počet odpovědí nebyl omezen.

Respondenti volili z možností:

- z platné legislativy
- na základě metodických pokynů
- na kurzech a školeních
- z odborné literatury
- jinak.

Na základě vyhodnocení otázky bylo zjištěno, že většina respondentů získává informace na základě metodických pokynů (91,3 %) a z platné legislativy (90,4 %). Vysoká četnost byla zjištěna u možností na kurzech a školeních (83,5 %).²²²

Z hlediska praxe, byla zjištěna největší četnost u možností z platné legislativy a na základě metodických pokynů u respondentů s délkou praxe méně jak 5 let (100 %). Vysoké četnosti byly zjištěny u respondentů s délkou praxe 5 – 10 let (90,9 %) a 11 – 15 let (94,1 %). Vysoká četnost byla také zjištěna u možnosti na kurzech a seminářích, která byla nejčastěji volena respondenty s praxí 5 – 10 let (90,9 %). Naopak nejmenší četnost jsem zjistila u možnosti z odborné literatury u respondentů s délkou praxe 16 – 20 let (28,0 %) a u možnosti jiné, kterou zvolil pouze 1 respondent s praxí menší než 5 let (0,9 %) a uvedl, že informace získává na základě konzultace s kolegy z jiných matričních úřadů.

Z hlediska dosaženého vzdělání byla největší četnost zjištěna u možnosti z platné legislativy u respondentů s vysokoškolským vzděláním (100 %) a u možnosti na kurzech a školeních u respondentů s vyšším odborným vzděláním (100 %). Vysoká četnost byla zjištěna také u možnosti na základě metodických pokynů u respondentů s vysokoškolským vzděláním (95,8 %).

---

²²² Při výkonu matriční agendy je znalost platné legislativy základním předpokladem pro činnost matrik a dále je usměrňována metodickými orgány, zejména Ministerstvem vnitra ČR, Odborem všeobecné správy, které vydává svá stanoviska, pro práci matrikářů závazná.

Naopak nejmenší četnosti byly zjištěny u možnosti z odborné literatury u respondentů se vyšším odborným vzděláním (28,6 %) a u možnosti jiné, kterou využil 1 respondent se středoškolským vzděláním (1,3 %).

Respondenti mohli zvolit v rámci této otázky více možností. Jednu možnost zvolili 2 respondenti (1,7 %), dvě možnosti zvolilo 30 respondentů (26,1 %), tři možnosti zvolilo 49 respondentů (42,6 %), čtyři možnosti zvolilo 33 respondentů (28,7 %) a pět možností zvolil 1 respondent (0,9 %). Nejčastěji respondenti volili kombinaci možností z platné legislativy, na základě metodických pokynů a na kurzech a školeních.

Statistická významnost byla zjištěna v případě Distribuce podle vzdělání.

Otázka č. 6. Jak hodnotíte přiložený edukační manuál po stránce obsahové?

Cílem otázky bylo zjistit, jak matrikáři hodnotí obsah edukačního manuálu, zda byl pro ně srozumitelný. Jednalo se o otázku uzavřenou, respondenti volili jednu z předem jasně definovaných možností:

- srozumitelný
- spíše srozumitelný
- nevím
- spíše nesrozumitelný
- nesrozumitelný.

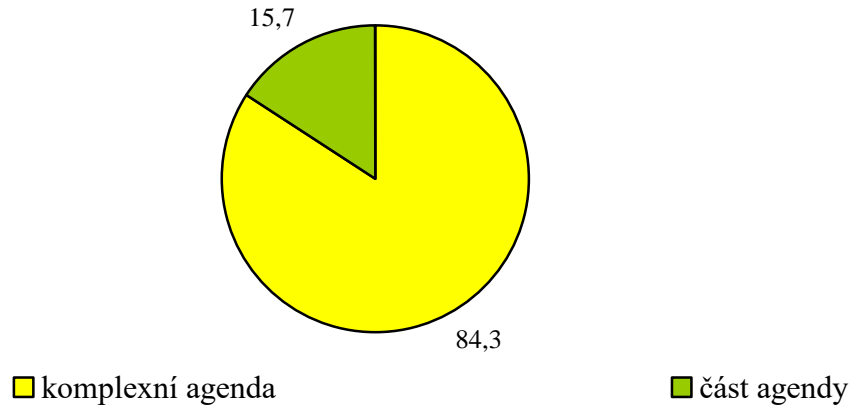
Výsledky výzkumu jsou graficky znázorněny na obr. 5. Největší četnost jsem zjistila u možnosti srozumitelný (76,5 %).

Z hlediska praxe respondentů byla největší četnost zjištěna u možnosti srozumitelný u respondentů s praxí 16 – 20 let (96 %) a vysoká četnost u této možnosti byla zjištěna u respondentů s praxí méně než 5 let (90,9 %).

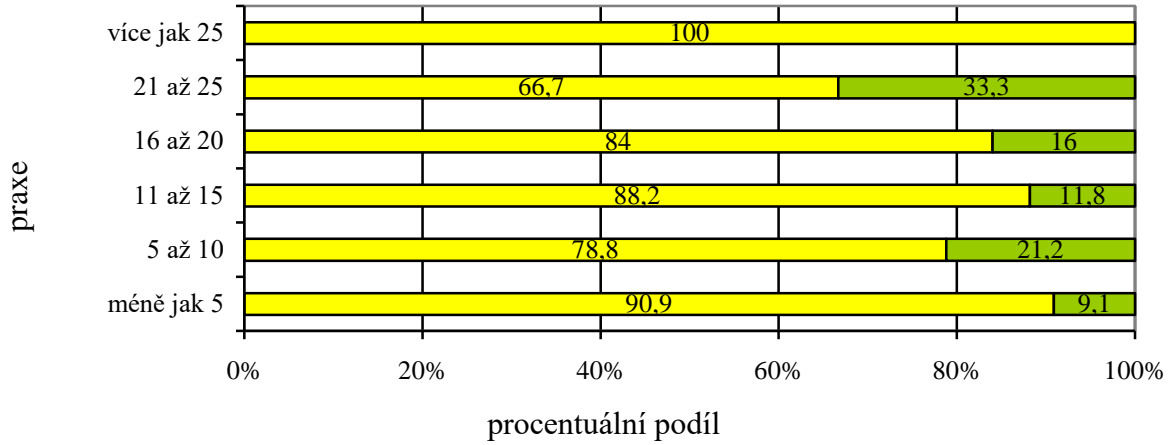
Z hlediska vzdělání jsem největší četnost zjistila u možnosti srozumitelný u respondentů s vyšším odborným vzděláním (85,7 %). Poměrně vysoké četnosti byly zjištěny také u této možnosti u respondentů se středoškolským vzděláním (75,3 %) a s vysokoškolským vzděláním (75 %).

Naopak nejmenší četnost byla zjištěna u možností nevím a spíše nesrozumitelný (0,9 %). Možnost nesrozumitelný nevolil žádný respondent. Byla zjištěna statistická významnost v případě Distribuce podle praxe.

Celkové vyhodnocení

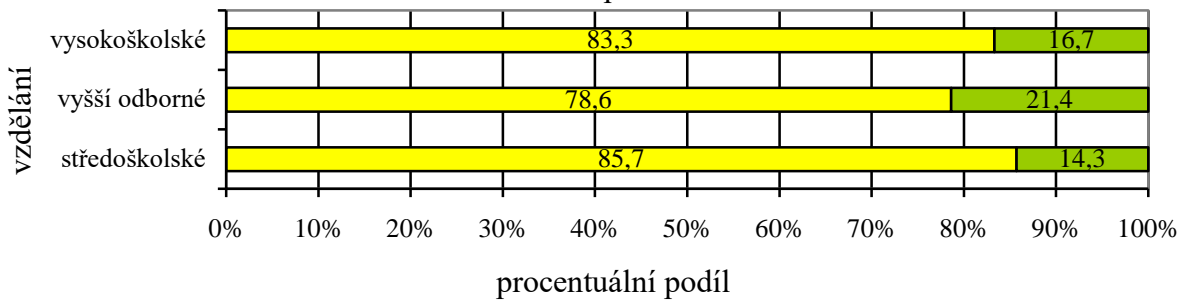

Distribuce podle praxe

p = 0,465

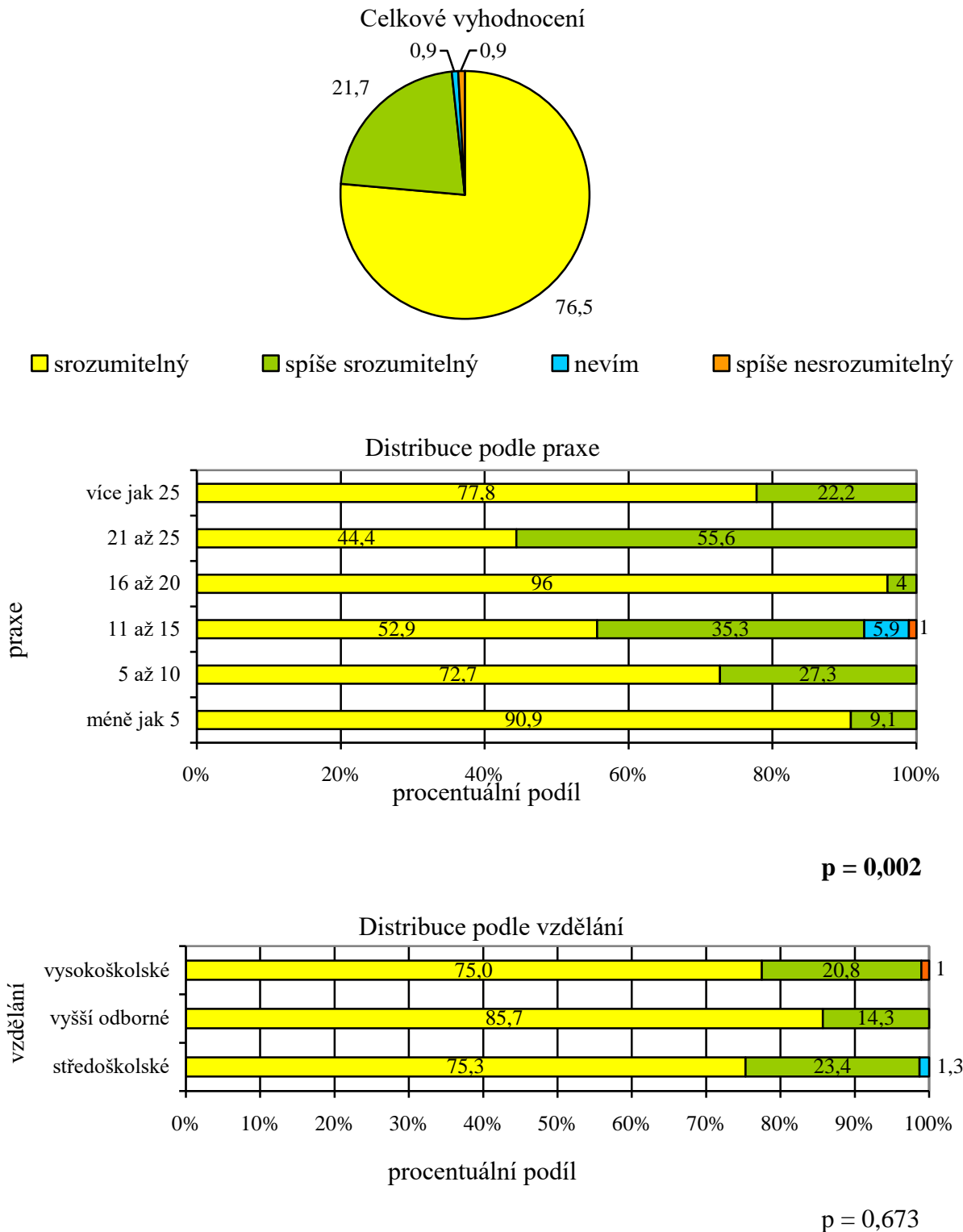
Distribuce podle vzdělání

p = 0,788

N = 115

Obr. 4. Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 4. Ve své pracovní náplni máte:

Obr. 5. Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 6. Jak hodnotíte přiložený edukační manuál po stránce obsahové?

Otázka č. 7. Která část edukačního manuálu Vás více zaujala?

Cílem otázky bylo zjistit, co v předloženém materiálu matrikáře nejvíce zaujalo, a je důležité pro jeho činnost, zda to jsou zápisy do matričních knih či jejich technický způsob provedení. Jednalo se o otázku uzavřenou. Respondenti volili jednu z předem jasně definovaných možností:

- zápisy do matričních knih
- provádění zápisů
- nevím.

Výsledky výzkumu jsou graficky zobrazeny na obr. 6. Největší četnost jsem zjistila u možnosti provádění zápisů (42,6 %). Z hlediska praxe jsem největší četnost zjistila u respondentů s praxí 21 – 25 let (55,6 %) a poměrně vysoké četnosti byly zjištěny u této možnosti také u respondentů s praxí 16 – 20 let (52 %). Z hlediska vzdělání nejčastěji volili možnost provádění zápisů respondenti s vyšším odborným vzděláním (64,3 %).

Poměrně vysoká četnost byla zjištěna i u možnosti zápisy do matričních knih (37,4 %). Z hlediska praxe tato možnost získala největší četnost u respondentů s praxí menší než 5 let (63,6 %). Poměrně vysoká četnost byla zjištěna také u respondentů s praxí 11 – 15 let (52,9 %). Z hlediska vzdělání byly zápisy do matričních knih nejčastěji voleny respondenty se středoškolským vzděláním (41,6 %).

Možnost nevím zvolilo 20 % respondentů. Statistická významnost nebyla zjištěna.

Otázka č. 8. Kterou část vzdělávacího materiálu považujete za užitečnější?

Cílem otázky bylo zjistit, jaká část edukačního manuálu má pro respondenta větší přínos a v jaké části manuálu se nacházejí informace pro něj užitečné. Jednalo se o otázku uzavřenou, kdy respondenti volili jednu z předem jasně definovaných možností:

- zápisy do matričních knih
- provádění zápisů
- nevím.

Výsledky výzkumu jsou graficky zobrazeny na obr. 7. Největší četnost byla zjištěna opět u možnosti provádění zápisů (57,4 %). Z hlediska praxe respondentů byly zjištěny největší

četnosti u této možnosti u respondentů s délkou praxe 11 – 15 let (64,7 %) a s praxí 16 – 20 let (64,0 %). Z hlediska vzdělání jsem vysoké četnosti zjistila u této možnosti u respondentů s vyšším odborným vzděláním (64,3 %) a středoškolským vzděláním (62,3 %).

Zápisy do matričních knih považuje za užitečnější 30,4 % respondentů. Z hlediska praxe byla zjištěna největší četnost u této možnosti u respondentů s praxí 5 – 10 let a dále u respondentů s praxí 21 a více let (33,3 %). Z hlediska vzdělání byla největší četnost zjištěna u respondentů se středoškolským vzděláním (31,2 %.)

Pouze 12,2 % respondentů volilo možnost nevím. Statistická významnost nebyla zjištěna.

Otázka č. 9. Použil/a byste edukační manuál pro školení matrikářů?

Otázka zjišťovala, zda je vypracovaný edukační manuál možné využít pro školení matrikářů, tedy pro jejich průběžné vzdělávání. Jednalo se o otázku uzavřenou. Respondenti volili jednu z předem jasně definovaných možností:

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- ne.

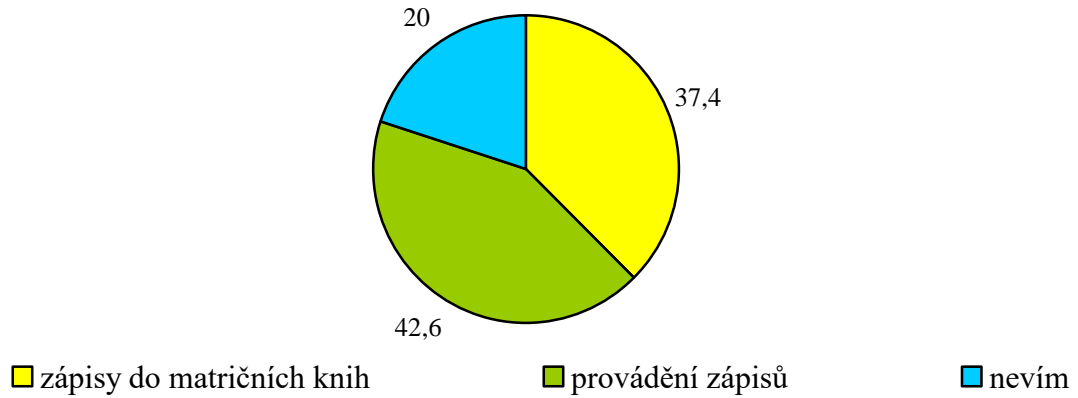
Výsledky výzkumu jsou graficky znázorněny na obr. 8. Největší četnosti získaly možnosti ano a spíše ano (40 %).

Z hlediska praxe byla největší četnost zjištěna u možnosti ano u respondentů s praxí více jak 25 let (55,6 %). Vysoká četnost byla zjištěna také u respondentů s praxí 16 – 20 let u této možnosti (52,0 %). V případě možnosti spíše ano byla vysoká četnost zjištěna u respondentů s praxí 11 – 15 let (52,9 %).

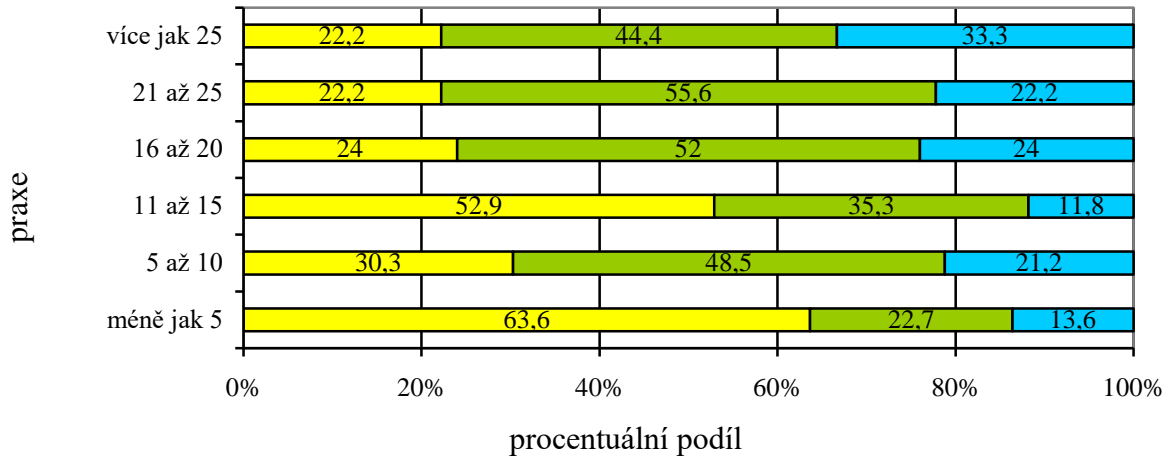
Z hlediska vzdělání jsem největší četnosti zjistila u možnosti ano u respondentů s vyšším odborným vzděláním (50,0 %) a u možnosti spíše ano u respondentů s vysokoškolským vzděláním (50,0 %).

Pouze 1 respondent volil možnost ne (0,9 %). Byla zjištěna statistická významnost v případě Distribuce podle vzdělání.

Celkové vyhodnocení

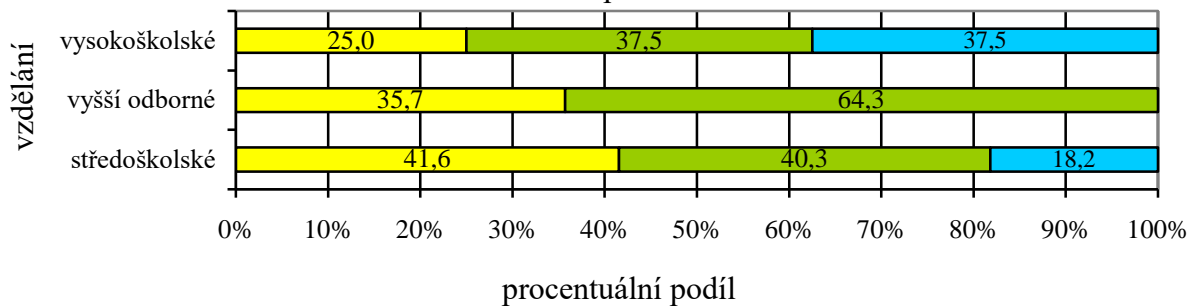

Distribuce podle praxe

p = 0,065

Distribuce podle vzdělání

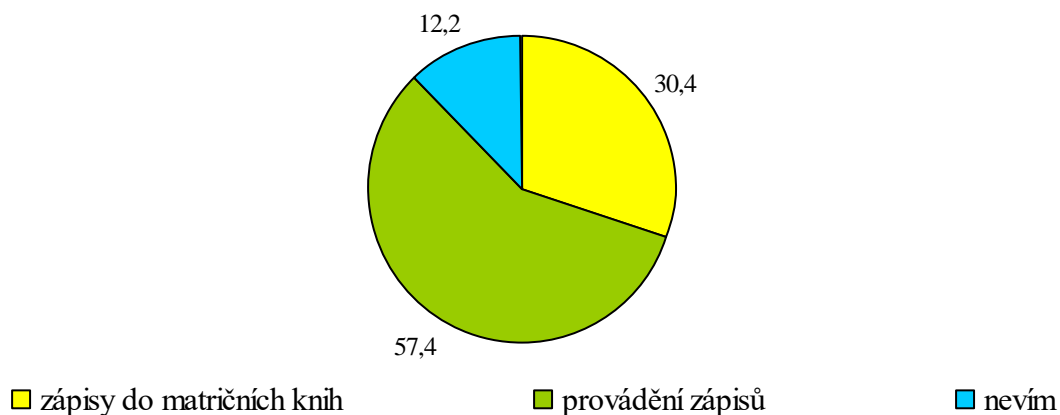

p = 0,094

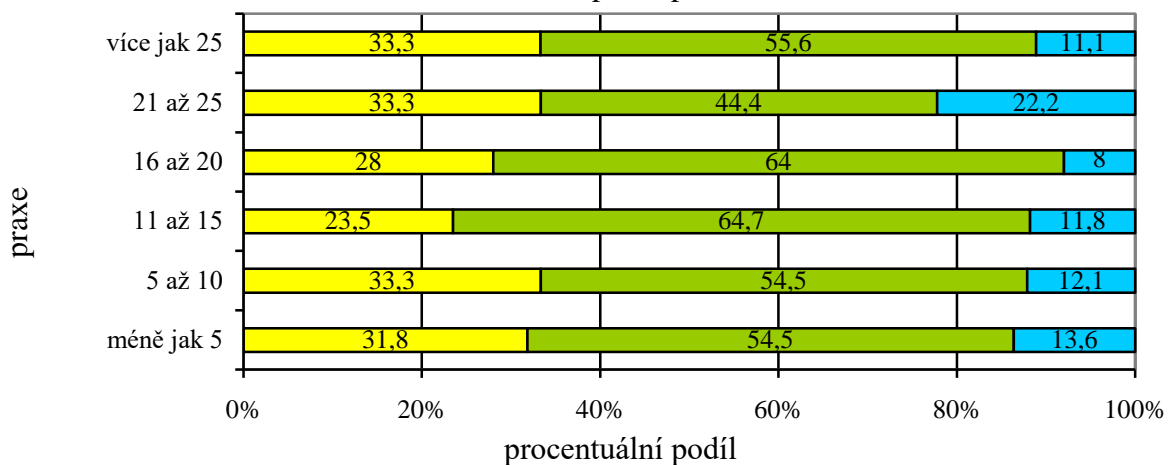
N = 115

Obr. 6. Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 7. Která část edukačního manuálu Vás více zaujala?

Celkové vyhodnocení

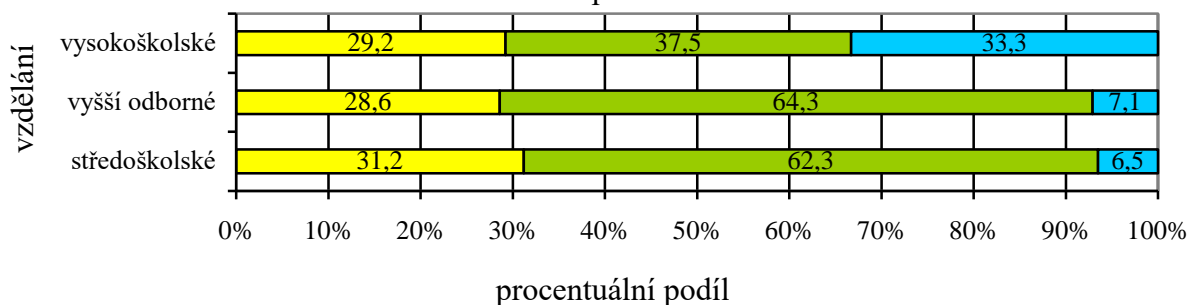

Distribuce podle praxe

p = 0,995

Distribuce podle vzdělání

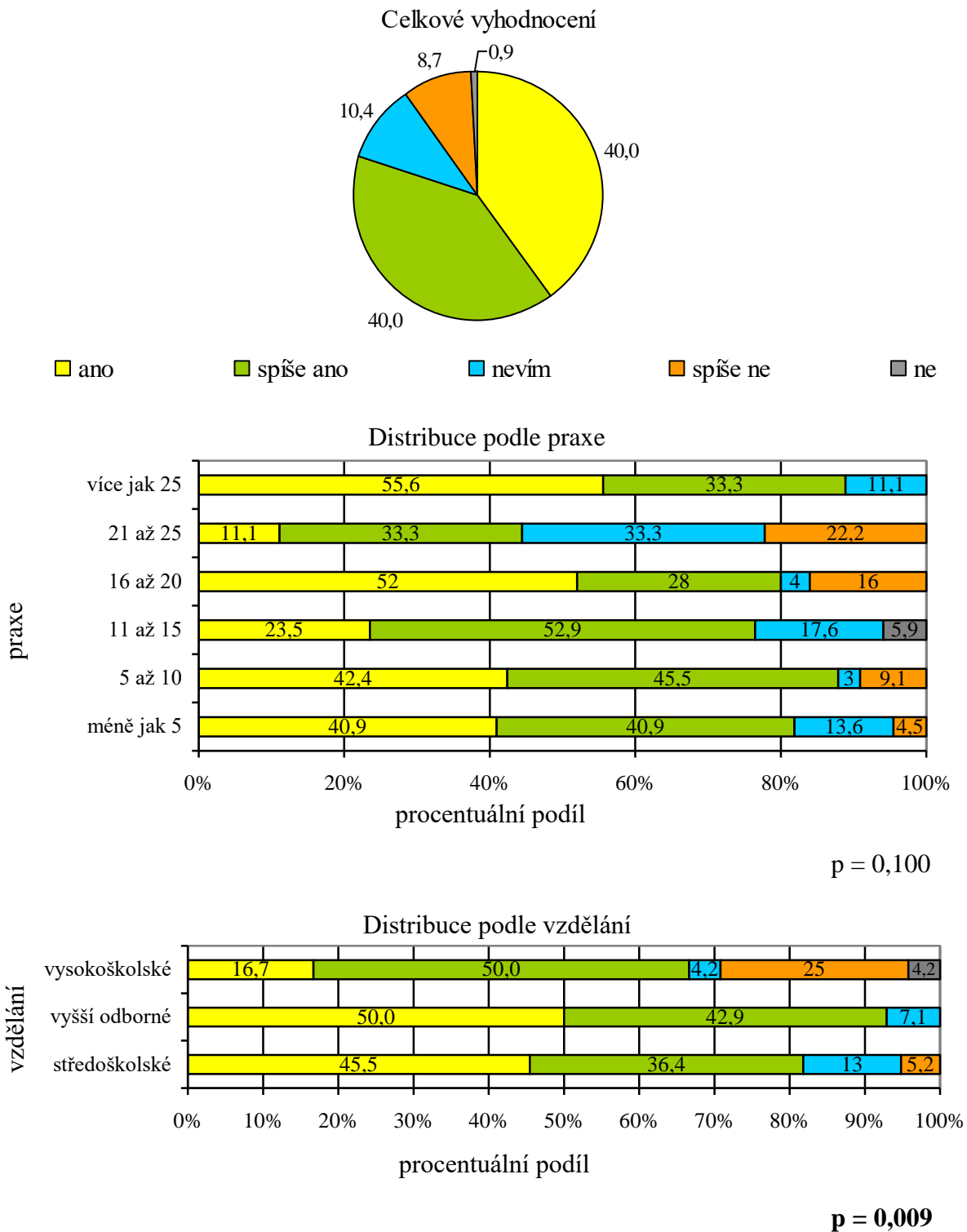

p = 0,231

N = 115

Obr. 7. Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 8. Kterou část vzdělávacího materiálu považujete za užitečnější?

N = 115

Obr. 8. Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 9. Použila/a byste edukační manuál pro školení matrikářů?

Otázka č. 10. Domníváte se, že předložený edukační manuál je vhodnou pomůckou pro začínajícího matrikáře?

Cílem otázky bylo zjistit, zda je edukační manuál dle názoru respondentů vhodnou pomůckou pro matrikáře, který začíná a osvojuje si základní informace k problematice. Jednalo se o otázku uzavřenou. Respondenti volili jednu z předem jasně definovaných možností:

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- ne.

Výsledky výzkumu jsou graficky znázorněny na obr. 9. Vysoké četnosti byly zjištěny u možnosti ano (47,8 %) a spíše ano (46,1 %).

Z hlediska praxe jsem zjistila největší četnost u možnosti ano u respondentů s praxí delší než 25 let (66,7 %) a vysoká četnost byla zjištěna u této možnosti u respondentů s praxí 11 – 15 let (64,7 %). Možnost spíše ano pak volili nejčastěji respondenti s praxí 16 – 20 let (56,0 %) a s praxí 21 – 25 let (55,6 %).

Z hlediska vzdělání byla zjištěna největší četnost u možnosti spíše ano u respondentů s vysokoškolským vzděláním (58,3 %) a vysoká četnost byla u této možnosti zjištěna také u respondentů s vyšším odborným vzděláním (57,1 %).²²³

Nejmenší četnost byla zjištěna u možnosti ne (0,9 %), kterou zvolil 1 respondent. Byla zjištěna statistická významnost v případě Distribuce podle vzdělání.

Otázka č. 11. Je dle Vašeho názoru edukační materiál vhodnou pomůckou při přípravě matrikáře na zkoušku matrikáře či zkoušku zvláštní odborné způsobilosti v oblasti matrik (ZOZ)?

Cílem otázky bylo zjistit, zda edukační materiál může být i vhodným podkladem pro přípravu matrikářů na zkoušku matrikáře či ZOZ, tedy k přípravě na zkoušku z odborné způsobilosti, jejíž úspěšné vykonání je základní podmínkou pro výkon matriční agendy. Jednalo se o otázku uzavřenou.

---

²²³ Lze tedy říci, že převážná část respondentů označila edukační manuál za vhodný pro začínající matrikáře.

Respondenti volili jednu z předem jasně definovaných možností:

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- ne.

Výsledky výzkumu jsou graficky znázorněny na obr. 10. Největší četnost jsem zjistila u možnosti spíše ano (38,3 %). Z hlediska praxe byla největší četnost zjištěna u respondentů s praxí 21 – 25 let (55,6 %) a poměrně vysoké četnosti u této možnosti byly zjištěny u respondentů s praxí 5 – 10 let (48,5 %) a s praxí 16 – 20 let (48,0 %). Z hlediska vzdělání jsem největší četnost zjistila u respondentů s vyšším odborným vzděláním (50,0 %).

Poměrně vysoká četnost byla zjištěna také u možnosti ano (28,7 %). Z hlediska praxe jsem největší četnost zjistila u respondentů s praxí více jak 25 let (44,4 %). Z hlediska vzdělání jsem největší četnost zjistila u respondentů středoškolsky vzdělaných (36,4 %).

Možnost spíše ne byla volena 20 % respondentů, kdy z hlediska praxe byla největší četnost zjištěna u respondentů s praxí menší než 5 let (45,5 %) a z hlediska vzdělání tuto možnost volili nejvíce respondenti s vysokoškolským vzděláním (41,7 %).

Nejmenší četnost byla zjištěna u možnosti ne, kterou zvolil 1 respondent (0,9 %). Byla zjištěna statistická významnost v případě Distribuce podle praxe a Distribuce podle vzdělání.

Otázka č. 12. Považujete edukační manuál za přínosný pro Vaši činnost?

Cílem otázky bylo zjistit, zda vytvořený edukační manuál může být přínosem pro činnost matrikářů. Jednalo se o otázku uzavřenou, kdy respondenti volili jednu z předem jasně definovaných možností:

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- ne.

Výsledky výzkumu jsou graficky znázorněny na obr. 11. Největší četnost získala možnost spíše ano (40,9 %). Z hlediska praxe jsem největší četnost zjistila u respondentů s praxí méně jak 5 let (50,0 %). Vysoké četnosti jsem zjistila u této možnosti také u respondentů s praxí 5 – 10 let (45,5 %). Z hlediska vzdělání možnost spíše ano získala největší četnosti u respondentů se středoškolským vzděláním (45,5 %) a u respondentů s vyšší odborným vzděláním (42,9 %).

Nejmenší četnost byla zjištěna u možnosti ne (1,7 %). Byla zjištěna statistická významnost v případě Distribuce podle vzdělání.

Otázka č. 13. Při přípravě matrikáře či průběžném vzdělávání využíváte obdobných edukačních manuálů?

Cílem otázky bylo zjistit, zda matrikáři využívají stejných nebo podobných edukačních manuálů při přípravě na svoji profesi nebo při průběžném vzdělávání. Jednalo se o otázku uzavřenou. Respondenti volili jednu z předem jasně definovaných možností:

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- ne.

Výsledky výzkumu jsou graficky znázorněny na obr. 12. Největší četnost jsem zjistila u možnosti spíše ne (36,5 %). Z hlediska praxe byly vysoké četnosti zjištěny u respondentů s praxí méně než 5 let (45,5 %) a respondentů s praxí delší než 25 let (44,4 %). Z hlediska vzdělání byla zjištěna největší četnost u možnosti spíše ne u respondentů s vysokoškolským vzděláním (58,3 %). Poměrně vysoká četnost u této možnosti byla také zjištěna u respondentů se středoškolským vzděláním (33,8 %).

Poměrně vysoká četnost byla zjištěna u možnosti spíše ano (29,6 %). Z hlediska praxe jsem největší četnost zjistila u respondentů s praxí 5 – 10 let (42,4 %). Z hlediska vzdělání jsem u této možnosti zjistila největší četnost u respondentů s vyšším odborným vzděláním (64,3 %).

Možnost ne byla volena 14,8 % respondentů. Z hlediska praxe byla tato možnost volena nejčastěji respondenty s praxí 21 – 25 let (66,7 %). Nejmenší četnost byla zjištěna u možnosti nevím (2,6 %). Byla zjištěna statistická významnost v případě Distribuce podle praxe.

Na otázku č. 13 navazovala podotázka: **Pokud ano, od koho edukační materiál získáváte (možnost více správných odpovědí)?** Cílem této podotázky bylo zjistit, kdo edukační materiál matrikářům poskytuje. Jednalo se o otázku výčtovou s možností více odpovědí. Počet odpovědí nebyl omezený. Respondenti volili z možností:

- od metodického orgánu
- od lektora na kurzech, seminářích
- e-learningové kurzy
- při přípravě k ZOZ
- jiné.

Na otázku odpovědělo 54 respondentů. 46 respondentů zvolilo možnost od metodického orgánu a od lektora na kurzech, seminářích (40,0 %).

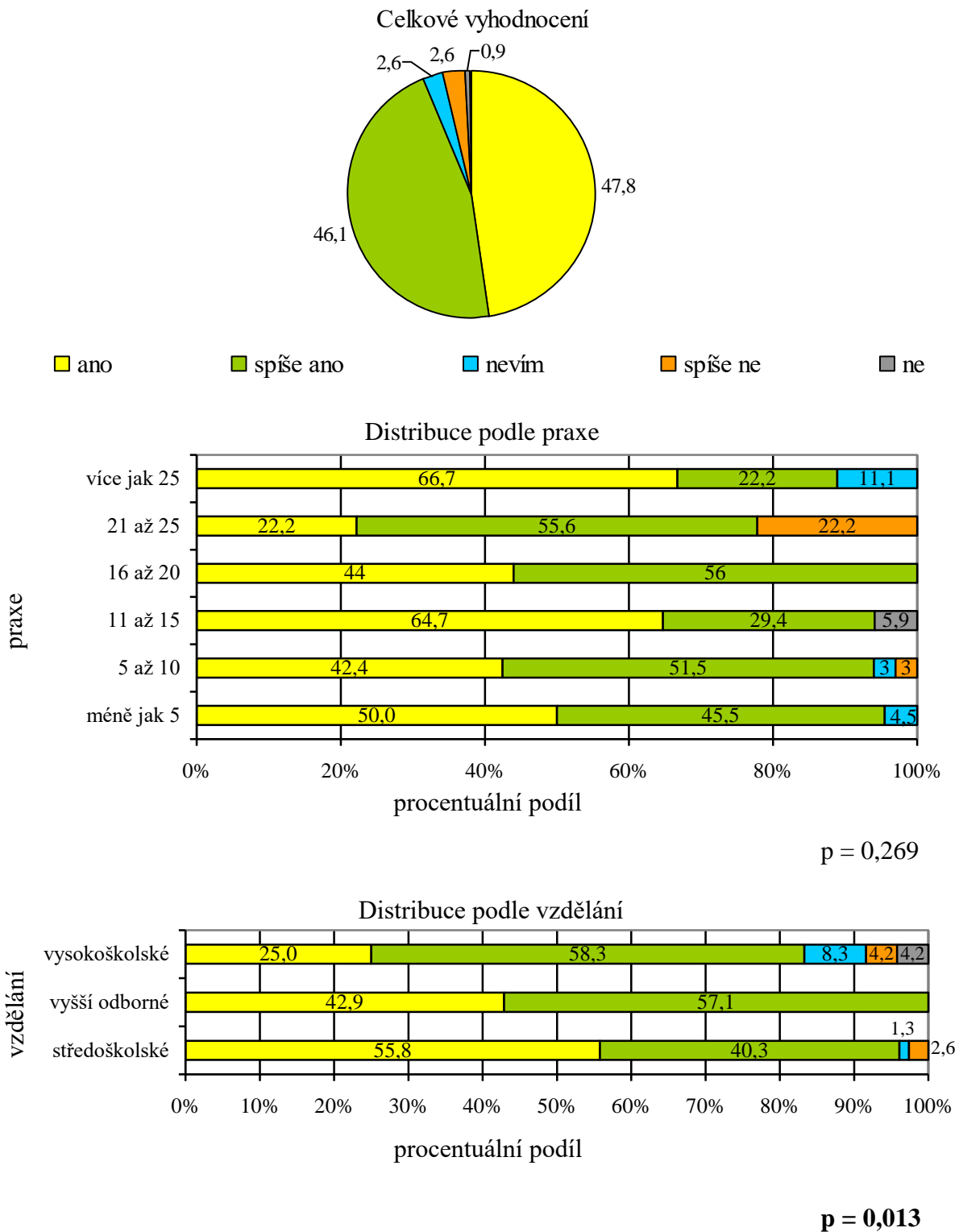
Z hlediska praxe jsem největší četnost zjistila u možnosti od metodického orgánu u respondentů s praxí 16 – 20 let (52,0 %) a poměrně vysokou četnost u této možnosti u respondentů s praxí méně než 5 let (50,0 %). Vysoké četnosti byly také zjištěny u možnosti od lektora na kurzech, seminářích u respondentů s praxí 5 – 10 let (54,5 %).

Podle vzdělání respondentů byla největší četnost zjištěna u možností od metodického orgánu a od lektora na kurzech, seminářích u respondentů s vyšším odborným vzděláním (71,4 %).

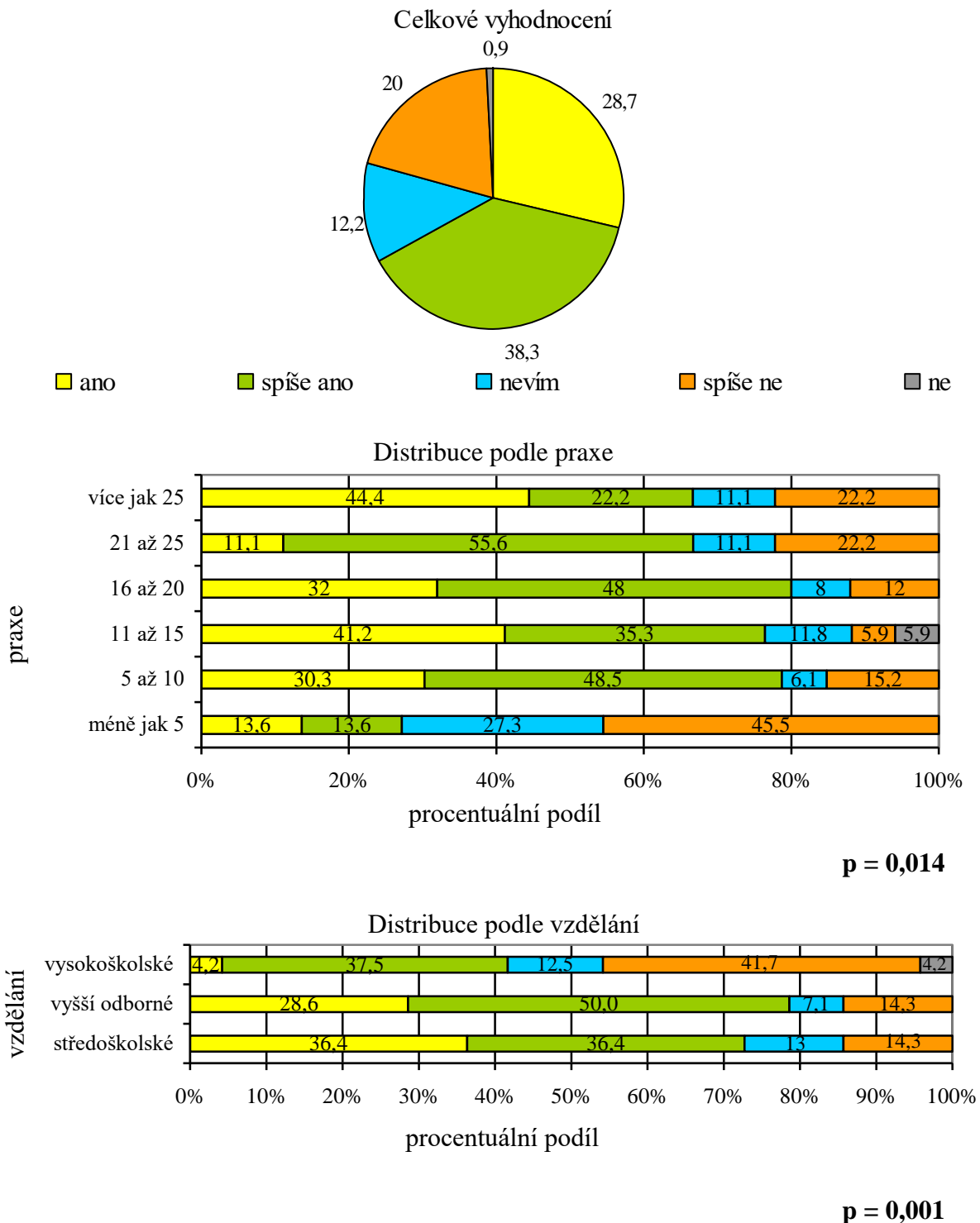
Možnost při přípravě k ZOZ zvolilo 13 respondentů (10,4 %). Nejméně byla volena možnost e-learningové kurzy (7,0 %). Možnost jiné nezvolil žádný respondent.

Respondenti mohli zvolit více odpovědí. Jednu možnost zvolilo 12 respondentů (10,4 %), dvě možnosti zvolilo 34 respondentů (29,6 %), tři možnosti zvolilo 7 respondentů (6,1 %) a čtyři možnosti zvolil 1 respondent (0,9 %).

Byla zjištěna statistická významnost v případě Distribuce podle vzdělání.

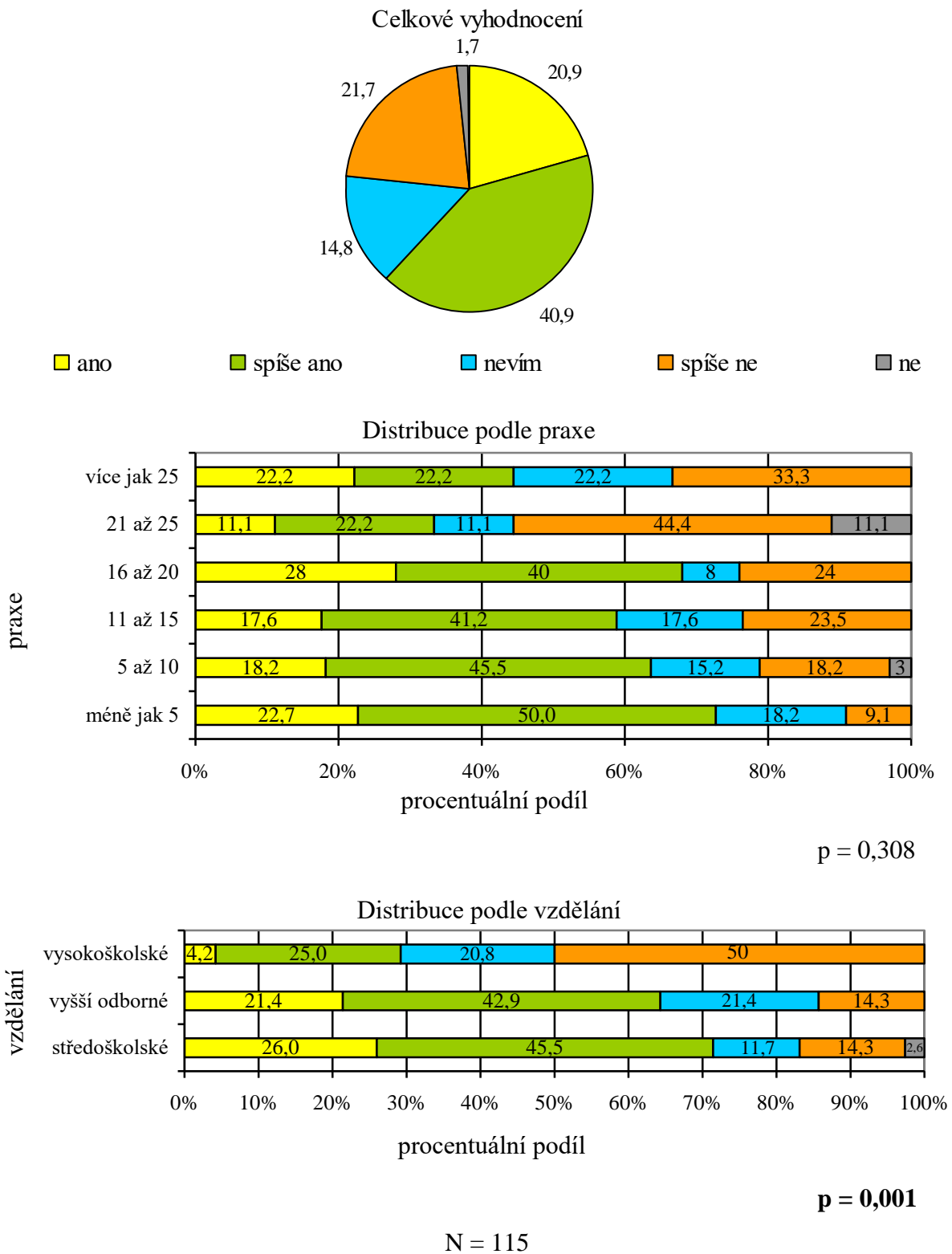

Obr. 9. Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 10. Domníváte se, že předložený edukační manuál je vhodnou pomůckou pro začínajícího matrikáře?

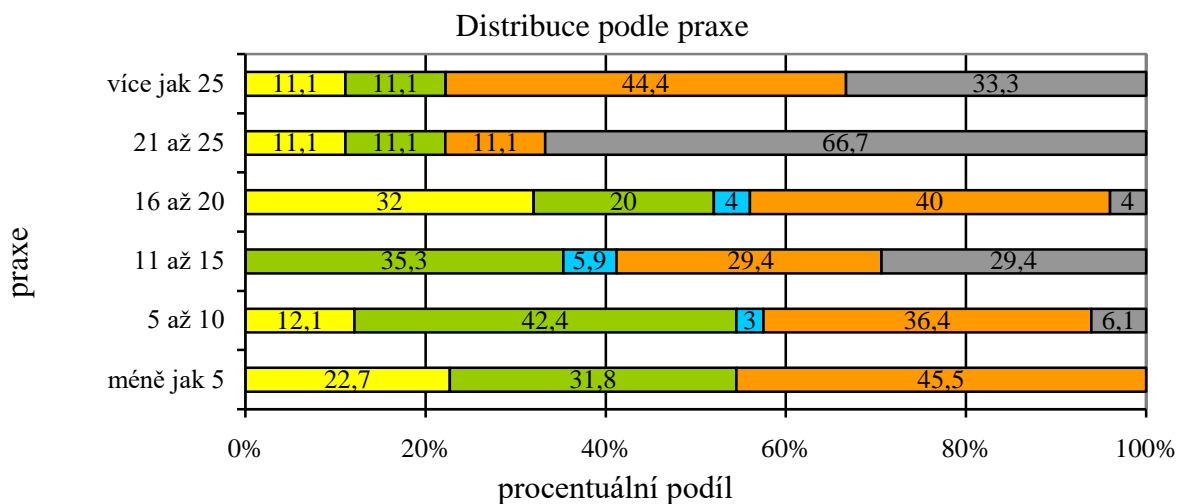
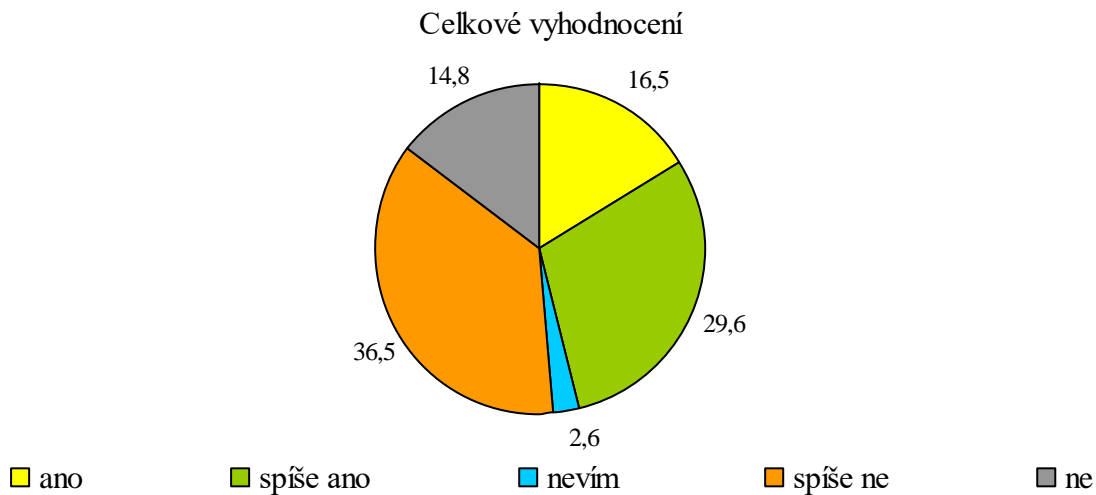
N = 115

Obr. 10. Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 11. Je dle Vašeho názoru edukační materiál vhodnou pomůckou při přípravě matrikáře na zkoušku matrikáře či zkoušku zvláštní odborné způsobilosti v oblasti matrik (ZOZ)?

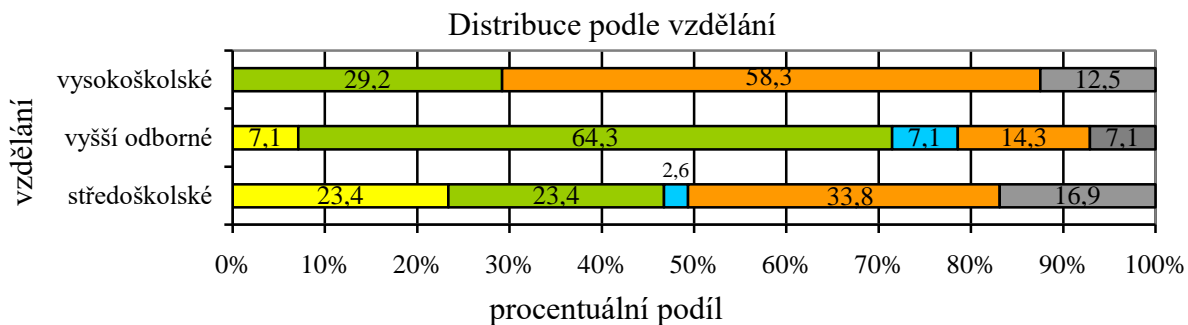

Obr. 11. Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 12. Považujete edukační manuál za přínosný pro Vaši činnost?

p = 0,005

p = 0,089

N = 115

Obr. 12. Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 13. Při přípravě matrikáře či průběžném vzdělávání využíváte obdobných edukačních manuálů?

Otázka č. 14. Jaké materiály jste měl/a (máte) k dispozici při přípravě na zkoušku matrikáře či ZOZ (možnost více správných odpovědí)?

Cílem otázky bylo zjistit, na základě jakých podkladů se matrikáři připravují na zkoušku matrikáře, která je jednou z podmínek práce na úseku matrik a dále na ZOZ, kterou musí absolvovat matrikáři, kteří provádějí metodickou činnost. Jednalo se o otázku výčtovou s možností více odpovědí. Počet odpovědí nebyl omezen. Respondenti volili z možností:

- legislativu
- materiál od školitele
- komentáře a výklady zákonů
- další odborná literatura
- jiné.

Na základě vyhodnocení otázky bylo zjištěno, že největší četnost získala možnost legislativa, kterou zvolilo 111 respondentů (96,5 %). Z hlediska praxe respondentů bylo zjištěno, že legislativu volili ze 100 % respondenti s praxí menší než 5 let, s praxí 21 a více let. Z hlediska dosaženého vzdělání byla největší četnost zjištěna u možnosti legislativa, kterou volili všichni respondenti s vyšším odborným a vysokoškolským vzděláním (100 %). Vysoká četnost byla zjištěna také u respondentů se středoškolským vzděláním (94,8 %).

Poměrně vysokou četnost jsem zjistila také u možnosti materiál od školitele (73,1 %). Z hlediska praxe jsem největší četnost zjistila u respondentů s praxí 16 – 20 let (88,0 %). Z hlediska vzdělání byla největší četnost zjištěna u respondentů s vyšším odborným vzděláním (92,9 %).

Komentáře a výklady zákonů využívá 67 respondentů (58,3 %). Nejmenší četnost byla zjištěna u možnosti další odborná literatura (25,2 %). Možnost jiné nezvolil žádný respondent.

Respondenti mohli zvolit více odpovědí. Pouze jednu možnost zvolilo 7 respondentů (6,1 %), dvě možnosti byly zvoleny 53 respondenty (46,1 %), tři možnosti zvolilo 40 respondentů (34,8 %) a 15 respondentů zvolilo možnosti čtyři (13 %).

Byla zjištěna statistická významnost v případě Distribuce podle praxe.

Otázka č. 15. Vzdělávání, kterého se účastníte, je převážně zaměřeno na problematiku (možnost více správných odpovědí):

Otázka zjišťovala, v jakých oblastech jsou matrikáři nejčastěji vzdělávání. Jednalo se o otázku výčtovou s možností více odpovědí. Počet odpovědí nebyl omezen. Respondenti volili z možností:

- matrik
- státního občanství
- vidimace a legalizace
- slavnostních a občanských obřadů
- jiné.

Na základě vyhodnocení otázky bylo zjištěno, že 114 respondentů zvolilo možnost vzdělávání zaměřené na problematiku matrik (99,1 %).

Z hlediska praxe bylo zjištěno, že všichni respondenti s praxí do 16 let a respondenti s praxí od 21 a více let volili tuto možnost (100 %). Vysoká četnost byla zjištěna také u zbývajících respondentů s praxí 16 – 20 let (96,0 %).

Z hlediska vzdělání jsem zjistila, že všichni respondenti s vyšším odborným a vysokoškolským vzděláním volili možnost vzdělávání zaměřené na problematiku matrik (100 %). Vysoká četnost byla zjištěna u této možnosti i u středoškolsky vzdělaných respondentů (98,7 %).

Poměrně vysoká četnost byla zjištěna také u možnosti vidimace a legalizace (56,5 %). Z hlediska praxe byly poměrně vysoké četnosti zjištěny u respondentů s praxí 5 – 10 let (54,5 %) a také u respondentů s praxí menší než 5 let (45,5 %). Z hlediska vzdělání byla vysoká četnost zjištěna u respondentů se středoškolským vzděláním (62,4 %).

Možnost státního občanství zvolilo 26,1 % respondentů. Poměrně malá četnost byla zjištěna i u možnosti slavnostních a občanských obřadů (22,7 %). Možnost jiné nebyla zvolena žádným respondentem.

Respondenti mohli volit více odpovědí. Jednu možnost zvolilo 28 respondentů (24,3 %), dvě možnosti byly zvoleny 55 respondenty (47,8 %), tři možnosti zvolilo 27 respondentů (47,8 %) a čtyři možnosti byly zvoleny 5 respondenty (4,3 %). Byla zjištěna statistická významnost v případě Distribuce podle praxe.

Otázka č. 16. Dochází dle vašeho názoru často k legislativním změnám v činnosti matričních úřadů?

Cílem otázky bylo zjistit, zda se respondenti domnívají, že v oblasti matrik dochází k častým legislativním změnám, na základě nichž musí doplňovat a obnovovat dosavadní znalosti. Jednalo se o otázku uzavřenou. Respondenti volili jednu z předem jasně definovaných možností:

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- ne.

Výsledky výzkumu jsou graficky zobrazeny na obr. 13. Největší četnost získala možnost spíše ano (53,0 %). Z hlediska praxe jsem největší četnost zjistila u respondentů s praxí 16 – 20 let (72,0 %). Poměrně vysoká četnost byla zjištěna i u respondentů s praxí 21 – 25 let (66,7 %). Z hlediska dosaženého vzdělání byla zjištěna největší četnost u respondentů s vyšším odborným vzděláním (85,7 %).

Možnost ano zvolilo 27 % respondentů. Z hlediska praxe byla největší četnost zjištěna u matrikářů s praxí více jak 25 let (55,6 %). Z hlediska vzdělání tuto možnost nejvíce volili respondenti se středoškolským vzděláním (31,2 %).

Nejmenší četnost byla zjištěna u možnosti nevím (1,7 %). Možnost ne nevolil žádný respondent. Byla zjištěna statistická významnost v případě Distribuce podle praxe.

Otázka č. 17. Máte na své pracovní pozici dostatečné a včasné informace o legislativních změnách a nových postupech ve Vaší práci?

Otázka zjišťovala, zda jsou matrikáři informováni o legislativních změnách a postupech (zejména ze strany svých metodických orgánů). Jednalo se o otázku uzavřenou. Respondenti volili jednu z předem jasně definovaných možností:

- ano
- spíše ano
- nevím
- spíše ne
- ne.

Výsledky výzkumu jsou graficky zobrazeny na obr. 14. Největší četnost získala možnost spíše ano (49,6 %). Vzhledem k délce praxe respondentů byla zjištěna největší četnost u respondentů s praxí 21 – 25 let (66,7 %). Poměrně vysoké četnosti byly také zjištěny u respondentů s praxí menší než 5 let (59,1 %) a s praxí více jak 25 let (55,6 %). Z hlediska dosaženého vzdělání jsem největší četnost zjistila u respondentů s vyšším odborným vzděláním (71,4 %). Vysokou četnost jsem zjistila u této možnosti také u vysokoškolsky vzdělaných respondentů (62,5 %).

Poměrně vysoká četnost byla zjištěna také u možnosti ano (40,0 %). Z hlediska praxe byla tato možnost nejvíce volena respondenty s praxí 11 – 15 let (58,8 %). Z hlediska vzdělání jsem největší četnost zjistila u respondentů se středoškolským vzděláním (49,4 %).

Nejmenší četnost byla zjištěna u možnosti ne (0,9 %). Byla zjištěna statistická významnost v případě Distribuce podle vzdělání.

Otázka č. 18. Je oblast ve Vaší činnosti, ve které potřebujete doplnit znalosti a přivítal/a byste další studium?

Cílem otázky je zjistit, zda matrikáři mají ve své činnosti určitou oblast, ve které by potřebovali doplnit své znalosti. Jednalo se o otázku výčtovou s možností více odpovědí, kdy respondenti mohli zvolit u možnosti ano oblasti, ve kterých pociťují potřebu vzdělávání. Respondenti nejprve volili jednu z předem jasně definovaných možností:

- ano
- ne.

Výsledky výzkumu jsou graficky zobrazeny na obr. 15. Největší četnost získala možnost ano, kterou volilo 71,3 % respondentů.

Z hlediska praxe možnost ano volilo nejvíce respondentů s praxí 16 – 20 let (88,0 %). Vysoké četnosti u této možnosti byly také zjištěny u respondentů s praxí 5 – 10 let a s praxí 21 a více let (66,7 %).

Z hlediska vzdělání byla největší četnost zjištěna u respondentů s vyšším odborným vzděláním (85,7 %) a poměrně vysoké četnosti byly u této možnosti zjištěny také u respondentů se středoškolským (70,1 %) a vysokoškolským vzděláním (62,5 %).

Pouze 28,7 % respondentů volilo možnost ne. Nebyla zjištěna statistická významnost.

Respondenti, kteří volili odpověď ano (82 respondentů), měli dále možnost zvolit oblast své činnosti, ve které by přivítali další studium. Počet odpovědí nebyl omezený. Respondenti volili z možností:

- zápisy do matričních knih
- vydávání matričních dokladů
- změna jména a příjmení
- státní občanství
- vidimace a legalizace
- slavnostní a občanské obřady
- jiné.

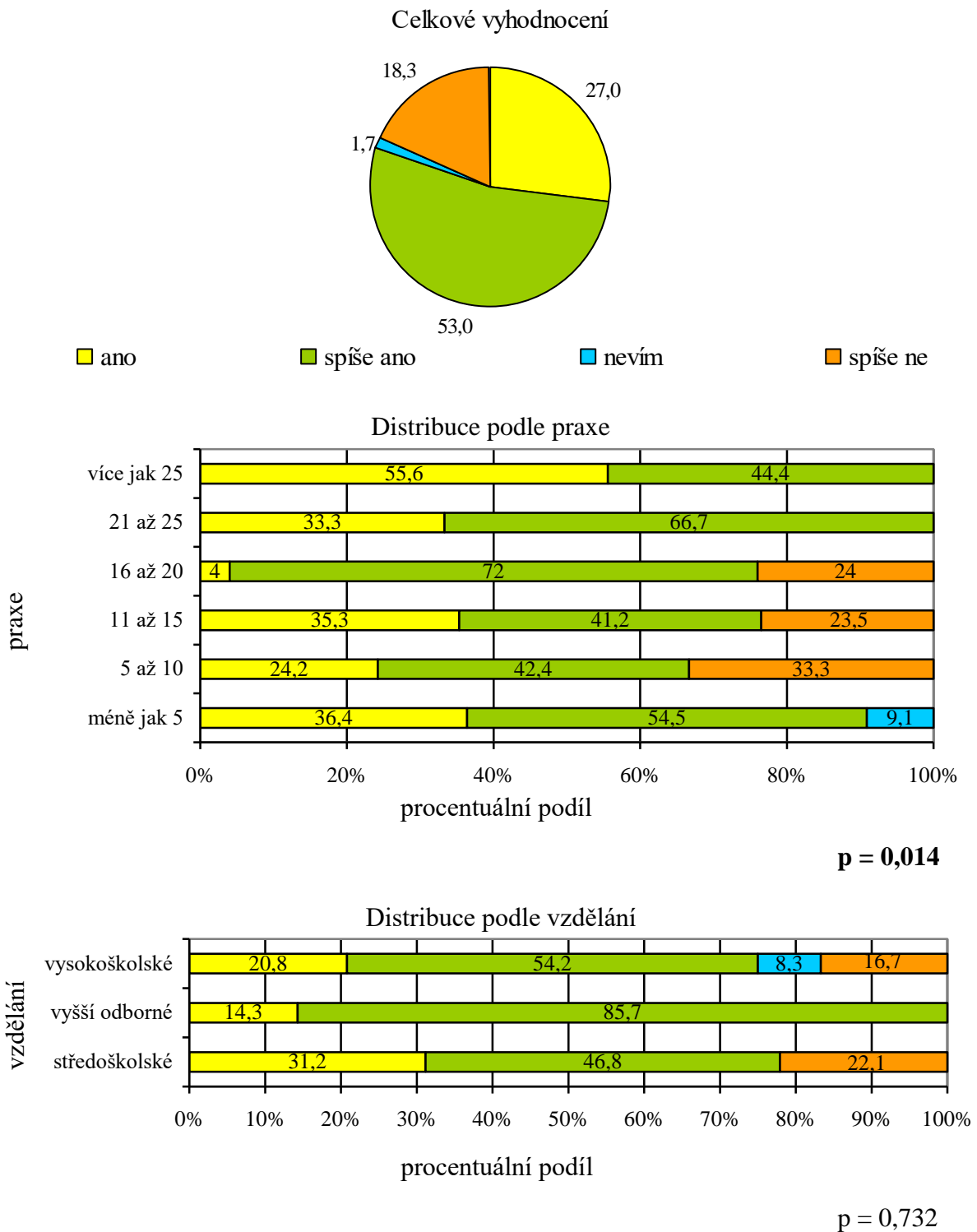
Na základě vyhodnocení bylo zjištěno, že respondenti nejčastěji volili možnost změna jména a příjmení (47,8 %). Poměrně vysoká četnost byla také zjištěna u možnosti zápisy do matričních knih (23,5 %). V oblasti státního občanství pocítuje potřebu vzdělávání 27 % respondentů. Vydávání matričních dokladů zvolilo 18,3 % respondentů. Nejméně respondenti volili možnost vidimace a legalizace (16,5 %) a slavnostní a občanské obřady (9,6 %). Možnost jiné zvolilo 7 respondentů (6,1 %), kteří uváděli potřebu dalšího studia v oblasti matrik se zahraničním prvkem.²²⁴

Z hlediska praxe jsem největší četnosti zjistila u respondentů s praxí 5 – 10 let u možnosti změna jména a příjmení (76 %). Z hlediska dosaženého vzdělání získala největší četnost možnost změna jména a příjmení u respondentů s vysokoškolským vzděláním (54,2 %) a u respondentů s vyšším odborným vzděláním (49,9 %).

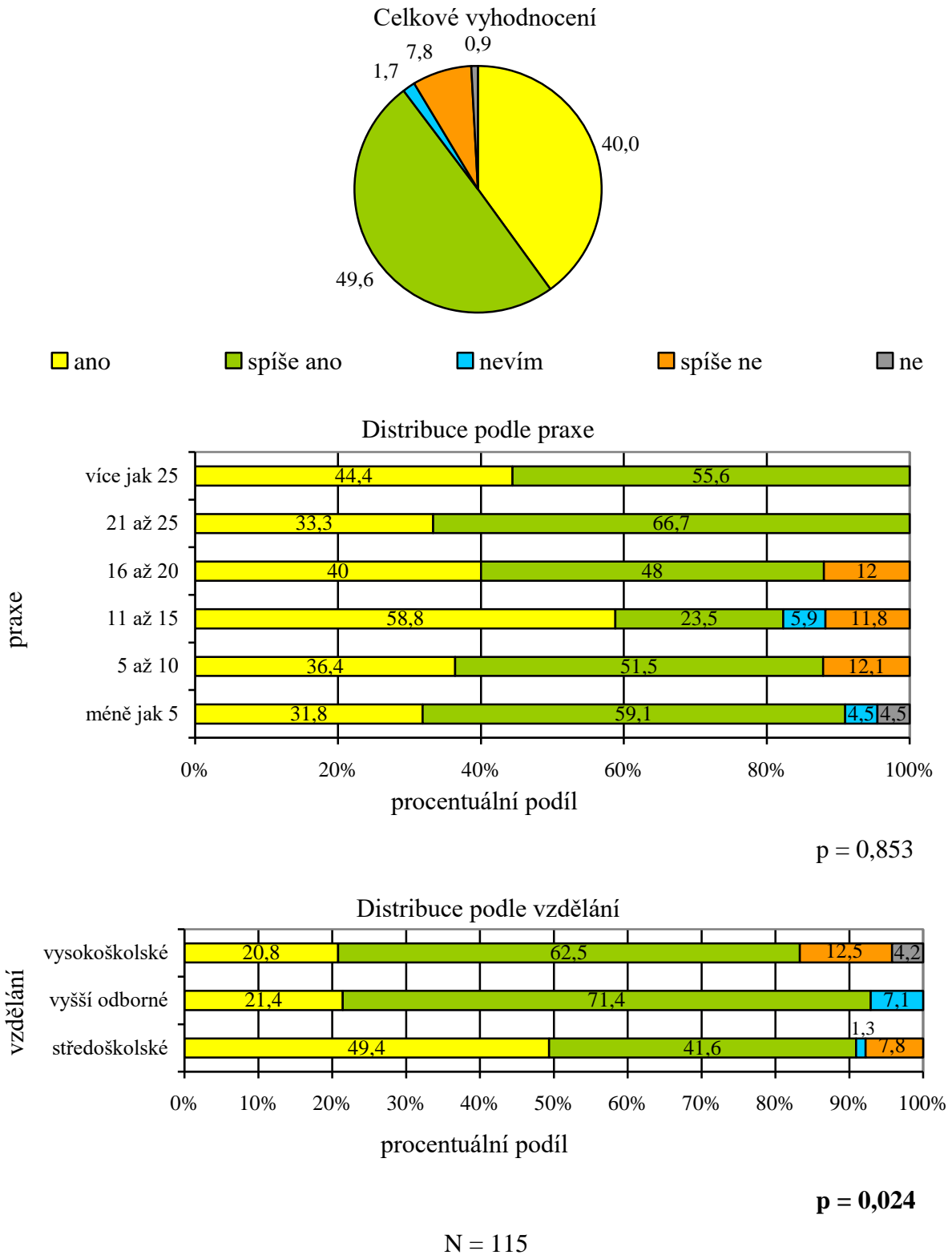
Respondenti mohli zvolit více odpovědí. Jednu možnost zvolilo 39 respondentů (33,9 %). Dvě možnosti zvolilo 14 respondentů (12,2 %), tři možnosti zvolilo 19 respondentů (16,5 %), čtyři možnosti zvolilo 6 respondentů (5,2 %), pět možností zvolil 1 respondent (0,9 %), šest možností zvolili 3 respondenti (2,6 %). Byla zjištěna statistická významnost v případě Distribuce podle praxe a Distribuce podle vzdělání.

---

²²⁴ U této možnosti lze však předpokládat, že zahraniční prvek, tedy matriční události a skutečnosti cizinců, jsou již zahrnuty do předem stanovených možností.

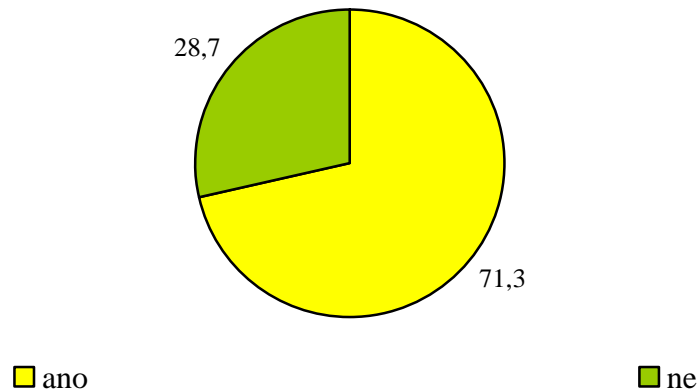
Obr. 13. Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 16. Dochází dle Vašeho názoru často k legislativním změnám v činnosti matričních úřadů?

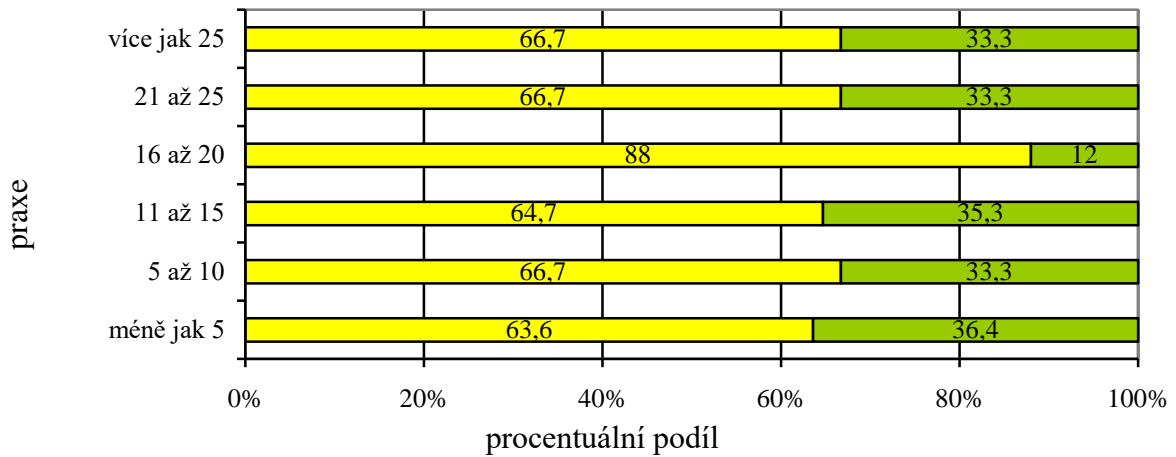
Obr. 14. Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 17. Máte na své pracovní pozici dostatečné a včasné informace o legislativních změnách a nových postupech ve Vaší práci?

Celkové vyhodnocení

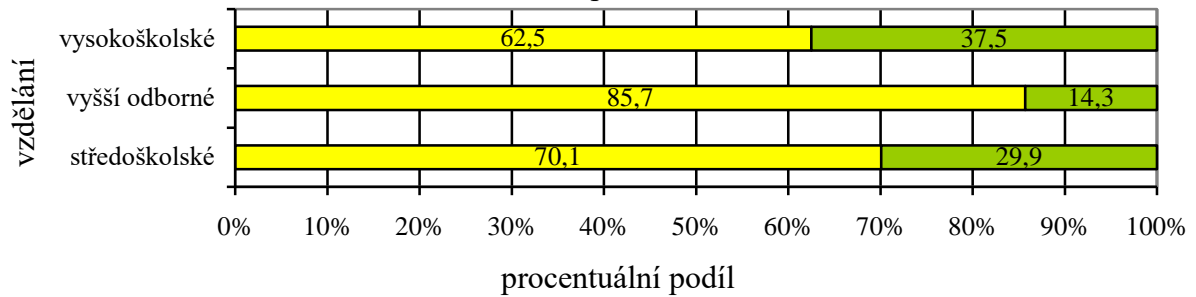

Distribuce podle praxe

p = 0,183

Distribuce podle vzdělání

p = 0,320

N = 115

Obr. 15. Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 18. Je oblast ve Vaší činnosti, ve které potřebujete doplnit znalosti a přivítal/a byste další studium?

Otázka č. 19. Vaše dosažené vzdělání:

Otázka zjišťovala, jaké je dosažené vzdělání úředníka na pozici matrikáře. Jednalo se o otázku uzavřenou. Respondenti volili jednu z předem jasně definovaných možností:

- základní
- středoškolské
- vyšší odborné
- vysokoškolské.

Výsledky výzkumu jsou graficky znázorněny na obr. 16. Největší četnost byla zjištěna u možnosti středoškolské vzdělání, které uvedlo 77 respondentů (66,9 %). Vyššího odborného vzdělání dosáhlo 14 respondentů (12,2 %) a vysokoškolské vzdělání uvedlo 24 respondentů (20,9 %). Vzdělání základní nevolil žádný respondent.

Z hlediska praxe bylo zjištěno nejvíce středoškolsky vzdělaných respondentů s délkou praxe 21 a více let (88,9 %).

Z hlediska pozice jsem zjistila největší četnost u pozice úředník se středoškolským vzděláním (68,6 %). Poměrně vysoká četnost byla zjištěna také u středoškolsky vzdělaných vedoucích úředníků (53,8 %). Nebyla zjištěna statistická významnost.

Otázka č. 20. Pohlaví:

Cílem otázky bylo zjistit, jaké je zastoupení mužů a žen na pozici matrikáře. Jednalo se o otázku uzavřenou, kdy respondenti volili jednu ze dvou předem definovaných možností:

- muž
- žena.

Výsledky výzkumu jsou graficky znázorněny na obr. 17. Podle pohlaví bylo zjištěno, že na pozici matrikáře pracuje 106 žen (92,2 %) a 9 mužů (7,8 %). Na vzorku respondentů se tak potvrzuje skutečnost, že na pozicích matrikářů jsou zaměstnávány především ženy.

Z hlediska praxe jsem největší četnosti zjistila u žen s praxí 21 a více let (100 %). Muži byli nejvíce zastoupeni ve skupině s dosaženou praxí 11 – 15 let (23,5 %).

Z hlediska vzdělání jsem největší četnost zjistila u středoškolsky vzdělaných žen (96,1 %), u mužů byla zjištěna největší četnost v případě vyššího odborného vzdělání (28,6 %). Naopak nejmenší zastoupení mužů bylo zjištěno u středoškolsky vzdělaných úředníků (3,9 %). Byla zjištěna statistická významnost v případě Distribuce podle vzdělání.

Otázka č. 21. Váš věk:

Cílem otázky bylo zjistit, jaké je věkové zastoupení respondentů na pozici matrikáře. Jednalo se o otázku uzavřenou. Respondenti volili jednu z předem jasně definovaných možností:

- do 25 let
- 26 – 35 let
- 36 – 45 let
- 46 – 55 let
- nad 55 let.

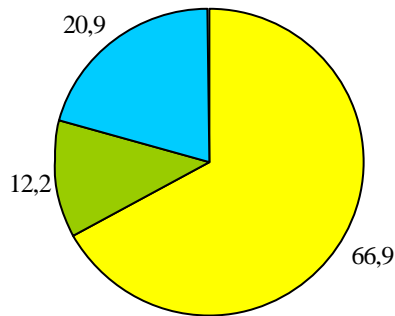
Výsledky výzkumu jsou graficky zobrazeny na obr. 18. Na základě vyhodnocení jsem zjistila největší zastoupení matrikářů ve věku 36 – 45 let (42,6 %). Poměrně vysoká četnost byla zjištěna také u věkového rozpětí 46 – 55 let (31,3 %).

Z hlediska praxe jsem zjistila největší četnost u respondentů ve věku 36 – 45 let s praxí méně než 5 let (59,1 %). Vysoké četnosti byly také zjištěny u respondentů ve věku nad 55 let s praxí 21 a více let (55,6 %) a u respondentů ve věku 36 – 45 let s praxí 5 – 10 let (51,5 %).

Z hlediska dosaženého vzdělání bylo zjištěno nejvíce respondentů ve věku 36 – 45 let se středoškolským a vyšším odborným vzděláním (42,9 %) a také s vyšším odborným vzděláním ve věku od 26 – 35 let (42,9 %).

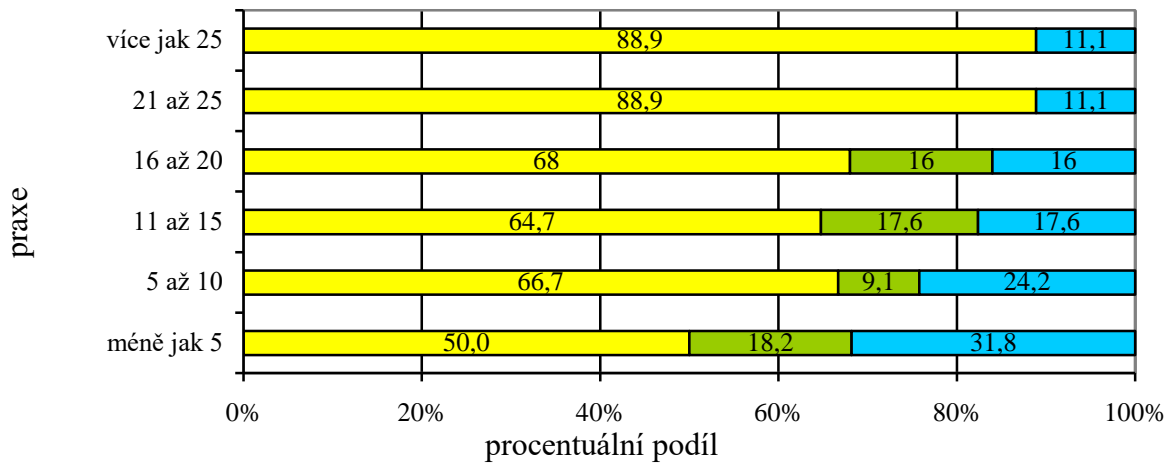
Nejméně byli matrikáři zastoupeni ve věkové skupině 26 – 35 let (12,2 %). Věk do 25 let nevolil žádný respondent. Byla zjištěna významná statistická významnost v případě Distribuce podle praxe a Distribuce podle vzdělání.

Celkové vyhodnocení

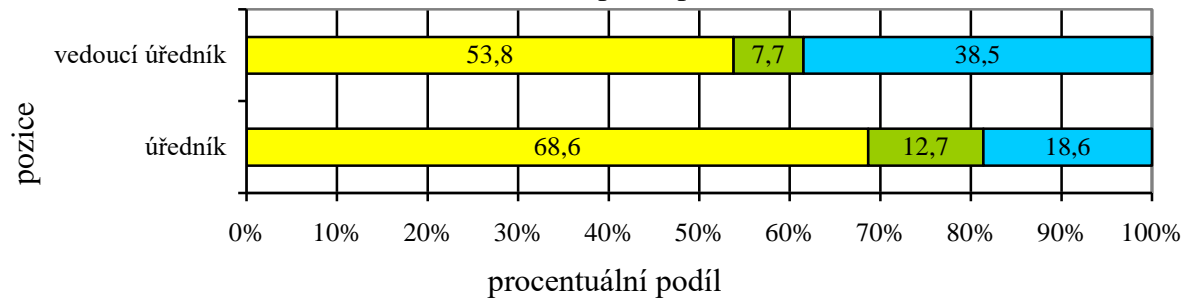
■ středoškolské
 ■ vyšší odborné
 ■ vysokoškolské

Distribuce podle praxe

p = 0,293

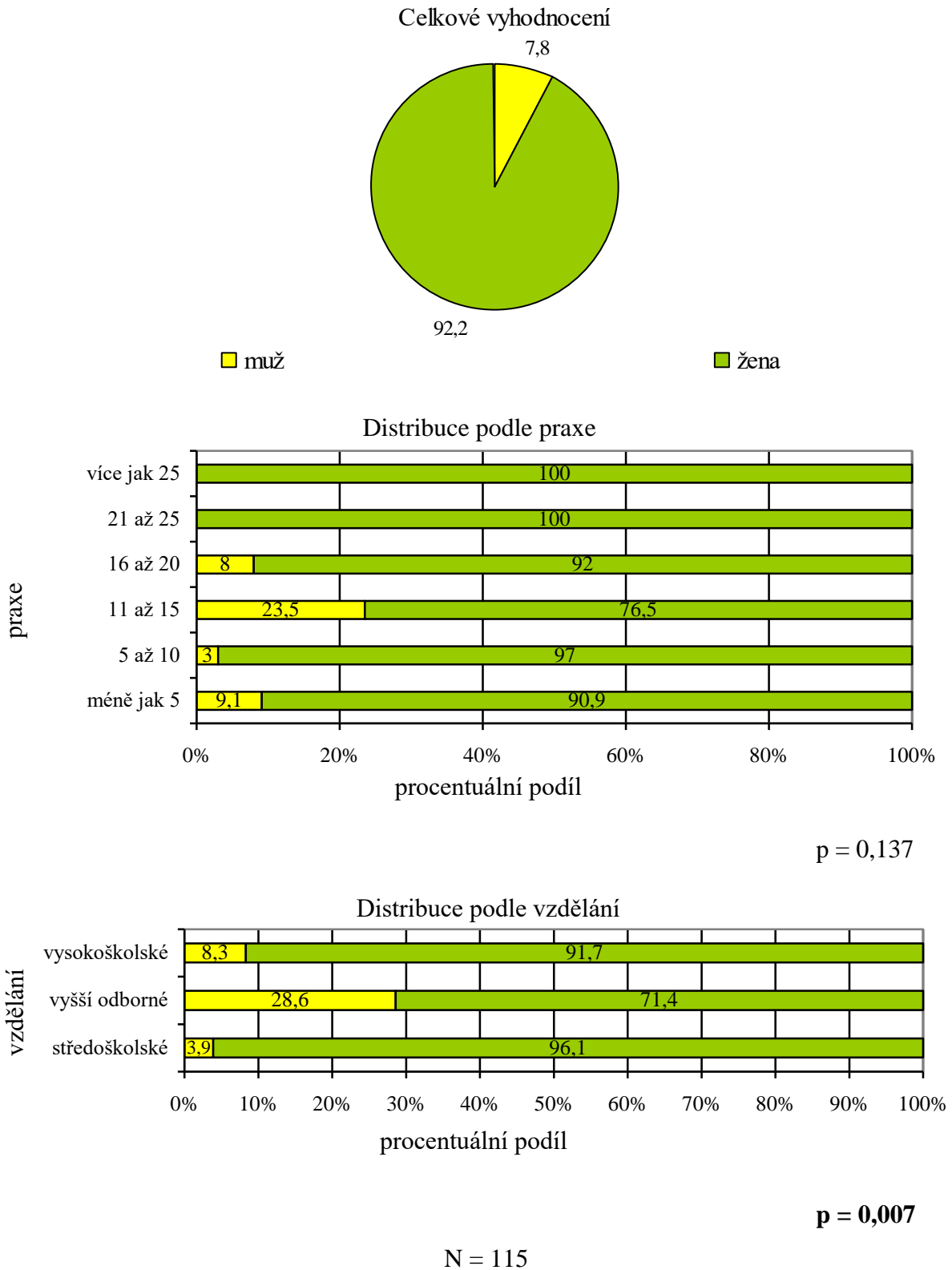
Distribuce podle pozice

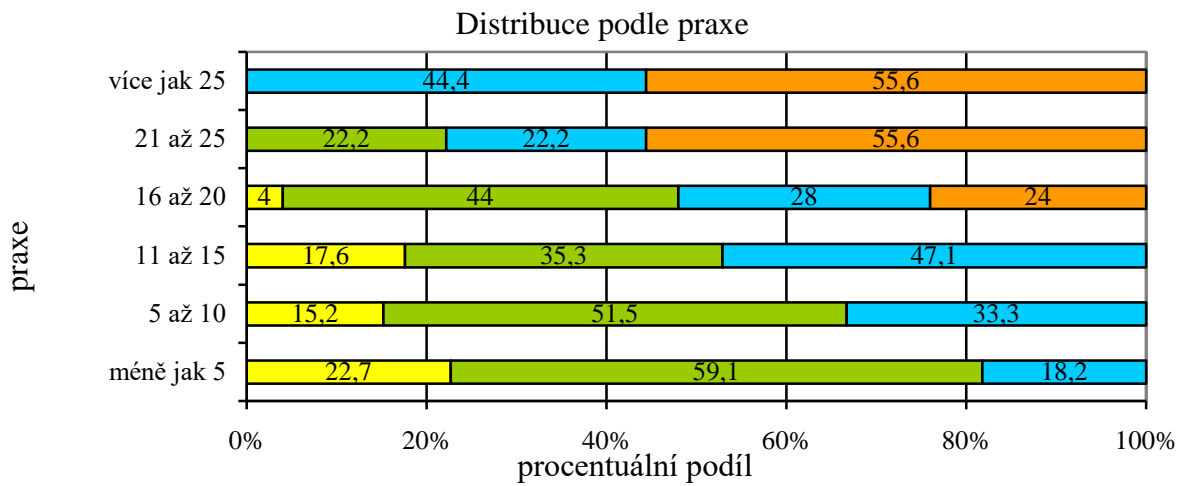
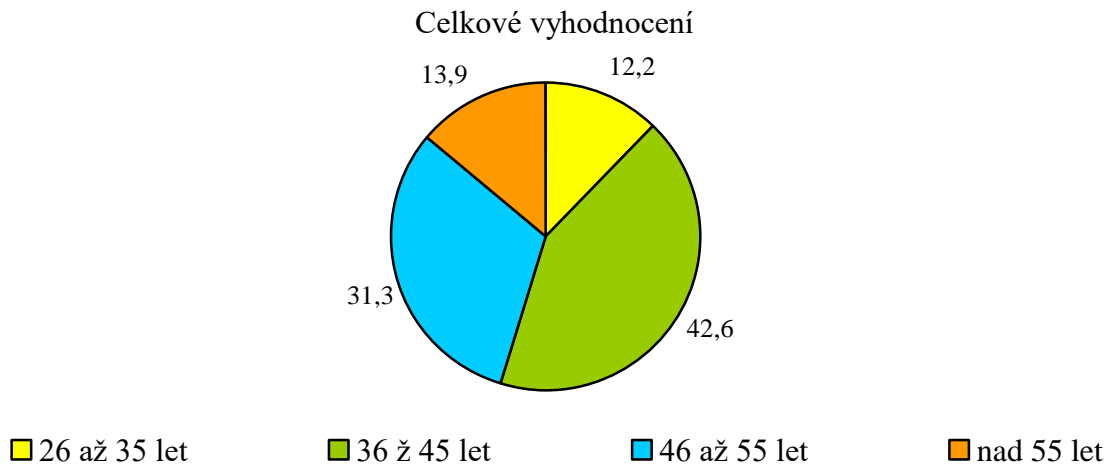
p = 0,198

N = 115

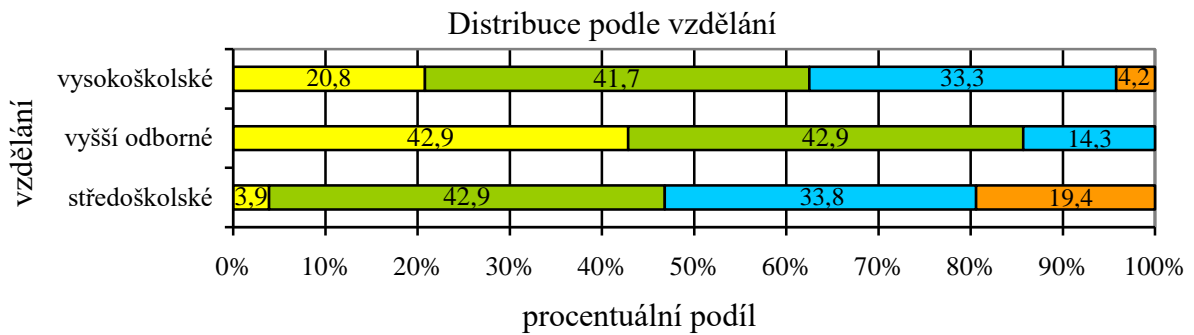
Obr. 16. Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 19. Vaše dosažené vzdělání.

Obr. 17. Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 20. Pohlaví:

p = 0,000*

p = 0,000*

N = 115

Obr. 18. Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 21. Váš věk:

5 DISKUSE

Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 115 matrikářů ze všech typů obcí s matričním úřadem. Převážnou většinu respondentů tvořily ženy (92,2 %). Respondenti nejčastěji zastávali pozici úředník (88,7 %) a většina z nich dosahovala středoškolského vzdělání (66,9 %). Délka praxe byla nejčastěji respondenty uváděna v rozmezí 5 – 10 let (28,7 %) a 16 – 20 let (21,7 %). Věkové zastoupení respondentů bylo nejčastěji 36 – 55 let (73,9 %). Převážná část respondentů vykonává komplexní agendu matrik (84,3 %).

K ověření hlavního cíle práce byly stanoveny tři hypotézy:

Hypotéza č. 1

Obsah edukačního manuálu matrikáři využijí při svém vzdělávání.

Důkazy, které potvrzují toto tvrzení, je možno nalézt v odpovědích na otázku č. 9 a 10. V odpovědích na otázku 9 (viz. Obr. 8) se respondenti vyjadřovali, zda by edukační manuál použili pro školení matrikářů. Z celkového počtu 115 respondentů (100 %) se kladně vyjádřilo 92 (80 %) respondentů (ano 40,0 % a spíše ano 40,0 %). V otázce č. 10 (viz. Obr. 9) se 108 (93,9 %) respondentů vyjádřilo kladně a hodnotilo edukační manuál jako vhodnou pomůcku pro začínajícího matrikáře (ano 47,8 % a spíše ano 46,1 %).

Na základě získaných výsledků lze dovodit, že manuál je vhodným materiálem pro vzdělávání matrikářů, ať už v rámci průběžného vzdělávání nebo pro začínající matrikáře, kteří si osvojují znalosti z oblasti matrik.

Hypotéza č. 2:

Edukační manuál má využití pro matrikáře připravující se na zkoušku z odborné způsobilosti.

Na otázku č. 11 (viz. Obr. 10) více jak polovina respondentů 77 (67 %) matrikářů odpovědělo, že edukační manuál může být vhodnou pomůckou při přípravě matrikáře na zkoušku matrikáře či ZOZ (ano 28,7 % a spíše ano 38,3 %). Vzhledem k tomu, že v rámci přípravy na zkoušky jsou osvojovány zejména znalosti z agendy matrik, jména a příjmení, je tedy edukační manuál vhodným podkladem pro přípravu z oblasti zápisů do matričních knih.

V souvislosti s hypotézou č. 2 jsem se zabývala otázkou, zda hodnocení manuálu pro přípravu ke zkoušce z odborné způsobilosti souvisí s délkou praxe respondentů. Bylo zjištěno, že jako vhodný uvedli edukační manuál zejména respondenti s praxí od 5 do 20 let. Naopak nejméně vhodný k přípravě označili manuál respondenti s praxí menší než 5 let (ano 13,6 % a spíše ano 13,6 %). Pokud lze předpokládat, že respondenti s praxí nad 5 let již byli povinni absolvovat minimálně zkoušku matrikáře, na základě jejich posouzení je pak možné potvrdit, že edukační manuál může být využit matrikářem při přípravě na zkoušku z odborné způsobilosti.

Hypotéza č. 3

Edukační manuál při své činnosti využijí spíše matrikáři s kratší délkou praxe, než matrikáři s delší praxí.

Důkazy, které potvrzují toto tvrzení, můžeme zjistit v odpovědi na otázku č. 12, kdy matrikáři měli vyjádřit, zda edukační manuál je přínosný pro jejich činnost. Z celkového počtu 115 respondentů (100 %) se na tuto otázku vyjádřilo kladně 71 (61,8 %) respondentů (ano 20,9 % a spíše ano 40,9 %). Pro činnost matrikáře byl edukační manuál označen kladně zejména respondenty s praxí menší než 5 let (ano 22,7 % a spíše ano 50,0 %), dále pak respondenty s praxí 5 – 10 let (ano 18,2 % a spíše ano 45,5 %), respondenty s praxí 11 – 15 let (ano 17,6 % a spíše ano 41,2 %) a také respondenty s praxí 16 – 20 let (ano 28 % a spíše ano 40 %).

U respondentů s praxí 21 a více let bylo zjištěno, že pro svoji činnost manuál využijí méně (s praxí 21 – 25 let uvedlo možnost ano 11,1 % a spíše ano 22,2 % respondentů, s praxí více jak 25 let uvedlo možnost ano 22,2 % a možnost spíše ano také 22,2 % respondentů). Na základě zjištěných skutečností lze potvrdit, že s délkou praxe souvisí i využití edukačního manuálu při práci matrikáře.

Na základě dílčích cílů práce bylo zformulováno 5 výzkumných otázek, týkajících se zejména ověření zdrojů informací a vzdělávacích materiálů pro činnost matrikářů a také ověření potřeby dalšího vzdělávání matrikářů.

Výzkumná otázka č. 1: Z jakých zdrojů matrikáři získávají nejčastěji informace potřebné pro svoji činnost?

Odpověď na tuto otázku zjišťovala otázka č. 5. Z odpovědí respondentů bylo zjištěno, že informace pro svoji činnost získávají především na základě metodických pokynů (91,3 %). Dále

pak uváděli jako zdroj informací platnou legislativu (90,4 %) a kurzy a školení (83,5 %). Poměrně malá část respondentů jako zdroj informací označila odbornou literaturu (34,8 %).

Na základě statistické významnosti, která byla zjištěna v případě Distribuce podle vzdělání, je patrné, že všichni respondenti s vysokoškolským vzděláním uváděli možnost z platné legislativy (100 %) a respondenti s vyšším odborným vzděláním uváděli všichni jako zdroj informací kurzy a školení (100 %). Vysoká četnost u respondentů s vysokoškolským vzděláním byla zjištěna i u možnosti pokynů metodického orgánu (95,8 %).

Na základě výsledků bylo zjištěno, že činnost matrikářů je především usměrňována na základě metodických orgánů a platnými právními předpisy. Další informace pak získávají v rámci vzdělávání.

Výzkumná otázka č. 2: Jaké studijní materiály využívají matrikáři při přípravě na svoji profesi?

Odpověď na tuto otázku zjišťovala otázka č. 13 a 14. Na otázku č. 13 (viz. Obr. 12) více jak polovina respondentů uvedla, že obdobné edukační manuály, jaký jim byl předložen, pro svoji přípravu spíše nevyužívají (36,5 %) nebo nevyužívají (14,8 %). Respondenti, kteří na tuto otázku odpověděli naopak kladně (ano 16,5 % a spíše ano 29,6 %), uváděli jako poskytovatele edukačních materiálů metodický orgán či lektora na kurzech a seminářích (40 %).

Na základě odpovědí na otázku č. 14 bylo zjištěno, že při přípravě na zkoušku matrikáře či ZOZ respondenti nejčastěji využívají legislativu (96,5 %) a dále materiál od školitele (73,1 %). Komentáře a výklady k zákonům využívá 58,3 % respondentů a další odbornou literaturu uvedlo jen 25,2 % respondentů. Zajímavá je zde statistická významnost, která byla zjištěna v případě Distribuce podle praxe, kdy legislativu při přípravě využívá 100 % matrikářů jak s praxí do 5 let, tak také s praxí od 21 let a více.

Jak bylo zjištěno, při přípravě na svoji profesi matrikáři používají v převážné většině opět právní předpisy, které jsou pro agendu matrik nezbytné a dále v rámci vzdělávání materiály, které jim poskytuje školitel.

Výzkumná otázka č. 3: Na jakou problematiku je zaměřeno nejvíce vzdělávání matrikářů?

Na tuto otázku zjišťovala odpověď otázka č. 15. Na otázku většina respondentů odpověděla, že se účastní vzdělávání zaměřeného převážně na problematiku matrik (99,1 %). Více jak polovina respondentů uvedla, že jejich vzdělávání je zaměřeno na oblast vidimace

a legalizace (56,5 %). Možnost vzdělávání v oblasti státního občanství využívá pouze 26,1 % matrikářů. Jen malá část matrikářů využívá vzdělávání ke slavnostním a občanským obřadům (22,7 %). Byla zjištěna statistická významnost v případě Distribuce podle praxe, kdy bylo zjištěno, že vzdělávání na problematiku matrik volili respondenti s praxí jak do 16 let, tak i respondenti s praxí 21 a více let (100 %).

Problematika matrik je nejvíce zastoupenou v hodnocení respondentů a na tuto oblast je zaměřena většina vzdělávacích aktivit matrikářů. Jedná se o jejich základní agendu, která však zahrnuje řadu činností (zápisy do matrik, vydávání matričních dokladů, správní řízení ve věci jména a příjmení apod.).

Výzkumná otázka č. 4. Mají matrikáři zájem o další vzdělávání?

Na tuto otázku zjišťovala odpověď otázka č. 18 (viz. Obr. 15). Cílem otázky bylo zjistit, zda matrikáři potřebují doplnit znalosti v různých oblastech své činnosti a přivítali by další studium. Na tuto otázku se z celkového počtu 115 respondentů (100 %) většina (71,3 %) vyjádřila kladně.

Matrikáři tak mají zájem o další vzdělávání v oblastech své činnosti. Na oblasti, ve kterých potřebují matrikáři další vzdělávání, se zaměřila následující výzkumná otázka.

Výzkumná otázka č. 5: V jakých oblastech své činnosti pocítují matrikáři potřebu dalšího vzdělávání?

Na tuto otázku zjišťovala odpověď podotázka k otázce č. 18. Respondenti, kteří se vyjádřili kladně na otázku č. 18 (82 respondentů), pak nejčastěji uváděli potřebu dalšího vzdělávání v oblasti změny jména a příjmení (47,8 %), státního občanství (27 %) a zápisy do matričních knih (23,5 %). Zajímavá je statistická významnost, která byla zjištěna v případě Distribuce podle praxe i Distribuce podle vzdělání.

Matrikáři tedy pocítují nejvíce potřebu dalšího vzdělávání v oblastech, spadajících do základní matriční agendy. Tento fakt je ovlivněn zejména tím, že činnost matrik je řízena právními předpisy, které doznaly velkých změn v souvislosti s účinností nového občanského zákoníku, a proto je orientace na vzdělávání v této oblasti pochopitelná.

Na základě zjištěných výsledků je možné také provést krátké porovnání současného výzkumu v diplomové práci s výzkumem předešlým. Diplomová práce volně navazuje na moji bakalářskou práci, nazvanou „Matriky a matriční úřady jako zdroj demografických informací pro veřejnou správu,“ jejímž cílem bylo charakterizovat matriční úřady, pozici matrikáře, zhodnotit jaké údaje jsou zpracovávány matričními úřady, komu jsou data z činnosti matrik poskytována a dále ověřit současnou úroveň vzdělávání matrikářů, jejich kvalifikační předpoklady pro výkon jejich činnosti i motivaci k dalšímu vzdělávání.

Přestože je zaměření diplomové práce odlišné, několik otázek mělo obdobný charakter. Výzkumu, který byl proveden v roce 2013, se zúčastnilo 101 respondentů, matrikářů ze všech typů matričních úřadů v ČR. Podle pohlaví převažovaly ženy (95 %), převážná většina respondentů pracuje na pozici úředník (87 %). Podle typu úřadu největší zastoupení měli matrikáři z obcí s rozšířenou působností (39 %) a z obcí s pověřeným obecním úřadem (37 %). Podle praxe bylo nejvíce respondentů zastoupeno v rozmezí 11 – 15 a 21 – 25 let (18 %) a také 16 – 20 let (20 %).²²⁵

Výzkumu provedeného v roce 2015 se zúčastnilo 115 respondentů, také ze všech typů matričních úřadů v rámci ČR. Podle pohlaví opět převažovaly ženy matrikářky (92,2 %), nejvíce respondentů pracuje na pozici úředník (88,7 %) a nejčastěji uváděli respondenti praxi od 5 – 10 let (28,7 %) a 16 – 20 let (21,7 %). Podle typu úřadu byli opět nejvíce zastoupeni matrikáři z obcí s rozšířenou působností (38,3 %) a z obcí s pověřeným obecním úřadem (31,3 %). Metodologicky se jednalo o dotazníková šetření. V obou výzkumech bylo cílem analyzovat vzdělávací potřeby matrikářů.

Srovnání výzkumů lze provést u otázky, týkající se informací, které jsou matrikářům poskytovány pro jejich práci. V rámci výzkumu provedeného v roce 2013 bylo zjištěno, že většina respondentů (82 %) získává informace od svého nadřízeného metodického orgánu. Na základě výzkumu provedeného v roce 2015 respondenti jako zdroj získávání informací pro svoji činnost uvedli metodické pokyny v 91,3 %. Kromě legislativy, která je základním zdrojem informací, se tedy matrikáři řídí především metodickými pokyny, kterými je činnost matričních úřadů usměrňována.

---

²²⁵ PRUŠÁKOVÁ, Hana. *Matriky a matriční úřady jako zdroj demografických informací pro veřejnou správu*. Olomouc, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra antropologie a zdravotní vědy. Vedoucí práce Mgr. Petr Zemánek, Ph.D. s. 8 a 90.

Další srovnání bylo provedeno v otázce vzdělávání matrikářů, kdy ve výzkumu v roce 2013 matrikáři preferovali vzdělávání formou přednášky a školení (45 %). V současném výzkumu respondenti uvedli jako zdroj vzdělávacích materiálů, vedle pokynů metodických orgánů, lektory na kurzech a seminářích (40 %). Jedním z často využívaných způsobů vzdělávání matrikářů je tedy účast na vzdělávacích akcích v rámci průběžného vzdělávání.

Jako poslední bylo provedeno srovnání v otázce zájmu o prohlubování kvalifikace a potřeby dalšího vzdělávání matrikářů. Z velké většiny respondenti v roce 2013 uváděli, že mají zájem o prohlubování své kvalifikace (ano 74 % a spíše ano 16 %).²²⁶ V současném výzkumu se matrikáři vyjádřili obdobně, uvedli, že pocítují potřebu dalšího vzdělávání v jednotlivých oblastech své činnosti (71,3 %). Na základě tohoto srovnání lze tedy konstatovat, že matrikáři mají potřebu dalšího vzdělávání a doplňování svých znalostí a dovedností.

Oběma provedenými výzkumy bylo zjištěno, že ke své činnosti matrikáři využívají, vedle platné legislativy, především metodická usměrnění nadřízeného orgánu. Vzdělávání, kterého se účastní, jim poskytuje informace pro jejich činnost a upřednostňují vzdělávání na vzdělávacích akcích s osobní účastí. Potřeba dalšího vzdělávání je u matrikářů opodstatněná zejména z důvodů měnící se legislativy a také tím, že plní plán vzdělávání, který je pro ně sestavován.

---

²²⁶ PRUŠÁKOVÁ, Hana. *Matriky a matriční úřady jako zdroj demografických informací pro veřejnou správu*. Olomouc, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra antropologie a zdravotní vědy. Vedoucí práce Mgr. Petr Zemánek, Ph.D. s. 63 – 74.

ZÁVĚR

Hlavním cílem diplomové práce bylo ověřit, prostřednictvím kvantitativního dotazování technikou dotazníku, vzdělávací aspekt edukačního manuálu pro matrikáře z hlediska vzdělávání a také v rámci činnosti matrikářů. Vzhledem k rozsáhlému obsahu agendy matričních úřadů byl edukační manuál zpracován pro oblast zápisů do matričních knih a jejich technický způsob provádění, neboť tuto oblast lze charakterizovat jako jednu ze základních činností matrikáře.

Cílem teoretické části diplomové práce bylo vymezení problematiky zápisů do matričních knih a jejich provádění na základě nezbytné legislativy a odborné literatury a také posouzení využitelnosti těchto podkladů pro práci matrikáře.

Cílem praktické části diplomové práce bylo ověření vzdělávacího aspektu edukačního manuálu pro matrikáře a ověření zdrojů informací a vzdělávacích materiálů, které matrikáři mají k dispozici v rámci dalšího vzdělávání i běžné každodenní práce. Cílem bylo také ověřit potřebu vzdělávání matrikářů v dalších oblastech jejich činnosti. Praktická část práce uvádí výsledky dotazníkového šetření provedeného na matričních úřadech v rámci České republiky. Respondenty se stali matrikáři z jednotlivých typů obcí, s rozdílnou délkou praxe, s rozdílným stupněm vzdělání i rozdílným věkem a pohlavím. Díky dotazníkovému šetření bylo možné ověřit stanovené hypotézy, vztahující se k hlavnímu cíli práce a zodpovědět výzkumné otázky, které se vztahovaly k dílčím cílům práce.

Na základě zjištěných výsledků bylo prokázáno, že edukační manuál je vhodným podkladem pro vzdělávání matrikářů a také pro přípravu matrikářů ke zkoušce z odborné způsobilosti. Obsah edukačního manuálu je využitelný zejména pro činnosti matrikářů s kratší délkou praxe. Byly tak potvrzeny hypotézy, které byly stanoveny na základě hlavního cíle diplomové práce.

Dostatečně bylo odpovězeno i na výzkumné otázky. Byly naplněny také dílčí cíle práce. Bylo zjištěno, že matrikáři získávají potřebné informace pro svoji činnost převážně na základě usměrnění činnosti od metodického orgánu a dále z platné legislativy. V rámci dalšího vzdělávání získávají matrikáři informace účastí na kurzech a seminářích. Podkladem pro jejich vzdělávání jsou zejména metodické pokyny nadřízeného orgánu, platná legislativa a účast na vzdělávacích akcích, kde využívají materiál poskytnutý školitelem. Vzdělávání matrikářů je nejvíce zaměřeno na problematiku matrik, tedy oblast, která tvoří základní část jejich práce. Dále jsou vzdělávání

v problematice vidimace a legalizace, v menší míře pak v oblasti státního občanství, slavnostních a občanských obřadů. Sami matrikáři mají zájem o další vzdělávání a pocítují potřebu prohlubování svých znalostí v činnostech, jako je zejména oblast jména a příjmení, zápisy do matričních knih a vydávání matričních dokladů. Jejich potřeba vzdělávání v základních oblastech jejich činnosti je ovlivněna častými legislativními změnami.

Vzdělávání úředníků územních samosprávných celků je v současné době aktuální a diskutované téma a stává se jednou z priorit pro zkvalitnění fungování veřejné správy. Výkon matriční agendy je činností velmi zodpovědnou a náročnou na znalosti právních předpisů. Z toho ohledu lze říci, že průběžné vzdělávání je pro matrikáře nutností.

Diplomová práce může být zdrojem aktuálních informací z oblasti zápisů do matričních knih nejen pro matrikáře, ale také pro širokou veřejnost. Výsledky, týkající se vzdělávání matrikářů, se mohou stát podkladem pro realizaci samotného vzdělávání v této oblasti, jak ze strany zaměstnavatele, tak pro vzdělávací instituce, které vzdělávání organizují a poskytují.

SOUHRN

Matriční úřady vedou státní evidenci narození, uzavření manželství, vzniku registrovaného partnerství a úmrtí. Jednou ze základních činností matričních úřadů jsou zápisy do matričních knih. Tato agenda je upravena legislativou, která přesně stanoví rozsah zapisovaných údajů a jejich podobu. Stanoveny jsou podklady, na základě kterých jsou zápisy prováděny a zároveň údaje, které jsou do jednotlivých knih zapisovány.

Teoretická část diplomové práce obsahuje poznatky z oblasti zápisů do matričních knih a jejich technického provedení, které vyplývají ze zákona o matrikách a prováděcí vyhlášky v souvislosti s dalšími právními předpisy. Jako doplnění byla využita odborná literatura, která poskytuje komentář k legislativě a praktické informace zejména z oblasti technického způsobu provádění zápisů.

Praktická část práce je věnována výzkumu, do kterého byli zapojeni matrikáři ze všech typů matričních úřadů v ČR. Výsledky výzkumu ověřovaly vhodnost edukačního manuálu pro vzdělávání matrikářů i jejich praktickou činnost. Dále bylo ověřováno, kdo poskytuje matrikářům potřebné informace k jejich činnosti, jaké mají k dispozici vzdělávací materiály a zda mají potřebu dalšího vzdělávání, včetně oblastí jejich činnosti, ve kterých potřebují své vědomosti doplnit.

Klíčová slova

Matriční úřady, matriční knihy, zápisy do matričních knih, matriční události, matriční skutečnosti, dodatečné záznamy, jméno a příjmení, vzdělávání matrikářů.

SUMMARY

Registry offices keep state registration of birth, marriages, creation of registered partnership and deaths. One of the basic activities of registry offices are entries to registry books. This agenda is regulated by legislativ, which exactly establish range of written records and their form. Also are established basis, based on which are entries done and records, which are written to the each book.

Theoretical part of thesis contains knowledge from region of records to the registry books and their technical rendering, which comes from registry law and implementing notice in context with other law regulations. In addition was used scholarly literature, which provides comments to legislation and practical informations, especially from area of technical ways of writing records.

Practical part of this thesis is dedicated to research, in which were involved registrars from all type of registry offices in CZ. Results of the research verified suitability of educatioal manual for education of registrars, even their practical activities. Also was verified, who provides needed informationas to registrars for their activities, which educational materials are available for them and if they have need to more education, involving area of their activities they need to fill in.

Key words

Registry offices, registry books, entries to registry books, registry events, registry realities, additional records, name and surname, education of registrars.

REFERENČNÍ SEZNAM

Seznam použité literatury

1. BARTÍK, Václav a Eva JANEČKOVÁ. *Ochrana osobních údajů v aplikační praxi (vybrané problémy)*. Praha: Linde, 2009. 259 s. ISBN 978-80-7201-740-9.
2. BARTÍK, Václav a Eva JANEČKOVÁ. *Zpracování osobních údajů obcemi. Vybrané problémy*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013. 184 s. ISBN 978-80-7357-962-3.
3. BEDNAŘÍKOVÁ, Iveta. *Kapitoly z andragogiky 2*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2006. 80 s. ISBN 80-244-1193-8.
4. BEZOUŠKA, Petr a Lucie PIECHOWICZOVÁ. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny*. Olomouc: ANAG, 2013. 375 s. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7263-819-2.
5. BOLFÍKOVÁ, Eva. Hodnotenie efektívnosti vzdelávania vo verejnej správe - empirická analýza hodnotenia vzdelávacích kurzov účastníkmi. *Sociálne a politické analýzy*. Košice: UPJŠ v Košiciach, FVS, Katedra sociálnych vied, 2007, **1(2)**: 77 – 96. ISSN 1337 5555.
6. BRŮNA, Miroslav. *Veřejná správa: (se zaměřením na obce a kraje)*. 2. vydání. Praha: Institut pro místní správu Praha, 2006. 88 s. ISBN 80-86976-09-2.
7. ČECHAL, Vladimír. Profesní příprava a vzdělávání pracovníků veřejné správy. In: *Vzdělávání úředníků ve veřejné správě: Sborník příspěvků VII. konference k problematice vzdělávání ve veřejné správě*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005, s. 14 – 21. ISBN 80-244-1142-3.
8. ČESKO. Zákon č. 312 ze dne 13. června 2002, o úřednicích územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
9. ČESKO. Vyhláška č. 297 ze dne 5. září 2012, o náležitostech Listu o prohlídce zemřelého, způsobu jeho vyplňování a předávání místům určení, a o náležitostech hlášení ukončení těhotenství porodem mrtvého dítěte, o úmrtí dítěte a hlášení o úmrtí matky (vyhláška o Listu o prohlídce zemřelého), ve znění pozdějších předpisů.
10. ČESKO. Vyhláška č. 32 ze dne 12. února 1969, o Vídeňské úmluvě o konzulárních stycích, ve znění pozdějších předpisů.
11. ČESKO. Vyhláška č. 512 ze dne 28. listopadu 2002, o zvláštní odborné způsobilosti úředníků územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů.

12. ČESKO. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 207 ze dne 8. června 2001, kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
13. ČESKO. Zákon č. 101 ze dne 4. dubna 2000, o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
14. ČESKO. Zákon č. 106 ze dne 11. května 1999, o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.
15. ČESKO. Zákon č. 128 ze dne 12. dubna 2000, o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
16. ČESKO. Zákon č. 129 ze dne 12. dubna 2000, o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
17. ČESKO. Zákon č. 131 ze dne 13. dubna 2000, o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.
18. ČESKO. Zákon č. 133 ze dne 12. dubna 2000, o evidenci obyvatel a rodných čísel a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
19. ČESKO. Zákon č. 292 ze dne 12. září 2013, o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.
20. ČESKO. Zákon č. 3 ze dne 27. listopadu 2002, o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
21. ČESKO. Zákon č. 301 ze dne 2. srpna 2000, o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění ozděních předpisů.
22. ČESKO. Zákon č. 372 ze dne 6. listopadu 2011, o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů.
23. ČESKO. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 47 ze dne 7. března 2001, Evropská úmluva o právním postavení dětí narozených mimo manželství (překlad), ve znění pozdějších předpisů.
24. ČESKO. Zákon č. 500 ze dne 24. června 2004, správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
25. ČESKO. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012, občanský zákoník.
26. ČESKO. Zákon č. 91 ze dne 25. ledna 2012, o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů.

27. ČESKO. Zákon č. 94 ze dne 4. prosince 1963, o rodině, ve znění pozdějších předpisů.
28. ČESKO. Zákon České národní rady č. 200 ze dne 17. května 1990, o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.
29. DAUBNEROVÁ, Alena. *Matriční činnost po účinnosti nového občanského zákoníku*. Praktická právní příručka. Praha: Linde, 2013. 176 s. ISBN 978-80-7201-930-4.
30. Eingetragene Lebenspartnerschaft. *Rechtsanwälte: Nicolai Treiber & Wolfgang Wehr* [online]. Nürnberg: Treiber & Wehr Rechtsanwälte, 2015 [cit. 2015-11-01]. Dostupné z: <http://www.treiber-wehr.de/eingetragene-lebenspartnerschaft.php>
31. Familien-Wegweiser.de: Adoption. *Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend* [online]. Berlin: Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend, Mai 2012 [cit. 2015-11-01]. Dostupné z: <http://www.familien-wegweiser.de/wegweiser/stichwortverzeichnis,did=101234.html>
32. FERRAROVÁ, Eva. Kvalita v procesu vzdělávání. In: *Vzdělávání úředníků ve veřejné správě: Sborník příspěvků VII. konference k problematice vzdělávání ve veřejné správě*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005, s. 28 – 36. ISBN 80-244-1142-3.
33. FIKAR, Miroslav a kol. *Výskum potrieb a možností online vzdelávania verejnej správy v stredoeurópskom kontexte a príručka pre lektorov Moodle 2*. Bratislava: FSEV UK v Bratislave, 2012. 357 s. ISBN 978-80-970360-3-4.
34. GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výskumu*. 4. rozšírené vydanie. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2008. 269 s. ISBN 978-80-223-2391-8.
35. GRONWALDTOVÁ WAGNEROVÁ, Petra a Jitka MORÁVKOVÁ. *Statusové věci občanů: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 31. 12. 2008*. Praha: ASPI, 2009. 564 s. Meritum (ASPI). ISBN 978-80-7357-447-5.
36. HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8.
37. HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách, jménu a příjmení s poznámkami a souvisejícími předpisy*. Praha: IFEC, 2002. 696 s. ISBN 80-86412-19-9.
38. HERBOCZKOVÁ, Jana. Rodinné a manželské vztahy – mezinárodní pravomoc, uznání a výkon rozhodnutí. *Evropské mezinárodní právo soukromé: Katedra mezinárodního práva, Právníká fakulta, MU* [online]. 2009 [cit. 2015-10-30]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/praf/js09/mps/web/pages/10.html>

39. HRONÍK, František. *Rozvoj a vzdělávání pracovníků. Vedení lidí v praxi*. Praha: Grada, 2007. 240 s. ISBN 978-80-247-1457-8.
40. HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Zákon o rodině. Zákon o registrovaném partnerství*. Komentář. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 566 s. ISBN 978-80-7400-061-4.
41. HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975)*. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014. 1380 s. ISBN 978-80-7400-503-9.
42. HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Rodinné právo*. Praha: C. H. Beck, 2015. 366 s. ISBN 978-80-7400-552-7.
43. CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada, 2007. 256 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
44. Institut pro veřejnou správu Praha. *Příprava k ověření zvláštní odborné způsobilosti při správě matrik a státního občanství* [online]. 2013 [cit. 2015-10-30]. Dostupné z: <http://www.institutpraha.cz/nabidka-kurzu/kurz-67>
45. JEŽKOVÁ, Jaroslava. *Matrika v praxi*. Liberec: AZ KORT, 2012. 250 s.
46. KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* 5. vydání, přepracované a doplněné. Praha: Academia, 2010. 784 s. ISBN 978-80-200-1888-5.
47. KNAPPOVÁ, Miloslava. *Naše a cizí příjmení v současné češtině*. Liberec: TAX AZ KORT, 2002. 256 s. ISBN 80-238-8173-6.
48. KOPECKÝ, Jakub. *Přechylování příjmení v češtině jako případ jazykového managementu. Slovo a slovesnost*. [cit. 2015-10-31]. ISSN 00377031. Dostupné také z: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=b4891106-d667-416c-a668-460b3f97c901%40sessionmgr115&hid=106>
49. LEŠTINSKÁ, Vlasta, Olga VIDLÁKOVÁ, Jan ŠELEŠOVSKÝ a David ŠPAČEK. *Personalistika ve veřejné správě (manuál pro personalisty územních samosprávných celků)*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko – správní fakulta, 2006. 180 s. ISBN 80-210-3984-1.
50. Matriky: Metodika na úseku matrik. *Ministerstvo vnitra České republiky: Moderní úřad* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2014, 22. 07. 2014 [cit. 2015-10-11]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/metodika-na-useku-matrik.aspx>

51. Matriční úřady. *Český statistický úřad: Databáze, registry* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2014, 18. 03. 2014 [cit. 2015-12-27]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/rso/matricni_urady
52. MATULČÍKOVÁ, Marta. *Vzdelávanie a kariéra*. Bratislava: Ekonóm, 2012. 255 s. ISBN 978-80-225-3472-7.
53. MOTEJL, Otakar a Miloš VALÁŠEK. *Matriční úřady*. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv. 2008. 134 s. Stanoviska (Kancelář veřejného ochránce práv). ISBN 978-80-254-3404-8.
54. Nařízení Rady (ES) č. 1347 ze dne 29. 05. 2000, o pravomoci a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti obou manželů k dětem (Brusel II).
55. Nařízení Rady (ES) č. 2201 ze dne 27. 11. 2003, o pravomoci a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení Nařízení Rady (ES) č. 1347/2000 (Brusel II bis).
56. NOVOTNÁ, Věra. Dlouholeté zkušenosti ze vzdělávání úředníků územních samosprávných celků. In: *Vzdělávání úředníků ve veřejné správě: Sborník příspěvků VII. konference k problematice vzdělávání ve veřejné správě*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005, s. 88 – 93. ISBN 80-244-1142-3.
57. NOVOTNÝ, Petr, Jitka IVIČIČOVÁ, Ivana SYRŮČKOVÁ a Pavlína VONDRÁČKOVÁ. *Nový občanský zákoník: Rodinné právo*. Praha: Grada, 2014. 194 s. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-247-5167-2.
58. Odbor všeobecné správy. *Ministerstvo vnitra české republiky: Efektivní veřejná správa* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2015 [cit. 2015-11-23]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/odbory-odbor-vseobecne-spravy.aspx>
59. PAVLÍK, Zdeněk a Květa KALIBOVÁ. *Mnohojazyčný demografický slovník: Český svazek*. 2. vydání. Praha: Česká demografická společnost, 2005. 184 s. ISBN 80-239-4864-4.
60. PAVLŮSKOVÁ, Pavla. *Preference forem a metod vzdělávání úředníků veřejné správy*. Zlín, 2014. Dostupné také z: <http://digilib.k.utb.cz/handle/10563/28763>. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií, Ústav pedagogických věd. Vedoucí práce Jan Kalenda.

61. PAWELSKI, James G., Ellen C. PERRIN a Jane M. FOY et al. The effects of marriage, civil union, and domestic partnership laws on the health and well-being of children. In: *Pediatrics* [online]. July 2006 [cit. 2015-11-14]. Dostupné z: <http://pediatrics.aappublications.org/content/118/1/349.full>
62. PĚLUCHA, Martin a Oto POTLUKA. Výsledky projektu Phare "Všeobecný vzdělávací systém pro úředníky územních samosprávných celků". In: *Vzdělávání úředníků ve veřejné správě: Sborník příspěvků VII. konference k problematice vzdělávání ve veřejné správě*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005, s. 94 – 101. ISBN 80-244-1142-3.
63. PETERKOVÁ, Kamila. K osvojení zletilého. *Epravo* [online]. Praha: epravo.cz, a. s. 1999 – 2015, 16. 09. 2015 [cit. 2015-11-01]. ISSN 1213-189X. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-osvojeni-zletileho-98783.html>
64. PETERKOVÁ, Kamila. K problematice popření otcovství dle nového občanského zákoníku. *Epravo* [online]. Praha: epravo.cz, a.s. 1999 – 2015, 13. 05. 2015 [cit. 2015-11-01]. ISSN 1213-189X. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-problematice-popreni-otcovstvi-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku-97695.html>
65. PODHOLA, Jan. Matriky. *Genea: Genealogické stránky* [online]. Genea, 2012 [cit. 2015-10-25]. Dostupné z: <http://www.genea.cz/informace/badani-v-archivu/matriky/>
66. Poslanecká sněmovna PČR. Vláda ČR. *Důvodová zpráva ze dne 17. dubna 2013*. In ASPI Wolters Kluwer ČR.
67. PRUŠÁKOVÁ, Hana. *Matriky a matriční úřady jako zdroj demografických informací pro veřejnou správu*. Olomouc, 2014. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra antropologie a zdravotní vědy. Vedoucí práce Mgr. Petr Zemánek, Ph.D.
68. RIGA, Peter J. Same-sex Marriage: Who decides? Legislatures, courts, natural law? *The Priest*. [online] April 2015, vol. 71, iss.4. s. 22 – 24. [cit. 2015-10-24]. ISSN 00328200. Dostupné z: <http://web.a.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=e7068886-8cf8-42a1-862a-bc4c75990c07%40sessionmgr4003&hid=4104>

69. SHARON, Marcus. Genealogie manželství: The Genealogy of Marriage. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., 2009, **2009**(4): 671 – 706. [cit. 2015-10-31]. ISSN 00380288. Dostupné také z: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=6&sid=b4891106-d667-416c-a668-460b3f97c901%40sessionmgr115&hid=106>
70. SLÁDEČEK, Vladimír. Obecné správní právo. Praha: ASPI, 2004. 380 s. ISBN 80-7357-060-2.
71. VANDERSTOEP, Scott W. a Deirdre D. JOHNSTON. *Research Methods for Everyday Life. Blending Qualitative and Quantitative Approaches*. San Francisco, CA: Jossey-Bass, 2009. 330 p. ISBN 978-0-470-34353-1.
72. ZVÁROVÁ, Jana. *Základy statistiky pro biomedicínské obory* [online]. Praha: Karolinum, 2002. [cit. 2016-01-15]. ISBN 80-718-4786-0. Dostupné také z: <http://new.euromise.org/czech/tajne/ucebnice/html/html/statist.html>

Seznam použitých symbolů a zkratek

%	procento
§	paragraf
apod.	a podobně
cit.	citováno
č.	číslo
čl.	článek
ČSFR	Česká a Slovenská Federativní republika
ČR	Česká republika
ČSN	česká technická norma
ES	Evropské společenství
g/m ²	gram na metr čtvereční
ISEO	Informační systém evidence obyvatel
Kč	Koruna česká
kol.	kolektiv
např.	například
obr.	obrázek
odst.	odstavec
písm.	písmeno
roč.	ročník
s.	strana
Sb.	sbírky
SR	Slovenská republika
tj.	to je
tzn.	to znamená
tzv.	tak zvaný
ust.	ustanovení
vyd.	vydání
ZOZ	zvláštní odborná způsobilost

Seznam obrázků

Obrázek 1: Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 1.....	84
Obrázek 2: Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 2.....	85
Obrázek 3: Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 3.....	87
Obrázek 4: Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 4.....	91
Obrázek 5: Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 6.....	92
Obrázek 6: Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 7.....	95
Obrázek 7: Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 8.....	96
Obrázek 8: Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 9.....	97
Obrázek 9: Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 10.....	102
Obrázek 10: Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 11.....	103
Obrázek 11: Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 12.....	104
Obrázek 12: Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 13.....	105
Obrázek 13: Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 16.....	111
Obrázek 14: Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 17.....	112
Obrázek 15: Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 18.....	113
Obrázek 16: Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 19.....	116
Obrázek 17: Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 20.....	117
Obrázek 18: Grafické znázornění vyhodnocení otázky č. 21.....	118

Seznam příloh

- Příloha 1: Edukační manuál pro pracovníky matričních úřadů
- Příloha 2: Průvodní dopis k dotazníku
- Příloha 3: Dotazník
- Příloha 4: Ukázka vyplněného dotazníku
- Příloha 5: Hlášení o narození
- Příloha 6: Dotazník k uzavření manželství
- Příloha 7: List o prohlídce zemřelého část A
- Příloha 8: Zápis narození – porod doma
- Příloha 9: Zápis narození – přiznání otcovství
- Příloha 10: Zápis narození – vícečetný porod
- Příloha 11: Zápis narození nalezeného dítěte – babybox
- Příloha 12: Zápis narození – matka požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem
- Příloha 13: Zápis manželství – sňatek v zastoupení
- Příloha 14: Zápis úmrtí – nezjištěné datum úmrtí a dodatečný záznam o určení data úmrtí
- Příloha 15: Zápis úmrtí – nezjištěna totožnost a dodatečný záznam o ztotožnění

Příloha 1: Edukační manuál pro pracovníky matričních úřadů

Zápisy do matričních knih

Edukační manuál pro pracovníky matričních úřadů

2015

Obsah

1 Zápisy do matričních knih	3
1.1 Zápis narození	3
1.2 Zápis manželství.....	5
1.3 Zápis partnerství.....	6
1.4 Zápis úmrtí	6
2 Provádění zápisů	7

1 Zápisy do matričních knih

Matričními knihami jsou kniha narození, kniha úmrtí, kniha registrovaného partnerství a kniha manželství. Zápisy jsou prováděny podle právní úpravy platné v době, kdy k matriční události či skutečnosti došlo.

K zápisu matriční události je příslušný matriční úřad, v jehož obvodu k matriční události došlo (ust. § 10 – 13a zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon o matrikách“).

K zápisu narození a úmrtí je příslušný matriční úřad, v jehož správním obvodu se fyzická osoba narodila nebo zemřela. Nejistí-li se, kde došlo k narození nebo úmrtí – zápis provede matriční úřad, v jehož správním obvodu byla narozená nebo zemřelá osoba nalezena.

Narození nebo úmrtí osoby v dopravním prostředku – zápis provede matriční úřad, v jehož správním obvodu došlo k vyložení osoby z dopravního prostředku.

K provedení zápisu rozhodnutí soudu o prohlášení fyzické osoby za mrtvou je příslušný pouze Úřad městské části Praha 1.

K zápisu uzavření manželství je příslušný matriční úřad, v jehož správním obvodu došlo k uzavření manželství (matrikář zvláštní matriky musí před zápisem ověřit, zda k uzavření manželství skutečně došlo, tzn. posoudit i podle Vídeňské úmluvy o konzulárních stycích a konzulárních úmluv, kterými je Česká republika vázána).

K zápisu partnerství je příslušný registrující matriční úřad.

Matriční úřad vede matriční knihy pro každou obec, město, městskou část, městský obvod a území vojenského újezdu samostatně. Registrující matriční úřad vede jednu knihu pro svůj správní obvod.

1.1 Zápis narození

(ust. § 14 – 19 zákona o matrikách, ust. § 17 – 20 prováděcí vyhlášky)

Narození dítěte, k němuž došlo v ČR, se zapisuje na základě:

- písemného hlášení o narození živého nebo mrtvého dítěte, které vystaví poskytovatel zdravotních služeb, v jehož zařízení byl porod ukončen nebo narození oznámí lékař, který jako první poskytl při porodu nebo po porodu zdravotní služby,
- ústního oznámení jednoho z rodičů o narození dítěte,
- oznámení fyzické osoby, která se o narození dítěte dozvěděla,

- zprávy poskytovatele zdravotních služeb, v němž byl porod ukončen, pokud matka požádala o utajení své osoby,
- výsledů šetření orgánů policie a zprávy lékaře, jde-li o zápis dítěte nezjištěné totožnosti,
- dalších dokladů, potřebných k provedení zápisu:
  - ✓ *za trvání manželství*: oddací list rodičů; souhlasné prohlášení rodičů o jménu, případně jménech dítěte; souhlasné prohlášení rodičů o příjmení dítěte; pokud tento údaj není patrný z oddacího listu; občanský průkaz (cestovní doklad, povolení k pobytu),
  - ✓ *mimo manželství, kdy otec dítěte není znám*: prohlášení o jménu, příp. jménech; rodný list matky; pravomocný rozsudek o rozvodu, pokud je rozvedená nebo úmrtní list manžela, pokud je vdova; občanský průkaz (cestovní doklad, povolení k pobytu),
  - ✓ *mimo manželství, bylo-li určeno k dítěti otcovství nebo při umělém oplodnění*: souhlasné prohlášení rodičů o jménu, příp. o jménech; souhlasné prohlášení o určení otcovství nebo písemný souhlas muže, který dal k umělému oplodnění s potvrzením poskytovatele zdravotních služeb; rozhodnutí soudu o určení otcovství; rodný list matky a otce dítěte; rozsudek o rozvodu nebo úmrtní list manžela, občanský průkaz (cestovní doklad, povolení k pobytu).

Narození dítěte, k němuž došlo mimo území ČR, se zapisuje na základě:

- žádosti fyzické osoby učiněné u zastupitelského úřadu nebo u kteréhokoli matričního úřadu či přímo u zvláštní matriky v Brně s připojením cizozemského rodného listu nebo obdobného dokladu osvědčující narození dítěte, dokladu o tom že je dítě státním občanem ČR a další potřebné doklady. Cizozemské doklady musí být přeloženy do českého jazyka a opatřeny potřebnými ověřeními nebo
- z úřední povinnosti (nejčastěji při výměně matrik).

Zapísované údaje do matriční knihy narození:

- jméno, případně jména a příjmení dítěte,
- den, měsíc a rok narození dítěte,
- rodné číslo, místo narození a pohlaví dítěte,
- jméno, případně jména, příjmení, případně rodná příjmení, data a místa narození, rodná čísla, státní občanství a místo trvalého pobytu rodičů,
- datum zápisu a podpis matrikáře.

Zápis nelze provést, nedohodnou-li se rodiče na jméno do 1 měsíce od narození dítěte nebo neurčí jméno do 1 měsíce dítěti nebo určí-li jméno, které však nelze do knihy narození zapsat nebo pokud nejsou rodiče známi.

Zápis mrtvě narozeného dítěte se provádí pouze do knihy narození, dítěti se nově přiděluje rodné číslo a do oddílu „Záznamy a opravy před podpisem“ se vyznačí, že jde o dítě mrtvě narozené.

Zápis utajeného porodu je proveden na základě zprávy poskytovatele zdravotních služeb, v jehož zařízení byl porod ukončen, přičemž identifikační údaje rodičů se nezapisují.

Zápisy vícečetného porodu se provádí v časovém pořadí narození dětí a do oddílu „Záznamy a opravy před podpisem“ se vyznačí, pod kterým pořadovým číslem je veden zápis sourozence.

Zápis dítěte nezjištěné totožnosti se provádí po ověření, zda nebyl dosud proveden na základě výsledků šetření policie a zprávy lékaře obsahující sdělení o pohlaví a pravděpodobném datu narození dítěte. V oddíle „Záznamy a opravy před podpisem“ se uvede čas, místo a okolnosti, za kterých bylo dítě nalezeno a případně další okolnosti k totožnosti, včetně pravděpodobného věku (např. baby box).

1.2 Zápis manželství

(ust. § 20 zákona o matrikách, ust. § 21 prováděcí vyhlášky)

Uzavření manželství (jak občanský, tak církevní sňatek) se zapisuje do svazku příslušné matriční knihy, bylo-li uzavřeno v ČR, na základě Protokolu o uzavření manželství.

Zapisované údaje:

- jméno, případně jména, příjmení, případně rodné příjmení, den, měsíc, rok a místo narození, rodná čísla, státní občanství a osobní stav manželů,
- den, měsíc, rok a místo uzavření manželství,
- jména, příjmení, rodná příjmení, den, měsíc, rok a místo narození rodičů manželů,
- dohoda manželů o příjmení a dohoda o příjmení dětí v ženském i mužském tvaru,
- jména, příjmení a rodná čísla svědků,
- datum a podpis matrikáře.

1.3 Zápis partnerství

(ust. § 20a zákona o matrikách, ust. § 21a prováděcí vyhlášky)

Partnerství se do svazku matriční knihy zapíše na základě Protokolu o vstupu do registrovaného partnerství. Podkladem je dotazník k uzavření partnerství.

Zapisované údaje jsou v rozsahu obdobném jako v případě uzavření manželství:

- jméno, případně jména, příjmení, případně rodná příjmení partnerů, den, měsíc rok a místo narození, rodná čísla, osobní stav a státní občanství partnerů,
- den, měsíc, rok a místo prohlášení o vstupu do partnerství,
- jméno, příjmení, den, měsíc, rok a místo narození rodičů partnerů,
- datum zápisu a podpis matrikáře.

1.4 Zápis úmrtí

(ust. § 21 a 22 zákona o matrikách, ust. § 22 a 23 prováděcí vyhlášky)

Zápis se provede na základě:

- listu o prohlídce zemřelého - část pro matriku nebo
- rozsudku soudu, byla-li nalezena mrtvola fyzické osoby nebo v případě, kdy je osoba prohlášena za mrtvou.

Zapisované údaje do knihy úmrtí:

- den, měsíc, rok a místo úmrtí,
- jméno, případně jména, příjmení, případně rodné příjmení, den, měsíc, rok a místo narození, rodné číslo, osobní stav, pohlaví, státní občanství, místo trvalého pobytu zemřelého,
- jméno, případně jména, příjmení, případně rodné příjmení, rodné číslo žijícího manžela, partnera,
- datum zápisu a podpis matrikáře.

Zápis úmrtí osoby nezjištěné totožnosti – v oddíle „Záznamy a opravy před podpisem“ se uvede čas, místo a okolnosti, za kterých osoba byla nalezena, popis oděvu a jiných předmětů majících vztah ke zjištění totožnosti osoby, případně zvláštní tělesné znaky i pravděpodobný věk.

2 Provádění zápisů

Technický způsob vedení matričních knih upravuje ust. § 3 – 16 prováděcího předpisu Vyhláška Ministerstva vnitra č. 207/2001 Sb., která provádí zákon o matrikách.

Zápis do matriční knihy **provádí matrikář vlastnoručně dokumentním inkoustem v sídle matričního úřadu**. Výjimku místa zápisu může povolit příslušný úřad s rozšířenou působností nebo krajský úřad. K zápisu lze použít také nové pomůcky, pokud dodavatel doloží certifikát o shodě vlastností prostředku s normou ISO 14145-2 nebo ČSN ISO 11798 (např. psací prostředky Centropen Dokument 2635 nebo 2631 atd.) Písmo musí být čitelné a úhledné.

Současně se matriční události, skutečnosti, změny a opravy vedou **pomocí výpočetní techniky**. Zápis je realizován až po uzavření zápisu prováděného ručně. **Při rozdílu mezi zápisem rukopisným a v elektronické podobě** se vychází ze zápisu psaného rukopisně.

Vzhledem k charakteru údajů je třeba svazky matričních knih i výpočetní techniku zabezpečit (přístup jen oprávněným osobám, ochrana před odcizením, zničením či zneužitím).

Oddíl, který nelze vyplnit pro objektivní neexistenci údajů v době provádění zápisu, se proškrtne vodorovnou čarou. Nevyplněná část oddílu „Záznamy a opravy před podpisem“ se proškrtne čarou napříč. **Nelze proškrtnout** oddíl „Dodatečné záznamy a opravy“. Místo údajů, které se matrikáři nepodařilo zjistit do uzavření zápisu, se v příslušných oddílech matričního listu uvede slovo „nezjištěno“.

Do matričních knih se zapisují matriční události, ke kterým došlo **v témže kalendářním roce** (výjimka jsou matriční knihy zvláštní matriky – zde se provádí zápisy v pořadí, jak přijdou žádosti o zápis). V zápisech matričních událostí v následujících letech se pokračuje, pokud není popsán celý svazek matriční knihy. Za posledním zápisem kalendářního roku musí být vynechán přiměřený počet listů pro dodatečné zápisy. Každý ročník je číslován samostatně a v záhlaví matričního listu prvního zápisu v roce se uvádí označení roku. Naopak bude-li svazek matriční knihy popsán před skončením kalendářního roku, použije se svazek další, kdy se v číslování zápisů pokračuje a svazky matriční knihy následující za sebou se označí postupně arabským číslem.

Vynechání matričního listu – matrikář proškrtne prázdný list čarou napříč a označí jej doložkou „omylem vynecháno“ a připojí svůj podpis a datum.

Zrušení zápisu – chybný zápis se zruší přeškrtnutím čarou napříč a v oddíle „Dodatečné záznamy a opravy“ se poznamená, že zápis je zrušen spolu s uvedením důvodu.

Pořadové číslo tohoto zápisu se považuje také za zrušené (neúčinné) a v případě, že po něm nenásleduje další zápis, použije se pro další zápis.

Data v zápisech se uvádí v pořadí den, měsíc a rok arabskými číslicemi - den 01 až 31 a měsíc 01 až 12.

Zkratky v zápisu lze užívat jen v případě, jsou-li běžné a není to na závalu úplnosti a jasnosti zápisu. Nelze použít zkratku při uvádění jména, příjmení, rodinného stavu a názvu obcí. Zkratky jsou užívány například v případě zápisu pohlaví muž – M, žena F.

Matrikář podepisuje každý zápis, dodatečný zápis, dodatečný záznam i opravu zápisu a podpis matrikáře musí odpovídat podpisovému vzoru matrikáře. Ke každému zápisu připojí datum.

Dodatečným zápisem se rozumí údaje o narození, úmrtí, vzniku partnerství nebo uzavření manželství mimo časovou posloupnost událostí uvedených v matriční knize. Provádí se v ročníku matriční knihy, ve kterém matriční skutečnost nastala a v podobě, která je v souladu s právními předpisy té doby.

Nelze-li pro nedostatek místa záznam v takové knize provést, provede se do

- matriční knihy na konci ročníku 1949, pokud matriční událost nastala před 1. 1. 1950 nebo
- do matriční knihy nejbližšího následujícího ročníku.

Dodatečný zápis je prováděn na základě veřejných listin nebo z úřední povinnosti.

Dodatečný záznam se provádí u zápisu, ke kterému náleží. Jde o zapsání matričních skutečností po uzavření zápisu. Zápis může být proveden na základě rozhodnutí soudů nebo správních orgánů působících v ČR, tak i cizích států.

Je-li příslušný oddíl již zaplněn, lze pro další záznamy vlepít ke středu matriční knihy u příslušného zápisu nepřesahující list papíru a opatřit jej ve dvou místech, kde byl přilepen, otiskem úředního razítka matričního úřadu tak, aby část otisku razítka byla otištěna do matriční knihy, na vlepěném listu se uvede: Dodatek k zápisu (narození, úmrtí, manželství, vzniku partnerství), číslo matriční knihy a uvedení svazku matriční knihy.

Zápisy matričních skutečností jsou zapisovány do oddílu „Záznamy a opravy před podpisem“, není-li zápis uzavřen nebo do oddílu „Dodatečné záznamy a opravy“, je-li již zápis uzavřen.

Kromě již uvedených skutečností se jedná např. o popření otcovství, osvojení, rozvod manželství, zánik partnerství, změnu pohlaví, změnu jména, příjmení, sňatek rodičů apod.

Opravy zápisu jsou prováděny na základě veřejných listin do oddílu „Záznamy a opravy před podpisem“ v případě neuzavřeného zápisu nebo „Dodatečné záznamy a opravy“, je-li zápis již uzavřen.

Chybné a nesprávné údaje zjištěné v zápise matrikář podtečkuje nebo podčárkuje a uvede správné údaje do příslušného oddílu. **Nelze** odstraňovat chyby vymazáváním, použitím chemických prostředků apod. s výjimkou chybně uvedeného pořadového čísla, které se opraví přeškrtnutím chybného čísla tak, aby zůstal zápis čitelný, nad něj se uvede číslo správné.

Na konci každého svazku matriční knihy se vede **rejstřík**. Zápis matriční události se vyznačí s odkazem na číslo matričního listu. Pokud má matriční kniha více svazků pro matriční události v témže kalendářním roce, může být veden **společný rejstřík v prvním svazku**.

Do rejstříku se zapisují příjmení a jména do dvou sloupců, do levého mužů a do pravého žen. V případě manželství se zapisují do rejstříku jak podle příjmení muže, tak podle příjmení ženy. Při změně jména se v rejstříku vyznačí změna novým zápisem. Chybný nebo nesprávný údaj se opraví přeškrtnutím a nadepsáním správného údaje či čísla.

Použitá literatura:

1. HENYCH, Václav. *Zákon o matrikách s komentářem*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. 2015. 349 s. ISBN 978-80-7380-525-8.
2. JEŽKOVÁ, Jaroslava. *Matrika v praxi*. Liberec: AZ KORT, 2012. 250 s.
3. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
4. Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Příloha 2: Průvodní dopis k dotazníku

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta - Katedra antropologie a zdravotní vědy
Žižkovo náměstí 5, 771 40 Olomouc

Vážená paní matrikářko, vážený pane matrikáři,

jsem studentkou Univerzity Palackého v Olomouci, Pedagogické fakulty a chtěla bych Vás požádat o spolupráci při výzkumu vzdělávacích potřeb matrikářů.

Dovolte mi, abych Vám představila stručný edukační manuál z oblasti zápisů do matričních knih, který jsem zpracovala pro výzkumné šetření. Zároveň bych Vás chtěla požádat o vyplnění dotazníku, který bude sloužit pro zpracování výzkumné části mé diplomové práce na téma: „Vzdělávací aspekt edukačního manuálu pro pracovníky matričních úřadů.“

Po seznámení se s edukačním manuálem Vámi zvolené odpovědi v dotazníku zvýrazněte tučným písmem.

Dotazník je zcela anonymní, zjištěné údaje jsou důvěrné a jeho výsledky budou sloužit pouze pro účely výzkumu. Vyplněný dotazník, prosím, zašlete na e-mailovou adresu níže uvedenou.

Předem děkuji za Vaši vstřícnost a čas, který jste mi věnovali i za upřímnost při zodpovídání otázek. V případě jakýchkoli dotazů k edukačnímu manuálu či dotazníku mne neváhejte kontaktovat.

Bc. Hana Prušáková

prusakovah@seznam.cz

tel.: 775 143 955

Příloha 3: Dotazník

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta - Katedra antropologie a zdravotní vědy
Žižkovo náměstí 5, 771 40 Olomouc

DOTAZNÍK

1. Jste zaměstnancem matričního úřadu:

- a) obce
- b) obce s pověřeným obecním úřadem
- c) obce s rozšířenou působností
- d) krajského úřadu

2. Pracujete na pozici:

- a) úředníka
- b) vedoucího úředníka

3. Délka Vaší praxe na matričním úřadu:

- a) méně než 5 let
- b) 5 – 10 let
- c) 11 – 15 let
- d) 16 – 20 let
- e) 21 – 25 let
- f) více jak 25 let

4. Ve své pracovní náplni máte:

- a) komplexní agendu matrik
- b) část agendy: i. matrika narození
ii. matrika úmrtí
iii. matrika manželství
iv. matrika partnerství

5. Informace pro svoji činnost čerpáte především (možnost více správných odpovědí):

- a) z platné legislativy
- b) na základě metodických pokynů
- c) na kurzech a školeních
- d) z odborné literatury
- e) jinak: .....

6. Jak hodnotíte přiložený edukační manuál po stránce obsahové?

- a) srozumitelný
- b) spíše srozumitelný
- c) nevím
- d) spíše nesrozumitelný
- e) nesrozumitelný

7. Která část edukačního manuálu Vás více zaujala?

- a) zápisy do matričních knih
- b) provádění zápisů
- c) nevím

8. Kterou část vzdělávacího materiálu považujete za užitečnější?

- a) zápisy do matričních knih
- b) provádění zápisů
- c) nevím

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta - Katedra antropologie a zdravotvdy
Žižkovo náměstí 5, 771 40 Olomouc

9. Použil/a byste edukační manuál pro školení matrikářů?

- a) ano   b) spíše ano   c) nevím   d) spíše ne   e) ne

10. Domníváte se, že předložený edukační manuál je vhodnou pomůckou pro začínajícího matrikáře?

- a) ano   b) spíše ano   c) nevím   d) spíše ne   e) ne

11. Je dle Vašeho názoru edukační materiál vhodnou pomůckou při přípravě matrikáře na zkoušku matrikáře či zkoušku zvláštní odborné způsobilosti v oblasti matrik (ZOZ)?

- a) ano   b) spíše ano   c) nevím   d) spíše ne   e) ne

12. Považujete edukační manuál za přínosný pro Vaši činnost?

- a) ano   b) spíše ano   c) nevím   d) spíše ne   e) ne

13. Při přípravě matrikáře či průběžném vzdělávání využíváte obdobných edukačních manuálů?

- a) ano   b) spíše ano   c) nevím   d) spíše ne   e) ne

Pokud ano, od koho edukační materiál získáváte (možnost více správních odpovědí)?

- a) od metodického orgánu   b) od lektora na kurzech, seminářích
c) e-learningové kurzy   d) při přípravě k ZOZ
e) jiné: .....

14. Jaké materiály jste měl/a (máte) k dispozici při přípravě na zkoušku matrikáře či ZOZ (možnost více správních odpovědí)?

- a) legislativu   b) materiál od školitele   c) komentáře a výklady zákonů
d) další odborná literatura
e) jiné: .....

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta - Katedra antropologie a zdravotní vědy
Žižkovo náměstí 5, 771 40 Olomouc

15. Vzdělávání, kterého se účastníte, je převážně zaměřeno na problematiku (možnost více správných odpovědí):

- a) matrik   b) státního občanství   c) vidimace a legalizace
d) slavnostních a občanských obřadů
e) jiné:.....

16. Dochází dle Vašeho názoru často k legislativním změnám v činnosti matričních úřadů?

- a) ano   b) spíše ano   c) nevím   d) spíše ne   e) ne

17. Máte na své pracovní pozici dostatečné a včasné informace o legislativních změnách a nových postupech ve Vaší práci?

- a) ano   b) spíše ano   c) nevím   d) spíše ne   e) ne

18. Je oblast ve Vaší činnosti, ve které potřebujete doplnit znalosti a přivítal/a byste další studium?

- a) ano (možnost více správných odpovědí)   b) ne
- zápisy do matričních knih
  - vydávání matričních dokladů
  - změna jména a příjmení
  - státní občanství
  - vidimace a legalizace
  - slavnostní a občanské obřady
  - jiné:.....

19. Vaše dosažené vzdělání:

- a) základní   b) středoškolské   c) vyšší odborné   d) vysokoškolské

20. Pohlaví:

- a) muž   b) žena

21. Váš věk:

- a) do 25 let   b) 26 – 35 let   c) 36 – 45 let   d) 46 – 55 let   e) nad 55 let

Příloha 4: Ukázka vyplněného dotazníku

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta - Katedra antropologie a zdravotní vědy
Žižkovo náměstí 5, 771 40 Olomouc

DOTAZNÍK

1. Jste zaměstnancem matričního úřadu:

- a) obec **b) obce s pověřeným obecním úřadem**
c) obce s rozšířenou působností d) krajského úřadu

2. Pracujete na pozici:

- a) úředníka** b) vedoucího úředníka

3. Délka Vaší praxe na matričním úřadu:

- a) méně než 5 let b) 5 – 10 let c) 11 – 15 let **d) 16 – 20 let**
e) 21 – 25 let f) více jak 25 let

4. Ve své pracovní náplni máte:

- a) komplexní agendu matrik** b) část agendy: i. matrika narození
ii. matrika úmrtí
iii. matrika manželství
iv. matrika partnerství

5. Informace pro svoji činnost čerpáte především (možnost více správných odpovědí):

- a) z platné legislativy** **b) na základě metodických pokynů**
c) na kurzech a školeních **d) z odborné literatury**
e) jinak: .....

6. Jak hodnotíte přiložený edukační manuál po stránce obsahové?

- a) srozumitelný** b) spíše srozumitelný c) nevím
d) spíše nesrozumitelný e) nesrozumitelný

7. Která část edukačního manuálu Vás více zaujala?

- a) zápisy do matričních knih **b) provádění zápisů** c) nevím

8. Kterou část vzdělávacího materiálu považujete za užitečnější?

- a) zápisy do matričních knih** b) provádění zápisů c) nevím

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta - Katedra antropologie a zdravotní vědy
Žižkovo náměstí 5, 771 40 Olomouc

9. Použil/a byste edukační manuál pro školení matrikářů?

- a) ano   **b) spíše ano**   c) nevím   d) spíše ne   e) ne

10. Domníváte se, že předložený edukační manuál je vhodnou pomůckou pro začínajícího matrikáře?

- a) **ano**   b) spíše ano   c) nevím   d) spíše ne   e) ne

11. Je dle Vašeho názoru edukační materiál vhodnou pomůckou při přípravě matrikáře na zkoušku matrikáře či zkoušku zvláštní odborné způsobilosti v oblasti matrik (ZOZ)?

- a) **ano**   b) spíše ano   c) nevím   d) spíše ne   e) ne

12. Považujete edukační manuál za přínosný pro Vaši činnost?

- a) ano   **b) spíše ano**   c) nevím   d) spíše ne   e) ne

13. Při přípravě matrikáře či průběžném vzdělávání využíváte obdobných edukačních manuálů?

- a) ano   b) spíše ano   c) nevím   **d) spíše ne**   e) ne

Pokud ano, od koho edukační materiál získáváte (možnost více správních odpovědí)?

- a) od metodického orgánu   b) od lektora na kurzech, seminářích
c) e-learningové kurzy   d) při přípravě k ZOZ
e) jiné: .....

14. Jaké materiály jste měl/a (máte) k dispozici při přípravě na zkoušku matrikáře či ZOZ (možnost více správních odpovědí)?

- a) **legislativu**   **b) materiál od školitele**   **c) komentáře a výklady zákonů**
d) další odborná literatura
e) jiné: .....

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta - Katedra antropologie a zdravotní vědy
Žižkovo náměstí 5, 771 40 Olomouc

15. Vzdělávání, kterého se účastníte, je převážně zaměřeno na problematiku (možnost více správných odpovědí):

a) **matrik**   b) státního občanství   c) **vidimace a legalizace**

d) **slavnostních a občanských obřadů**

e) jiné:.....

16. Dochází dle Vašeho názoru často k legislativním změnám v činnosti matričních úřadů?

a) ano   b) spíše ano   c) nevím   d) **spíše ne**   e) ne

17. Máte na své pracovní pozici dostatečné a včasné informace o legislativních změnách a nových postupech ve Vaší práci?

a) ano   b) **spíše ano**   c) nevím   d) spíše ne   e) ne

18. Je oblast ve Vaší činnosti, ve které potřebujete doplnit znalosti a přivítal/a byste další studium?

a) ano (možnost více správných odpovědí)   b) **ne**

- zápisy do matričních knih
- vydávání matričních dokladů
- změna jména a příjmení
- státní občanství
- vidimace a legalizace
- slavnostní a občanské obřady
- jiné:.....

19. Vaše dosažené vzdělání:

a) základní   b) středoškolské   c) vyšší odborné   d) **vysokoškolské**

20. Pohlaví:

a) muž   b) **žena**

21. Váš věk:

a) do 25 let   b) 26 – 35 let   c) 36 – 45 let   d) **46 – 55 let**   e) nad 55 let

Příloha 5: Hlášení o narození

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD
 Český statistický úřad
 Sokolovská 142
 186 04 Praha 8
 tel. 7405 1111

HLÁŠENÍ O NAROZENÍ

Obyv 2 - 12

Registrováno
 ČSÚ ČV 2/02
 ze dne 25.6.2001
 IKF 492002

Měsíc _____ 200 _____

Statistické zjišťování je součástí Programu statistických zjišťování na rok 2002. Podle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, v platném znění, je zpravodajská jednotka povinna poskytnout všechny požadované údaje. Ochrana individuálních dat je zaručena zákonem. Děkujeme za spolupráci.

Vyplní matrika :

Obecní úřad _____
 Řad.č.matriční _____
 Jméno dítěte _____
 Příjmení dítěte _____

Vyplní zdravotnické zařízení :

Okres _____
 Místo narození (obec) _____
 Spisová značka _____
 Porodní kniha _____

Pořadové číslo (vyplňuje ČSÚ) _____ 01

Datum narození hodina, minuta _____ den, měsíc, rok _____ 02

Rodné číslo dítěte (vyplňuje matrika) _____ 03

Pohlaví dítěte 1-mužské 2-ženské _____ 04

Vitalita 1-živé 2-mrtvé _____ 05

Porod Pořadí *) _____ 1-1dítě 2-dvojče 3-trojče 4-čtyřče _____ 06

Porodní hmotnost (v gramech) _____ 07

Porodní délka (v cm) _____ 08

Týden těhotenství _____ 09

Státní občanství rodičů (uved'te slovy) : otec _____ (kóduje ČSÚ) _____ 10

matka _____ 11

Kolikáté dítě se matce narodilo (živé i mrtvé) celkem _____ 12

v nynějším manželství _____ 13

Datum narození předchozího dítěte den, měsíc, rok _____ 14

Stav matky 1 -svobodná 2-vdaná 3-rozvedená 4-vdova _____ 15

Datum sňatku rodičů den, měsíc, rok _____ 16

Nejvyšší vzdělání otce 1-základní 2-střední bez maturity (vč.vyučení) 3-střední s maturitou 4-vysokoškolské _____ 17

Nejvyšší vzdělání matky _____ 18

Rodné číslo otce _____ 19

Rodné číslo matky _____ 20

Okres trvalého pobytu (kóduje ČSÚ) C Z _____ 21

Obec trvalého pobytu _____ 22

Trvalé bydliště otce matky

(uved'te jen v případě, pokud se liší od bydliště matky)

okres _____
 obec _____
 část obce _____
 ulice, č.p. _____

Poznámka. *) u vícečetných porodů uveďte pořadí dítěte v tomto porodu

Údaje o rodičích dítěte	otec	matka
Jméno		
Příjmení		
Rodné příjmení		
Datum narození		
Místo narození: okes		
obec		
V	dne	200
podpis osoby hlášením povinné razítko zdravotnického zařízení		

Dohoda rodičů o jménu a příjmení dítěte

Příjmení (podle oddacího listu rodičů)	
Jméno (podle dohody rodičů)	
	podpis otce
	podpis matky

Záznamy matriky

Rodný list vyhotoven dne	
Převzal (datum, podpis)	
Zaslán poštou dne	
V	dne
	200
podpis matrikáře(ky)	

Zdravotnické zařízení, kd došlo k porodu nebo kde byly matka a dítě po porodu ošetřeny, vyhotoví hlášení dvojmo. Vyplní pravou část záhlaví, všechny údaje na přední straně formuláře s výjimkou rodného čísla dítěte a všechny údaje na zadní straně až po řádek "Záznamy matriky".

Údaje na zadní straně formuláře vyplní zdravotnické zařízení podle dokladů matky.

Předepsané rubriky na hlášení se vyplňují vepsáním číselného kódu, ostatní rubriky se vyplní slovy. Obě vyhotovení zašle zdravotnické zařízení první pracovní den po porodu obecnímu úřadu, pověřenému vedením matrik.

Obecní úřad pověřený vedením matrik vyplní levou část záhlaví a rodné číslo dítěte. Ostatní údaje prověří a případně doplní. jedno vyhotovení hlášení zašle nejpozději pátý kalendářní den po skončení měsíce Českému statistickému úřadu v Praze.

Nenastal-li v průběhu kalendářního měsíce žádný případ, který j předmětem statistického zjišťování na úseku demografie (tj. uzavření manželství, narození, úmrtí), zašle obecní úřad nejpozději pátý kalendářní den po ukončení měsíce Českému statistickému úřadu tiskopis Negativní hlášení pro statistiku přirozeného pohybu obyvatelstva.

V případech, kdy při porodu nebyla poskytnuta péče zdravotnickým zařízením, vyhotovuje celé hlášení o narození příslušný obecní úřad. potřebné formuláře si vyžádá v nejbližší porodnici. Hlášení vyhotovuje dvojmo, jedno vyhotovení zašle Českému statistickému úřadu.

Zásilka hlášení Obyv 2-12 musí být seřazena vzestupně podle řadových čísel matričních. V příložené soupisce o obsahu zásilky je nutno uvést první a poslední řadové číslo matriční u souboru hlášení. První řadové číslo musí navazovat na poslední řadové číslo z předchozího měsíce. Pokud nebylo ve výjimečných případech možno odeslat některá hlášení např. proto, že k termínu odeslání nebyly známy důležité údaje, zašle matrika tato hlášení se souborem hlášení za následující měsíc a zařadí je jako dodatky na počátek souboru. Současně v soupisce uvede řadová čísla matričních dodatků z minulého měsíce a řadová čísla chybějící v zásilce hlášení z běžného měsíce. Případné dodatky za měsíc prosinec je třeba zaslat samostatně nejpozději do 10. ledna, aby mohly být zařazeny do zpracování za běžný rok.

Příloha 6: Dotazník k uzavření manželství

Sňatek dne:.....hodina:.....

Dotazník podán dne:.....

Dotazník k uzavření manželství

	MUŽ	ŽENA
Jméno, popř. jména a příjmení		
Rodné příjmení		
Datum, místo a okres (stát) narození		
Rodné číslo		
Osobní stav		
Státní občanství		
Bydliště (trvalý pobyt)		
Údaje pro statistické zjišťování: ▪ datum rozvodu (ovdovění) ▪ nejvyšší dosažené vzdělání		
▪ kolikáté manželství uzavírá?		

Prohlášení o uzavření manželství bychom chtěli učinit před

.....
(název úřadu)

v obřadní místnosti úřadu *)

na jiném vhodném místě *)

Jsme si vědomi, že při uzavření manželství jsme povinni učinit dohodu o užívání příjmení. Předběžně jsme se dohodli, že budeme po uzavření manželství:

- a) užívat společné příjmení.....
- b) užívat každé své dosavadní příjmení a společné děti budou užívat příjmení
.....
- c) užívat společné příjmení a muž *) – žena *) bude užívat a na druhém místě uvádět příjmení předchozí, tj.
muž: .....
žena:.....
děti:.....

*) nehodící se škrtněte

Bereme na vědomí, že při uzavření manželství budeme prohlašovat, že nám nejsou známy okolnosti vylučující uzavření manželství, že navzájem známe svůj zdravotní stav, a že jsme zvážili úpravu budoucích majetkových vztahů, uspořádání budoucího bydlení a hmotné zajištění rodiny po uzavření manželství.

Máme spolu již tyto děti – jméno a příjmení, datum a místo narození – nutno doložit rodným listem dětí

.....
.....

Dohoda o příjmení se bude vztahovat i na toto dítě (děti) nevěsty, jehož (jejichž) otec není znám – nutno doložit rodným listem dítěte (dětí):

.....
.....

V .....

.....
podpis muže

.....
podpis ženy

ČÁST 2 – DOKLADY K UZAVŘENÍ MANŽELSTVÍ (VYPLNÍ MATRIKÁŘ)

Předloženy byly tyto doklady:	Předloženy byly tyto doklady:
1. Občanský průkaz **) č. vystavený dne v	1. Občanský průkaz **) č. vystavený dne v
2. Rodný list vydaný v dne roč. č.	2. Rodný list vydaný v dne roč. č.

**) případně povolení k trvalému pobytu nebo cizozemský cestovní pas

Poznámky:

.....
razítko a podpis matrikáře

Příloha 7: List o prohlídce zemřelého část A

Vzor číslic pro vyplnění rodného čísla:

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

List o prohlídce zemřelého	Oprava: 1. ano 2. ne	Zdravotní pojišťovna: I _ I _ I (kód) Číslo pojistěnce I _ I _ I _ I _ I _ I _ I _ I _ I
Část A – Matriční úřad		Mrtvé narozené dítě ^{x)} : 1. ano 2. ne
		Osoba neznámé totožnosti: 1. ano 2. ne
1. Jméno, popř. jména ..... Příjmení: ..... Rodné příjmení:		
2. Datum narození: I _ I _ I _ I _ I _ I _ I _ I _ I u osob nezjištěné totožnosti přibližné stáří I _ I _ I		Rodné číslo I _ I _ I _ I _ I _ I _ I _ I _ I / I _ I _ I _ I _ I _ I
3. Pohlaví: 1. Muž 2. Žena		4. Státní občanství: 1. ČR 2. Jiné, uveďte jaké .....
5. Datum úmrtí (den, měsíc, rok): I _ I _ I _ I _ I _ I _ I _ I _ I Jedná se o pravděpodobné datum určené na základě odhadu 1. ano 2. ne		čas úmrtí (hh : mm) I _ I _ I : I _ I _ I
6. Místo úmrtí / nálezu těla zemřelého: obec, část obce, k.ú ..... č.p., č.evid..... okres		Jedná se o místo 1. úmrtí 2. nálezu
7. Místo narození obec: ..... okres: ..... u narozených v cizině: stát:		
8. Místo trvalého pobytu : ulice, č.p. .... obec: ..... okres: ..... stát:		
9. Nejvyšší ukončené vzdělání : 1. základní, bez vzdělání 2. střední bez maturity, včetně vyučených 3. střední s maturitou 4. vyšší odborné 5. vysokoškolské 6. nezjištěno		
10. Stav: 1. svobodný(á) 2. ženatý/vdaná 3. rozvedený(á) 4. ovdovělý(á) 5. partnerství 6. zaniklé partnerství rozhodnutím 7. zaniklé partnerství smrtí 8. nezjištěno		
11. Jméno, popř. jména a příjmení manžela(ky) /partnera(ky) zemřelého, pokud žije		Datum narození manžela(ky) /partnera(ky) zemřelého I _ I _ I _ I _ I _ I _ I _ I _ I
12a Nesnímátelné náhrady nebo protézy z drahých kovů 1. ano - jaké ..... 2. ne		
13a Návrh prohlížejícího lékaře: .... pitva vyžadována 1. ano 2. ne (určení pitvy patologicko-anatomické nebo zdravotní, opatření při podezření na infekční onemocnění, kontaminaci radioaktivní látkou, při podezření, že úmrtí bylo způsobeno trestným činem, při podezření na úmrtí v souvislosti s nemocí z povolání, pracovní úraz apod.)		
Identifikace poskytovatele zdravotních služeb		IČ I _ I _ I _ I _ I _ I _ I _ I _ I PČZ I _ I _ I _ I ODD I _ I _ I
Název poskytovatele zdravotních služeb		
Jméno a příjmení lékaře, který provedl prohlídku těla zemřelého		Telefon I _ I _ I _ I _ I _ I _ I _ I _ I
V ..... dne ..... (místo prohlídky) (den, měsíc, rok a hodina prohlídky)		razítko poskytovatele zdravotních služeb a podpis lékaře, který provedl prohlídku těla zemřelého

Vyplní se pouze v případě vyžádání pitvy

12b Nesnímátelné náhrady nebo protézy z drahých kovů 1. ano - jaké ..... 2. ne		
13b Sdělení pitvajícího lékaře: .... (rozhodnutí o neprovedení pitvy, opatření při podezření na infekční onemocnění, kontaminaci radioaktivní látkou, při podezření, že úmrtí bylo způsobeno trestným činem, při podezření na úmrtí v souvislosti s nemocí z povolání, pracovní úraz apod.)		
Identifikace poskytovatele zdravotních služeb - pitva		IČ I _ I _ I _ I _ I _ I _ I _ I _ I PČZ I _ I _ I _ I ODD I _ I _ I
Název poskytovatele zdravotních služeb		
Jméno a příjmení lékaře, který provedl pitvu		Telefon I _ I _ I _ I _ I _ I _ I _ I _ I
V ..... dne ..... (místo pitvy) (den, měsíc, rok a hodina pitvy)		razítko poskytovatele zdravotních služeb a podpis lékaře, který provedl pitvu

Příloha 8: Zápis narození - porod doma

Pořadové číslo zápisu: 12

Dítě	Místo narození	Liberec	
		Liberec XII - Hradí Pavlovice, čp. 176	
	Den, měsíc a rok narození	12.03.2012	
	Rodné číslo	12.53 12/1419	Pohlaví F
	Jméno(a)	Marie Anna	
	Příjmení	Veselovská	
Otec dítěte	jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení	Karel Veselovský	
	datum narození	29.06.1978	rodné číslo 78 06 29/2416
	místo narození, okres/stát	Liberec	
		okres Liberec	
	místo trvalého pobytu, okres/stát	Liberec, Liberec XII - Hradí Pavlovice Jarní 176, okres Liberec	
	státní občanství	Česká republika	
Matka dítěte	jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení	Alice Veselovská roz. Šubrtová	
	datum narození	13.09.1980	rodné číslo 80 59 13/2914
	místo narození, okres/stát	Jilemnice	
		okres Jilemnice	
	místo trvalého pobytu, okres/stát	Liberec, Liberec XII - Hradí Pavlovice Jarní 176, okres Liberec	
	státní občanství	Česká republika	
<p>Záznamy a opravy před podpisem Zapsáno na základě písemného hlášení o narození (ústního oznámení, cizozemského matričního dokladu) vystaveného (dne, kým) Ústního oznámení otce dítěte učiněného dne 15.03.2012 do protokolu sepsaného magistrátem města Liberec a oznámení porodní asistentky Bc. Jitky Kvasákové ke dni 12.03.2012.</p>			
Datum provedení zápisu		15.03.2012	Podpis matrikáře Pohlavá

Příloha 9: Zápis narození – přiznání otcovství

Pořadové číslo zápisu: 9

Dítě	Místo narození	Liberec	
		Liberec I-Plavčí město, čp. 357	
	Den, měsíc a rok narození	04. 01. 2012	
	Rodné číslo	12 51 04 / 12 16	Pohlaví F
	Jméno(a)	Anna	
Příjmení	Nováková		
Otec dítěte	jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení	Jiří Novák	
	datum narození	17. 10. 1981	rodné číslo 81 10 17 / 2552
	místo narození, okres/stát	Frydlant okres Liberec	
	místo trvalého pobytu, okres/stát	Frydlant, Groszková 16 okres Liberec	
	státní občanství	Česká republika	
Matka dítěte	jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení	Jarmila Pokorná	
	datum narození	16. 12. 1984	rodné číslo 84 62 16 / 2317
	místo narození, okres/stát	Jilemnice okres Semily	
	místo trvalého pobytu, okres/stát	Frydlant, Jarní 29 okres Liberec	
	státní občanství	Česká republika	
<p>Záznamy a opravy před podpisem Zapsáno na základě písemného hlášení o narození (ústního oznámení, cizozemského matričního dokladu) vystaveného (dne, kým) 04. 01. 2012, Krajská nemocnice Liberec, a. s. a souhlasné prohlášení o určení otcovství učiněného dne 29. 12. 2011 před městským úřadem Frydlant.</p>			
Datum provedení zápisu		05. 01. 2012	Podpis matrikáře Poklová

Příloha 10: Zápis narození – vícečetný porod

Pořadové číslo zápisu: 47

Dítě	Místo narození	Liberec	
		Liberec 1-Ústřední město, čp. 357	
	Den, měsíc a rok narození	17.03.2012	
	Rodné číslo	12.03.17/2112	Pohlaví M
	Jméno(a)	Štěpán	
Příjmení	Veselý		
Otec dítěte	jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení	Jan Veselý	
	datum narození	12.11.1980	rodné číslo 80.11.12/2119
	místo narození, okres/stát	Liberec	
		okres Liberec	
	místo trvalého pobytu, okres/stát	Frydlant, Liliová 14	
	okres Liberec		
	státní občanství	Česká republika	
Matka dítěte	jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení	Alena Veselá	
		roz. Procházková	
	datum narození	06.09.1984	rodné číslo 84.59.06/2341
	místo narození, okres/stát	Frydlant	
		okres Liberec	
	místo trvalého pobytu, okres/stát	Frydlant, Liliová 14	
		okres Liberec	
	státní občanství	Česká republika	
<p>Záznamy a opravy před podpisem Zapsáno na základě písemného hlášení o narození (ústního oznámení, cizozemského matričního dokladu) vystaveného (dne, kým) 17.03.2012, Krajská nemocnice Liberec, a.s. Druhý sourozenec - dvojče, je zapsán pod poř. číslem 48.</p>			
Datum provedení zápisu		20.03.2012	Podpis matrikáře Pohlavá

Příloha 11: Zápis narození nalezeného dítěte – babybox

Pořadové číslo zápisu: 244

Dítě	Místo narození	Liberec	
		Liberec I - Staré město, čp. 1	
	Den, měsíc a rok narození	17.05.2012	
	Rodné číslo	12 55 17 / 2412	Pohlaví F
	Jméno(a)	nezjištěno	
Příjmení	nezjištěno		
Otec dítěte	jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení		
	datum narození		rodné číslo
	místo narození, okres/stát		
	místo trvalého pobytu, okres/stát		
	státní občanství		
Matka dítěte	jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení		
	datum narození		rodné číslo
	místo narození, okres/stát		
	místo trvalého pobytu, okres/stát		
	státní občanství		
<p>Záznamy a opravy před podpisem Zapsáno na základě písemného hlášení o narození (ústního oznámení, cizozemského matričního dokladu) vystaveného (dne, kým) Lékařské správy o novorozenci vydané dne 18.05.2012 Mudr. Jaroslavou Plankovou, Krajská nemocnice Liberec, a.s.</p>			
Datum provedení zápisu		20.05.2012	Podpis matrikáře
			Pohlavá

Zdroj: Jaroslava Ježková. Matrika v praxi, s. 72.

Příloha 12: Zápis narození – matka požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem

Pořadové číslo zápisu: 59

Dítě	Místo narození	Liberec	
		Liberec I - Stará Mešča, č. 357	
	Den, měsíc a rok narození	01. 04. 2012	
	Rodné číslo	12 04 01 / 1211	Pohlaví M
	Jméno(a)	Jan	
Příjmení	Novák		
Otec dítěte	jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení		
	datum narození		rodné číslo
	místo narození, okres/stát		
	místo trvalého pobytu, okres/stát		
	státní občanství		
Matka dítěte	jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení		
	datum narození		rodné číslo
	místo narození, okres/stát		
	místo trvalého pobytu, okres/stát		
	státní občanství		
<p>Záznamy a opravy před počpisem Zapsáno na základě písemného hlášení o narození (ústního oznámení, cizozemského matričního dokladu) vystaveného (dne, kým) 01. 04. 2012, Krajská nemocnice Liberec, a.s. Matka dítěte požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem v souladu s ustanovením § 67b odst. 20 zákona č. 20/1966 Sb. v souladu s ustanovením § 14 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb. nypou udaje o matce v knize narození uvedeny.</p>			
Datum provedení zápisu		03. 04. 2012	Podpis matrikáře Pohlbová

List matriční knihy narození - 110 o

Zdroj: Jaroslava Ježková. Matrika v praxi, s. 80.

Příloha 13: Zápis manželství – sňatek v zastoupení

Pořadové číslo zápisu: 196

Místo uzavření manželství		Liberec, Liberec I - Ušarčí město, čp. 1	
Den, měsíc a rok uzavření manželství		14. 04. 2012	
MUŽ	jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení	Adam mladý	
	den, měsíc, a rok narození	14. 04. 1982	
	místo narození, okres/stát	Liberec Liberec	
	rodné číslo	82 04 14 / 1234	osobní stav
	státní občanství	česká republika	
	otec – jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení	Jan mladý	
RODIČE MUŽE	den, měsíc, rok a místo narození, okres/stát	14. 04. 1952 Liberec Liberec	
	matka – jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení	Jana mladá roz. Křkva	
	den, měsíc, rok a místo narození, okres/stát	13. 03. 1964 Liberec Liberec	
	jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení	Eva Křkva	
ŽENA	den, měsíc, a rok narození	01. 01. 1984	
	místo narození, okres/stát	Liberec Liberec	
	rodné číslo	84 51 01 / 4321	osobní stav
	státní občanství	česká republika	
	otec – jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení	Petr Křkva	
	RODIČE ŽENY	den, měsíc, rok a místo narození, okres/stát	01. 01. 1954 Liberec Liberec
matka – jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení		Eliška Křkva roz. Křkva	
den, měsíc, rok a místo narození, okres/stát		10. 05. 1960 Jablonec nad Nisou Jablonec nad Nisou	
jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení			

DOHODA MANŽELŮ O PŘÍJMĚNÍ	společné	Krásný - Krásná
	každý své dosavadní a děti příjmení	
	spolu s příjmením společným bude	užívat a na druhém místě uvádět příjmení předchozí, tj:
SVĚDKOVĚ	jméno a příjmení	Jan Hodný
	rodné číslo, popř. datum a místo narození	520606/1028
	jméno a příjmení	Eva Jana Čapková
	rodné číslo, popř. datum a místo narození	745201/1234
Záznamy a opravy před podpisem Zapsáno na základě protokolu o uzavření manželství (cizozemského matričního dokladu) vyhotoveného (dne, kým) 14.04.2012 magistralem města Kibice. Rozhodnutím městského úřadu Tábor, tj.: matr. 18/2012, ze dne 20.03.2012, které nabyla právní moci dne 10.04.2012 byla kde kapsaměnu křmichou povoleno uzavřít manželství nástupcem. Křmka nástupce: Pavel Meady, nar. 30.03.1980 Kibice.		
Datum provedení zápisu	14.04.2012	Podpis matrikáře
J. Ježková		
Dodatečné záznamy a opravy		

Příloha 14: Zápis úmrtí – nezjištěné datum úmrtí a dodatečný záznam o určení data úmrtí

Pořadové číslo zápisu: 2

Místo úmrtí		Liberec, část Liberec XXXIII - Machnín, čp. 20	
Den, měsíc a rok úmrtí		nejistě	
Zemřelý(á)	Jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení	Josef Čmelák	
	Den, měsíc, rok a místo narození, okres/stát	10.10.1920 Liberec okres Liberec	
	Osobní stav	Rodné číslo	Pohlaví
	Státní občanství	Česká republika	
	Místo trvalého pobytu, okres/stát	Liberec, Liberec XXXIII - Machnín, čp. 20 okres Liberec	
	Žijící manžel: jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení		
rodné číslo			
<p>Záznamy a opravy před podpisem Zapsáno na základě listu o prohlídce mrtvého (cizozemského matričního dokladu) vystaveného (dne, kým) 01.04.2012 MUDr. Šrám, zdravotnická kádramna' služba Libereckého kraje.</p>			
Datum provedení zápisu		29.04.2012	
		Podpis matrikáře J. Jěková	
<p>Dodatečné záznamy a opravy Rozsudkem okresního soudu v Liberci, ze dne 30.05.2012, č.j. 12 C 415/269-2012, který nabyl právní moci dne 18.06.2012, byla určeno, že datum úmrtí zde napsané osoby je 25.03.2012. Napsala dne 03.07.2012. J. Jěková, matrikářka.</p>			

Příloha 15: Zápis úmrtí – nezjištěna totožnost a dodatečný záznam o ztotožnění

Pořadové číslo zápisu: 320

Místo úmrtí		nezjištěno	
Den, měsíc a rok úmrtí		31.03.2012	
Jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení		nezjištěno	
Den, měsíc, rok a místo narození, okres/stát		nezjištěno	
Zemřelý(a)	Osobní stav	nezjištěno	Rodné číslo
	Státní občanství	nezjištěno	nezjištěno
	Místo trvalého pobytu, okres/stát	nezjištěno	nezjištěno
Žijící manžel: jméno(a) a příjmení, popř. rodné příjmení		nezjištěno	
rodné číslo		nezjištěno	
<p>Záznamy a opravy před podpisem</p> <p>Zapsáno na základě listu o prohlídce mrtvého (cizozemského matričního dokladu) vystaveného (dne, kým) 31.03.2012 MUDr. Petr Šamal, zdravotnická nachdramna slukta v kiberického kraje. Dne 31.03.2012 byla v 06:30 hodin nalezena mrtvá na kani v proslorach 2. nadesu pitie kiberického vlakoveho nachdramni obce, nezjištěn dolet avoli, bez dokladu, mužského pohlaví. Vlasy husté černé kudrnaté, na předloktí levé ruky čtveřičková; kůže 4 cm, výška 4 cm; JANA-LOVE.oblečna: modré kalhoty, černá flanelová košile, bílá bavovlněná pracovní vesta, kn. MAKO. V kapsce: Vladimír Fikdenda k 30.03.2012, směr: elraslava - kiberec. Oběda byla v čirajch pracovních botách; na ruce hodinky knačky PRIM.</p>			
Datum provedení zápisu		06.04.2012	Podpis matrikáře J. Ježková
<p>Dodatečné záznamy a opravy</p> <p>Dle sdělení Policie České republiky, obvodní oddělení Kiberec, ze dne 28.05.2012, č.j. SKPV 88/2012-15, byla navedena k mrtvé osobě malovaná dne 31.03.2012 osobně jako Petr Krušný, nar. 16.12.1940 v Kiberci, okres Kiberec, rodné číslo 401216/1234, trvalý pobyt: Chrástava, Horní 345, okres Kiberec. Místo úmrtí: Kiberec, Kiberec III - Jřdby, č.j. 123. Místo úmrtí je místo malovan. Osobní stav: rozvedený. Státní obč. nstří: Česká republika. Zapsáno dne 03.06.2012 J. Ježková, matrikářka</p>			

Zdroj: Jaroslava Ježková. Matrika v praxi, s. 111.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Hana Prušáková
Katedra:	Katedra antropologie a zdravotní vědy
Vedoucí práce:	Mgr. Petr Zemánek, Ph.D.
Rok obhajoby:	2016

Název práce:	Vzdělávací aspekt edukačního manuálu pro pracovníky matričních úřadů
Název v angličtině:	Educational aspect of the educational manual for workers of Registry Offices.
Anotace práce:	<p>Matriční úřady vedou státní evidenci narození, uzavření manželství, vzniku registrovaného partnerství a úmrtí. Jednou ze základních činností matričních úřadů jsou zápisy do matričních knih. Tato agenda je upravena legislativou, která přesně stanoví rozsah zapisovaných údajů a jejich podobu. Stanoveny jsou podklady, na základě kterých jsou zápisy prováděny a zároveň údaje, které jsou do jednotlivých knih zapisovány.</p> <p>Teoretická část diplomové práce obsahuje poznatky z oblasti zápisů do matričních knih a jejich technického provedení, které vyplývají ze zákona o matrikách a prováděcí vyhlášky v souvislosti s dalšími právními předpisy. Jako doplnění byla využita odborná literatura, která poskytuje komentář k legislativě a praktické informace zejména z oblasti technického způsobu provádění zápisů.</p> <p>Praktická část práce je věnována výzkumu, do kterého byli zapojeni matrikáři ze všech typů matričních úřadů v ČR. Výsledky výzkumu ověřovaly vhodnost edukačního manuálu pro vzdělávání matrikářů i jejich praktickou činnost. Dále bylo</p>

	<p>ověřováno, kdo poskytuje matrikářům potřebné informace k jejich činnosti, jaké mají k dispozici vzdělávací materiály a zda mají potřebu dalšího vzdělávání, včetně oblastí jejich činnosti, ve kterých potřebují své vědomosti doplnit.</p>
Klíčová slova:	<p>Matriční úřady, matriční knihy, zápisy do matričních knih, matriční události, matriční skutečnosti, dodatečné záznamy, jméno a příjmení, vzdělávání matrikářů.</p>
Anotace v angličtině:	<p>Registry offices keep state registration of birth, marriages, creation of registered partnership and deaths. One of the basic activities of registry offices are entries to registry books. This agenda is regulated by legislativ, which exactly establish range of written records and their form. Also are established basis, based on which are entries done and records, which are written to the each book.</p> <p>Theoretical part of thesis contains knowledge from region of records to the registry books and their technical rendering, which comes from registry law and implementing notice in context with other law regulations. In addition was used scholarly literature, which provides comments to legislation and practical informations, especially from area of technical ways of writing records.</p> <p>Practical part of this thesis is dedicated to research, in which were involved registrars from all type of registry offices in CZ. Results of the research verified suitability of educatioal manual for education of registrars, even their practical activities. Also was verified, who provides needed informationas to registrars for their activities, which educational materials are available for them and if they have need to more education, involving area of their activities they need to fill in.</p>

Klíčová slova v angličtině:	Registry offices, registry books, entries to registry books, registry events, registry realities, additional records, name and surname, education of registrars.
Přílohy vázané v práci:	<p>Příloha 1: Edukační manuál pro pracovníky matričních úřadů</p> <p>Příloha 2: Průvodní dopis k dotazníku</p> <p>Příloha 3: Dotazník</p> <p>Příloha 4: Ukázka vyplněného dotazníku</p> <p>Příloha 5: Hlášení o narození</p> <p>Příloha 6: Dotazník k uzavření manželství</p> <p>Příloha 7: List o prohlídce zemřelého část A</p> <p>Příloha 8: Zápis narození – porod doma</p> <p>Příloha 9: Zápis narození – přiznání otcovství</p> <p>Příloha 10: Zápis narození – vícečetný porod</p> <p>Příloha 11: Zápis narození nalezeného dítěte – babybox</p> <p>Příloha 12: Zápis narození – matka požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem</p> <p>Příloha 13: Zápis manželství – sňatek v zastoupení</p> <p>Příloha 14: Zápis úmrtí – nezjištěné datum úmrtí a dodatečný záznam o určení data úmrtí</p> <p>Příloha 15: Zápis úmrtí – nezjištěna totožnost a dodatečný záznam o ztotožnění</p>
Rozsah práce:	138 stran
Jazyk práce:	český